

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.4 (112) 1996

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ ДЖЕМБОРІ**

**Україна, Закарпаття, Невицьке,
15 — 25 серпня 1996р.**

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.4 (112) 1996

ВІД РЕДАКЦІЇ

1. Дорогі читачі й читачки!
2. Спільна об'ява Головної Пластової Ради і виборчої комісії Начального Пластуна.

ДИСКУТУЄМО!

3. Т.Самотулка. Бездоріжжя діаспорного Пласту.

КУТОК ВИХОВНИКА

7. Л.Онишкевич. Пласт і провідництво.
13. В.Соханівський. Чи «IQ» є важливіше «EQ»?

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

15. Світова Організація українського скавтіну — Пласту.

ПЛАСТ І СВІТОВИЙ СКАВТІНГ

17. Л.Романків. Перше Українське Скавтське Джемборі.

ОДИН СВІТ — ОДИН ПЛАСТ

20. Т.Джулинська. Український Пласт в Канаді.
24. Г.Паньків. Історія пластової станиці в Монреалі.
25. М.Назарко. Український Пласт в Бразилії.
26. Л.Залеська-Онишкевич. Четвертий Пластовий Конгрес.
28. Список обов'язуючих пластових правильників.

СЛОВО СЕНІОРАТУ

29. М.Щербак. Відвічна ласка.
30. Сайко, Паяц, Дзюнько. Історія «Вовкулаків».
33. О.Гаврилюк. Уфундовано перший мешкальний курінь на Соколі.
34. Пл.сен. д-р Б.Гаврилишин нагороджений орденом «За заслуги».
34. Ю.Цегельський. Спогад.
35. На Вічну Ватру.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

36. Листи від І.Костюка, В.Соханівського, С.Наливайко та Т.Ключенко, І.Якубовського.
40. Привіт з пластового табору на «Верховині» та вишкільного курсу впорядників УПЮ у Понта-Гросса.

ЛІТОПИСЕЦЬ

41. Участь пластунів у Листопадовому зриві.
42. Б.Костюк. Першолистопадовий зрив у Львові 1918 року та участь у ньому пластунів.
45. Б.Костюк. Підпільний Пласт.
47. Р.Гавриляк. Спогад про «Передових».
50. В.Соханівський. Пласт у Бучачі.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

52. А.Фіголь. До наших обов'язків на еміграції.

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

54. Сіроманець. Видання Першого Всеукраїнського Скавтського Джемборі.
55. Пласт-приятель. «Вісники» Краєвих Пластових Старшин.

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

56. Сіроманець-філателіст. Пластові філателістичні випуски із Першого Всеукраїнського Скавтського Джемборі.

ШТРИХИ ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

58. Спогади перших пластунів. М.Білінська, Пластовий курінь ім.Марка Вовчка у Коломиї.

АВТОРИ ЖУРНАЛУ

59. Автори в цьому числі.

ЗАКЛИК ДО ЧИТАЧІВ

60. Фонд «Пластового Шляху».

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч. 4 (112) — 1996

ВІД РЕДАКЦІЇ

ДОРОГІ ЧИТАЧІ Й ЧИТАЧКИ!

Кожний раз, коли ми думаємо, що ми вже «вийшли з лісу» і йдемо вже чистим шляхом, перед нами з'являється нова «джунгля» і ми знову попадаємо в гущу «непроходимих хащів», які нас здержують в нашій мандрівці. І знову треба братися за свої сокири, топори й машети і прорубувати собі шлях вперед...

Ну, але ж таке то є життя: треба бути завжди на все приготованим, і йти вперед, які б труднощі нам не стояли в дорозі. «Ніщо нам лихо і пригоди» — співаємо тепер в нашому пластовому гимні.

Так було й цього року з нашим журналом пластових думок і подій «Пластовий Шлях». Останній рік (1995) ми були вже закінчили більш-менш на час, «по плану» — як це кажуть в Україні. Але, в 1996-му році, з кожним числом нашого журналу появлялися на нашому шляху нові хащі, нові нетрі, нові перешкоди... Ні одна річ нам легко не прийшлася! Завжди з'являлись звідкілясь якісь «злі духи», які старалися, щоб кожне наше число було — з однієї, чи з іншої причини — запізнене, щоб не доходило до наших Читачок і Читачів на час, щоб якимось нам пошкодити і завадити — і нашому видавництву і Пластові взагалі.

Чи ставалось це завжди випадково? Чи хтось навмисне старався, щоб завжди були все якісь нові й нові перешкоди в появі нашої пластової преси? Можна наївно думати, що це все лиш «припадки». Але можна також «параноїдно» вірити, що хтось «старається», щоб так воно цілий час було.

Довгий час ми наївно вірили в теорію «безконечних випадків»... Але ж тепер вже починаємо схилитись до другої теорії — навмисного саботажу наших всіх починів та намірів. Бо ж тих «припадків»

вже таки є забагато — і стаються вони не лиш в видаванню «Пластового Шляху», але й інших пластових журналів, а також і в інших починах та проектах Пласту. Хтось нам свідомо й планово перешкоджає в нашій праці.

Цим, очевидно, ми не можемо зневірюватись. Бо ж сам факт, що хтось присвячує стільки часу, старань та енергії, щоби цілий час шкодити Пластові в його праці й діяльності, тільки підтверджує нашу віру в тому, що ми є на правильному шляху, що ми прямуємо до доброї й корисної мети і що ми робимо позиточну, потрібну й шляхетну працю для нашої України й для цілої Української Нації.

Ми робимо добру роботу. Інакше — наші вороги не тратили б стільки сил, щоб нам в тій нашій праці перешкодити!

То ж, наш важкий досвід за останніх п'ять років не зневірив нас, а, навпаки, лиш утвердив нас в нашому рішучому намаганні продовжувати цю працю, всіми нашими силами, всіми нашими засобами, віддано й без найменшого сумніву прямувати до тієї цілі, яку ми собі 85 років тому поставили.

І тому немає найменшого сумніву, що «Пластовий Шлях» буде і надалі з'являтися. Десперація й намагання наших противників переконали нас в цьому, що він мусить появлятися, бо Пластові є його потрібно, бо його мета є шляхетна, бо його конечно є нашої пластовій організації.

СКОБІ

пл.сен.кер. Любомир С. ОНИШКЕВИЧ, СМ,
відповідальний редактор

СПІЛЬНА ОБ'ЯВА ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ РАДИ І ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

З дня 15-го грудня 1996-го року,
про вислід першого голосування
на Пост Начального Пластуна

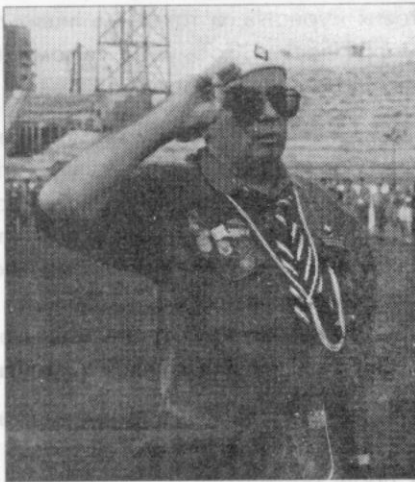
Дорогі Подруги й Друзі!

Недавно ми перевели першу рунду голосування на найважливіший Пост в Нашій Пластовій Організації — а саме на позицію НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА.

Згідно з виборчою процедурою (див. «Пластові Вісті», ч.2/95 (66), із дня 1-го грудня 1995 р., черга 15/95), щоб бути обраним на пост Начального Пластуна, кандидат мусить отримати абсолютну більшість відданих голосів — себто 50%+1 голос. У випадку, якщо ніхто з кандидатів не одержить відповідного числа голосів в першій рунді, має відбутись ДРУГА РУНДА голосування, в якій виборці мають вибирати поміж тими двома кандидатами, які одержали найбільше число голосів в першій рунді голосування.

В першій рунді цього голосування, яка недавно закінчилась, було п'ять вповні кваліфікованих кандидатів, але ні один з них не отримав потрібних 50%+1 голосів. Тому нам прийдеться переводити другу рунду голосування, поміж кандидатами, які одержали найбільше число голосів.

Тими кандидатами є:

пл.сен.кер.Орест Гаврилук, ЧМ

пл.сен.кер.Любомир Романків, СМ

Внедовзі всі уповноважені члени одержать бальоти на другу рунду. Пам'ятайте, якщо Ви є уповноваженим виборцем, то Ви повинні голосувати на одного з цих двох кандидатів, які осталися, без догляду на це, чи Ви голосували в першій рунді, чи ні, і чи Ви голосували за одного з цих двох кандидатів, чи ні. **ВИ МАЄТЕ ПРАВО І ВИ ПОВИННІ ГОЛОСУВАТИ ЗА ОДНОГО З ОСТАЛИХ ДВОХ КАНДИДАТІВ, БЕЗ ОГЛЯДУ НА ТЕ, ЯК ВИ ГОЛОСУВАЛИ В ПЕРШІЙ РУНДІ.** Ви також маєте право змінити свій голос і голосувати за іншого кандидата, як в першій рунді, але лиш за одного з двох поданих кандидатів.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ДРУГОГО ГОЛОСУВАННЯ

Реченець: Акція має бути закінчена до поданої дати:

15. I. 1997	Розсилка до країв виборчих матеріалів другої рунди.
15. II. 1997	КПСтаршини розсилають виборчі матеріали виборцям.
Краї зголошують зміни до списків виборців.
03. III. 1997	Реченець звороту виповнених виборчих листків (голосів).
20. IV. 1997	Підрахування голосів.
06. V. 1997	Проголошення вислуду виборів.

БЕЗДОРІЖЖЯ ДІЯСПОРНОГО ПЛАСТУ

ЗВОРОТНИЙ БІК МЕДАЛЕЙ ЧОЛОВИХ ПЛАСТОВИХ МЕДАЛІСТІВ

До речі буде задуматися над причинами 45-річної боротьби пластунів сеніорів, щоб повернутися до стану в 1930 р., а 20 років за визнання новаків пластунами, як це було в 1930 р. Народна мудрість каже: «Не все золото, що блищить». Погляньмо на зворотний бік медалів пластових вибраних медалістів. Чи послухалися вказівки Основоположника: «будьмо піонерами, авангардом, а принайменше звеличниками поступу...» Подивімось критично, а не із заплученими очима на діяльність пластового проводу та результати його діяльності.

Зараз по виході на еміграцію пластуни сеніори спонтанно в 1946 р. в Байройті, Німеччина, відновили Улад Пластунів Сеніорів, хоч загал пластунів сеніорів не пластував пляново, доречно в часах заборони Пласту поляками. Та вже за три роки в Цуффенгавзені, Німеччина, на З'їзді IV Союзу Українських Пластунів (СУП) запало рішення, що пластунам сеніорам не слід втручатися до виховання новаків і юнаків, що має бути завданням виховних булав, ведених головно пластунами сеніорами. Створена структура Пласту була не дуже вдалою імітацією англійського скавтіngu, без поділу на окремі організації пластунів і пластунок, і визначена як молодіжна організація для самовиховання. Виразної мети не подано у визначенні Пласту, а самовиховання стало метою. Відомий психолог — пл.сен О.Кульчицький з'ясував питання самовиховання так: «Пластова людина бачить начальну вартість у самовихованні, у виховній дії людини на себе саму» (ПШ 7/1954). Який висновок стосовно скерування можна зробити?

Яке завдання Пласту визначив його провід? «Основним завданням Пласту на сьогодні є зберегти нашу молодь для українства» (ПШ 7/54). Можна сперечатися, чи «збереження» не є запереченням принципу елітарності з претензіями на скавтизм, чи регрес до часів пластування перед 1924 р. На думку автора згадане рішення було зумовлене ще одним фактором, а це приклеєнням пластунів сеніорів до романтичних часів їхнього юнацтва і старшого пластуства, насичене емоціями, а також мисленням з труднощами відв'язатися від минулих днів, з діями зафіксованих адолесцентів. Для цього твердження можна навести багато прикладів: «організація молоді», підсвідома девіза «збереження», співання на пластових з'їздах пісні «Гей пластуни, гей юнаки» і т. ін. Не задумувалися менеджери, які десятками років вели діяльність Пласту, що число членів постійно спадає і що за 15 років, від 1968 до 1983 р., число повнолітніх членів стало більше як неповнолітніх (2955 — 51%). Отож сеніори жили минулим, а не майбутнім. А фактом є, що люди, які живуть минулим, повільніше діють, як ті, що живуть майбутнім.

Повільна дія з уваги на незнання еміграційних чи поселенчих відносин, до певної міри відчуття меншевартості, коли професіоналам приходилося виконувати підрядну працю, і т.п. зумовило рішення пластових лідерів, що краще «зберігати», і, як у притчі про таланти, закопали винесений з України один талант під великим дубом. Ніяких змін! Сам вислів «зміна» зумовлював страх і нехіль до дискусії. Зміни обговорювані на Пластовому Конгресі Другому були відкинені. Чи лідери могли що-небудь навчитися, маючи упередження і страх перед змінами? І знову не послухали порад Дрота: «Приймаймо легко й скоро хоч би на пробу це нове, що твориться з думкою кращого завтра... як можемо і вміємо, видумуймо щось краще, але не заступаймо

недосконалості нічим, пустим зерном, бо життя йде і мусить бути виповнене змістом.

Хай послужить приклад пластової дійсності. У процесі боротьби за зміну Новацького закону і зміну назви УПН для підкреслення статусу новака-пластуна, а не причетної до Пласту дитини, автор висунув визнану в науковому світі концепцію життєвого циклу людини на доказ потреби і розуміння самовиховання у Пласті, яке зачинається з новацького віку по сеніорат. Ідея автора досить сильно залякала лідерів, які без будь-якого контакту з внескодавцем для в'яснення пропозиції зробити велику справу, мовляв він хоче «згідно з цією гіпотетичною концепцією» поробити зміни, а «чи Пласт є готовий і згідний замінити свою дотеперішню «ОСНОВУ ПЛАСТУВАННЯ», з'ясовану Дротом, НОВОЮ ОСНОВОЮ ПЛАСТУВАННЯ, базованою на модерних наукових теоріях...» Цей лист виявив повне нерозуміння справи, яка не мала ніякого відношення до з'ясованої Дротом основи пластування. Можливо вислів «основа» не був сприйнятливий, а тоді потрібно було це питання в'яснити чи уточнити. Вслід за цим було повторене твердження: «в основі пластування лежить Пластовий Закон і Три обов'язки пластуна, здійснювані у самовиховній методи у пластовому гуртку». (Лист до «Підготовчої статутної комісії 8-их Зборів КУПО, 4.11.1980).

Чи в наведеному відступі є чітко з'ясоване поняття пластової ідеології? Три головні обов'язки є основне положення, а Пластовий закон є похідним практичним дороговказом. Друга неправильність — брак мети пластування, коли порівняти з визначенням Пласту. І ще до питання самовиховання, яке є довічне, але не зовсім ясне у написаному. Якщо самовиховання є наріжним каменем в пластуванні, чому не опрацьоване задовільно, а лише пов'язане з дією гуртка? Виглядає — юнацького. Чи на тому кінець? Чи не краще було б замість витратити час на хронічні опрацьовування статуту, правильників і т. ін. з різними пролазками пластовим парламентаристам, піти за вказівками Т.Шевченка «І чужому научайтесь, свого не цурайтесь», використати нагоду і чогось навчитися в середовищі, багатому на різні педагогічні праці та піднести якість пластування? Чи загальникові інформації для «Другого завдання зв'язкового: допомогти кожному юнакові рости» (гл. «Посібник зв'язкового») насправді дають достатні інформації зв'язковому, як розуміти й здійснювати суть національного виховання, виховання у релігійному дусі та інші аспекти виховання? Невелике чи недостатнє знання є небезпечне, бо може принести більше шкоди як добра. Тому пластовим менеджерам потрібно було подбати про докладніші, відповідно написані інформації для кращого розуміння виховних питань виховниками, без чого годі думати про підвищення якості пластового виховання. Популярно-наукове підгрунтя є конечне в процесах виховання зокрема вихованків старшого юнацького віку, а також і молодшого старшопластунського в їхніх

складних, бурхливих, багатих на різні проблеми життях.

Саме для цього можна було використати пластунів-професіоналів. Але пластові менеджери занедбали цей аспект діяльності. Так, вони запрошували декількох пластунів професорів університету, але, чи вони послушали порад, взяли до уваги їхні думки, виголошені на з'їздах? Наведений приклад багатомовний. У 1975 р. ГПБ так чи інакше поклікала до життя «Комісію для перевірки психологічно-педагогічних аспектів статуту КУПО», якої членом м. і. був і пл.сен. І.Головінський, д-р психології, професор Раттгерського університету. Між іншими Комісія запропонувала поправку до визначення мети Пласту включенням «суспільного» елементу побіч фізичного і психічного у процесах виховання, який так недомагає в рисах характеру не одного громадського діяча. Одначе пропозиція поправки була відкинена. Не знання були респектовані, але особисті міркування менеджерів з недостатнім педагогічним мисленням. Ця проблема не одинока. У США це прямо хвороба. «Мене вибрали, я можу робити все, що належить до моєї ділянки праці». З таким мисленням той чи інший діловод, має він досвід і знання чи ні, забирається до дешевої роботи замість зорганізувати для пластунів вишкіл і при тому навчитися здійснювати дане діло. У таких випадках пластова самооцінка не працювала, а процвітало незадовільне аматорство в розв'язках складних проблем поселенчого буття, а також всезнайство.

Не були вільні від цієї хвороби іноді й головні проводи, до яких вибирали часом малокомпетентних осіб для ведення діловодства так чи інакше, з тих чи інших мотивів як нагода для знімок. Вибрані такі діловоди уважали себе авторитетами і діяли авторитарно, підказуючи собі гасло: «Не я, не ти, а ми!» Вслід за цим завелася бюрократія, нетерпіння критики, яку уважали за образу, а навіть деякі запитання для в'яснення справи. Які наслідки? Хай послужить приклад. Автор дозволив собі скритикувати деяких членів ГПБ за їхні недоладні вимоги учасникам джемборі в Англії. Обурені лідери відмовилися продискутувати зроблені їм закиди, порадили виступити з Пласту, а коли цього не виконав, вибраного провідника Орлиного Круга не затвердили головним булавним. Не брали вони до уваги признання Сірого Лева, Начального Пластуна, що «метод виховання новацтва... дальше розбудований в окрему українську оригінальну виховну концепцію... головно завдяки помисловости пл.сен. Самотулки Теодосія». Хто на тому потерпів? Новацтво, бо наступила криза проводу. Амбіції були поставлені вище добра новаків, добра Пласту. Додатково цей факт виявив приклад невміння ГПБ розв'язувати непорозуміння, конфлікти, а це без Пластового Суду велика проблема, бо ряд осіб залишили Пласт. Та не лише новацтво потерпіло в згаданому випадку. 20-річна боротьба за статус новака новацьких виховників з «парламентаристами» сповільнила опрацьовування системи

новацького виховання, включно з зміненням Новацьким законом, який доповнено суттєвим правилом: «додержуйся правил у грі».

Одним із недоліків пластового проводу є брак історії Пласту. 85-річна організація без написаної історії! В Енциклопедії Українознавства є подана інформація про Пласт, але з помилками, зокрема про початки УПН, який засновано не в 1927 р., а в 1924 р. А їх там більше. До речі згадати, що Степан Пал-Пугач зложив «Пластовий Альманах» з багатими історичними матеріалами про Український Пласт на Закарпатті (1921-1971), а Теодосій Самотулка написав історію УПН — «25-річчя новацького руху». Чому немає історії Пласту? Провід не дуже-то дбав про її написання, до якої взяли малокомпетентні особи, а навіть пізніші компетентні, які не поцікавилися особами, що діяли в ВСУМ-і.

До речі буде із здивуванням ствердити факт дуже бідного списку надрукованих праць на пластову тематику.

У «Молодому житті» в 1951 р. був видрукований «Отрок», історичні ігри для новаків, що витримав 45-річну пробу і з успіхом проводиться на таборах в Україні. У продовженні циклу цих ігор був опрацьований історичний ігровий комплекс «Захисники рідного вогнища», як I-ий том «Історії України в іграх», складений для новачат і двічі перевірений на таборах їх автором. Але на пропозицію новацьких виховників у ГПБ вона відмовилася друкувати цю 348-сторінкову працю з прихильними рецензіями компетентних педагогів, вимагаючи, щоб її переробити на їхній лад. Згаданий історичний ігровий комплекс на рекомендацію педагогів Києва видруковано в 1995 р. поза Пластом і ним користуються тепер педагоги України без будь-якого пов'язання з Пластом. Які мотиви такої поведінки ГПБ? Чи вона не дивовижна? Як би не було, це приклад «мудрости» пластових «важких» знавців новацького діла. Чи так має виглядати заохота до творчого писання?

У цьому ж році справа вибору Начального Пластуна викликала незадоволення численних думаючих пластунів, бо ряд неясностей, недоліків не полагоджено і в поспіху вирішено таємничо-демократичним способом відбутися ці не на часі вибори замість узятися за упорядкування важливіших справ для успішного функціонування Пласту. ГПБ перевела якісь опитування серед пластового товариства у справі вибору НП, про які переказуються всілякі чутки. Поспіх, непродуманість, бюрократизм проводу роблять враження, що він потрібний, щоб домінувати Пластом в Україні. Кандидатам на НП повинні бути поставлені не лише бюрократичні, формальні передумови, як тепер це діється, а в першу чергу стосовно пластової постави; якщо вже не зразкового, то бодай пересічного родинного життя; особлива, суттєва праця для Пласту, а не лише краще чи гірше виконання виборного діловодства, а зокрема тоді, коли кандидат є ставлеником тої чи іншої кліки в Пласті; візія щодо

майбутнього Пласту — чи кандидат є здатний передбачати можливі сценарії, чи має реальну, відповідну до часу і обставин ідею майбутнього і є свідомий заходів, які треба би було ужити в процесах здійснювання її, формування майбутнього Пласту. Ніхто з 5-ти кандидатів не виявив ясної, доречної візійної думки. Четверо з п'яти кандидатів виконували обов'язки діловодів у головних органах Пласту і не запобігли зниженню якості пластування та діяльності вже не селективної, а пересічної організації. Чи хто-небудь з них у ролі НП направить ситуацію «збереження», занепаду Пласту, є дуже сумнівним.

Пластуни повинні знати повний склад Виборчої Комісії. Вона повинна була раніше подати до відома пластовому товариству листу зголошених кандидатів, щоб почути голоси членства стосовно них, а не «іменувати» на основі поданих формальних інформацій з невеликою увагою на пластову поставу, потенційний аспект даного кандидата. Пласт є виховною організацією і тому вимоги стосовно кандидатів мусять бути суворіші як до політичних кандидатів. Виборча Комісія має подати до відома членству докладний вислід виборів: число голосуючих на кожного кандидата, число здержаних пластунів від голосування, мінімальне число голосів, що ними можна вибрати НП. Чи, може, будь-яким числом голосів можна вибрати НП?

ВИСНОВКИ

ПРОВІД — Зворотна сторона медалі пластового проводу виявила приклади недоліків у керуванні організацією протягом майже півстоліття. Годі вихвалитися лише позитивами. Над негативами треба добре задуматися, щоб вийти на чисті води. Незаперечним фактом є, що пластуни сеніори десятками років командували Пластом, а старшим пластунам дістатися ж до ГПБ (крім обов'язків булавного УСП) було майже неможливо. Можна назвати різні причини: думка — лише давніші пластуни сеніори можуть зберегти пластову ідею у незмінному, недоторканому вигляді, зберегти змінену ідею — «збереження української молоді»; вони — незаступимі, а при тому можуть якнайдовше сидіти на своїх стільцях і т.п.

З думкою про «збереження» закопали той один, винесений з України, талант і займалися щоденними справами, розв'язували так чи інакше проблеми самі, без уваги на інакодумців, що могли бути допоміжні. Їх знання і розуміння виховних процесів і потреб вихованків було обмежене, тому й не диво, що їх педагогічне мислення мало позначки аматорства, що не подбали про науково-популярні матеріали для кращого знання і розуміння виховних процесів виховниками, що занедбали опрацювання історії Пласту. Щоб запобігти несподіванкам і для кращого функціонування пластового організму багато часу й енергії витрачали на дискусії та виготовлювання правильників (20 років правильника УПС, а для порівняння —

Конституцію України майже за 5 років), що із задоволенням випрацюював їх пластовий «парламентарист», створивши систему правильників, з якого то лабіринту йому самому доводилося виводити. Можна дискутувати, чи правильники помагали у кращому функціонуванні Пласту?

І витворився тип американського «професійного» пластуна — лідера з великою амбіцією (треба згадати, що були й виїмки), якого можна було на поселеннях обсервувати по таких рисах: дуже «важний», але з невиразною візією, зарозумілий, всезнаючий, а при тому нетерпимий до критики, бо це образа, а вслід за нею можна сподіватися, навіть пімсти, авторитетний, якщо не авторитарний, відірваний від низів. На цьому місці до речі буде запозичити від Зої Когут з її вірша два рядки для виразнішого окреслення ситуації: «Де розумово спліснула еліта захоплюється розумом своїм».

НИЗИ — Стандартність, брак прогресу в праці на низах, в яких самовідданим виховникам доводилося важко вести працю, зумовили зубожіння сутності українського пластуна, який став пустоцвітом, а в тому часі зростала сутність ряду пластунів — професіоналів, які завзято працювали над здобуттям професії, а згодом стали блистити на поверхні наукового життя чи різних технологічних компаній, маючи стимул рости на чужому ґрунті. Так і появилася різниця свого — малопоступового і чужого дещо кращого, досконалішого, з можливістю підніматися висхідним шляхом угору.

Що тримало юнацтво, а також новацтво при Пласті? Вплив батьків, потреба товариства, а іноді табори. Важливими виховними засобами виявилися «Орликіяди» та МПЗустрічі, в яких ст.пл. мали можливість виявити свою помисловість.

Як представляється справа з пластовою ідеологією, що про неї пластуни звикли багато деклямувати? З прикрістю треба ствердити факт, що пластуни в США, а навіть юнацтво, не приділяють більше уваги правилам Пластового закону, а лише до проби, бо деяких слів не розуміють і, в дійсності, більшого натиску на моральні вартості, немає ж чи на вміння кристалізувати характери вихованків. Наголос покладеного в Пласті на виховання «чемних» пластунів без відваги висловлювати правду, неохочих постояти за правду, які не протидіють тому, що варте осуду, чи нечесній грі, а навіть послідити шкідливу для Пласту роботу його діловода, хоч про неї знають. Чи в таких ситуаціях можуть виховуватися завзяті пластуни з твердими характерами, з справжньою пластовою поставою, з високими позитивними якостями?

ОРГАНІЗАЦІЯ ЯК ЦІЛІСТЬ — Малоцікаві стандартні зайняття у США, затрата серйозності пластових дій, а зокрема, коли виховники недомагають і т.п., Пласт поступово став втрачати своє колишнє значення, перетворився на пересічну «молодіжну» організацію, як це слушно зауважив ст.пл. Марко Горбач (ПШ 2/84). Чи це зауваження взяли до уваги давні менеджери, що ще були при

кермі? Та згаданий старший пластун не був одним, що мав відвагу критично і вірно оцінити стан Пласту. Пл.сен. Л.Онишкевич в обширній статті журналу Сіроманців «Аву!» вказав на «Кризис в Пластовій Організації» та закликав «Биймо на сполох!» Пл.сен. Юрій Левицький, ДК, у листі до Редакції «ПШ» ствердив факт, що «діяльний Пласт уже давно відійшов від основних принципів Пласту, так уміло представлених Основниками Пласту, і тим самим пререстав бути Пластом, хоч уживає безцеремонно тієї самої назви... Сьогодні Пласт опинився в руках «професійних» пластунів, які створили своєрідну кліку і намагаються маніпулювати Пластом по своїй впадоби».

Автор цієї ж статті неоднократно писав на тему занепаду Пласту у «Слові», в «ПШ», чи безпосередньо до пластових провідів, але без будьякого результату. Ні змін, ні візії...

Виникнення української державности застало пластовий провід невідповідним, бо він не знав докладно ситуації в Україні, бо не мав задовільного знання стосовно сучасного виховання, ні не мав відповідних матеріалів для виховників для ведення виховної праці в складних ситуаціях посовітського життя. Отож не залишилося йому ніщо іншого зробити, як відкопати закопаний під великим дубом той одинокий талант, обтрясти його з пороку і з думкою про велику історичну місію понести його в Україну.

Теодосій САМОТУЛКА

фото з архіву «ПШ»

ПЛАСТ І ПРОВІДНИЦТВО

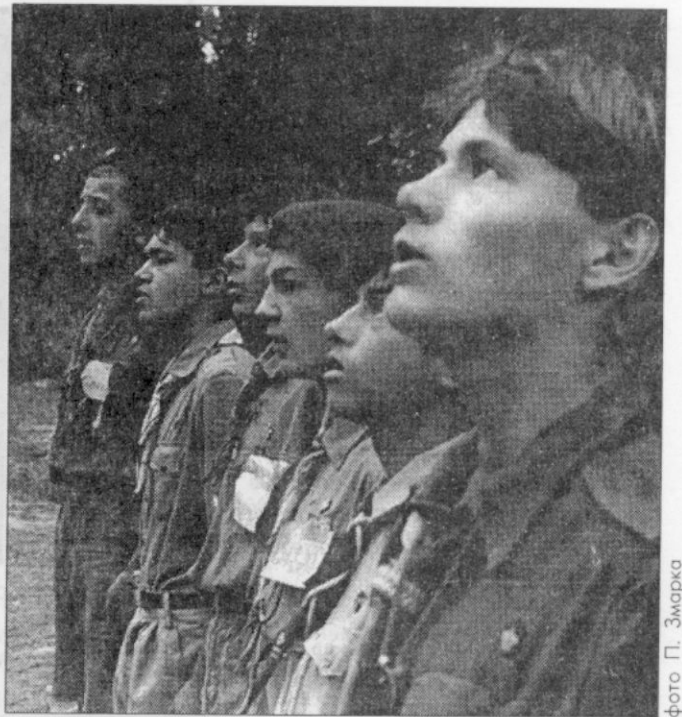

фото П. Змарка

ВАШЕ СТАВЛЕННЯ ДО ІНШИХ ЛЮДЕЙ В ГРУПІ

ЧОМУ ЦЕ ТАКЕ ВАЖЛИВЕ?

«Провідник — це інженер людей». Ви, може, думаєте, що для вас, як провідника якоїсь групи людей, ваше головне завдання, це перевести в життя якийсь проект, чи якусь працю, чи збудувати якийсь продукт. Але так воно не є. *Вашим завданням, в першу чергу, є працювати з людьми. Щойно, на дальшому плані є проекти, продукція, завдання, тощо — вони є ціллю вашої праці, але спілкування з людьми є засобом до цієї мети. Якщо ви цей засіб вмієте вміло вживати, то ви досягнете своєї мети.*

Добрий провідник звертає увагу в першу чергу, на людей.

Ваше головне завдання це *комунікація* з іншими людьми: з вашими підлеглими, з вашими наставниками, з іншими особами в організації, з вашими «клієнтами», з постачальниками, з різними бюрократами, та з безліччю людей, від яких залежить успіх або невдача вашої праці. Навіть найкращі технічні ідеї й засоби нічого вам не допоможуть, якщо ваші відносини з іншими людьми є погані. Так само й економічні, фінансові, та матеріальні засоби є важливі, але другорядні, порівняно з вашими *людськими засобами*.

ЗАСАДИ УСПІШНОГО ПРОВІДНИКА

Найважливішою засадою успішного провідника повинно бути:

Жити у згоді й гармонії зі всіма людьми і не наживати собі непотрібних ворогів.

Бо ж кожна людина і так матиме безліч ворогів (хоче вона цього, чи ні), то ж для чого наживати собі зайвих ворогів? Кожний ворог, рано чи пізно якось вам пошкодить, а кожний приятель може вам колись допомогти. Як писав колись наш поет-гуморист Степан Руданський: «Чи у небі, чи у пеклі прийдець проживати; треба всюди, добрі люди, приятеля мати...»

І ще одна добра засада:

Ніколи не палити за собою мостів, бо не знати, коли і де прийдеться переходити ріку.

Часами люди на когось розсердяться й «наговорять йому дурниць». Це їм на п'ять хвилин дає велику насолоду, а потім можна ціле життя через це жалувати.

Ми всі маємо людську натуру й нераз маємо «темперамент». Часом навмисне, а часом не хотючи, можемо когось образити і зробити собі нового ворога, який колись нам може пошкодити. Якщо таке станеться, що ви колись не хотючи когось образите, то варто старатись якнайшвидше цю справу мирно полагодити — піти до даної людини, сказати їй: «вибачте» і зробити з можливого для себе ворога нового доброго приятеля. Як казала колись моя бабуня: «корона тобі від цього з голови не злетить!»

ПРИКЛАД

Я раз мав таку пригоду: я зайшов до кімнати свого знайомого й не думаючи, сказав йому жарт, який його досить образив. Це мене якось турбувало цілий день, тож, під вечір, я повернувся до його кімнати на праці й вибачився за це, що я був такий неуважний до його почувань. Виявилось, що моя замітка вколола його більше, ніж я припускав, але моє перепрошення його заспокоїло і ми залишилися друзями.

Десь тиждень пізніше, в нас на праці була переорганізація і той чоловік дістав підвищення і став моїм новим шефом... Я був дуже задоволений, що я його раніше перепросив за неухвагу й замирився з ним. Інакше він мені цього би ніколи не забув. А так — ми завжди були добрими приятелями.

«КАЛЬКУЛЮС СПІЛКУВАННЯ»

ЩО ЦЕ ТАКЕ «КАЛЬКУЛЮС СПІЛКУВАННЯ»?

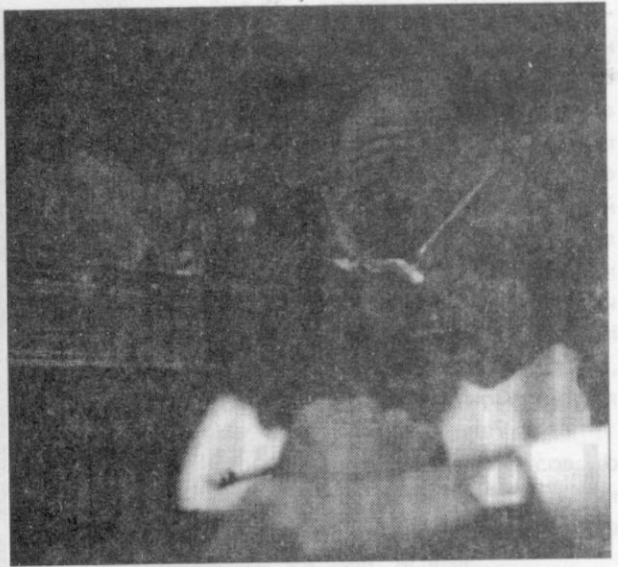
В Америці, декілька років тому назад, стала досить популярною теорія «калькулюс спілкування», яка дає певну модель про різні типи відносин поміж двома людьми. Згідно з цією теорією, коли ви спілкуєтесь із іншою людиною, то може бути чотири відмінні ситуації (як це показано схематично в графіку на рисунку).

Ти є ОК

Я є ОК	А Ми є до себе взаємно приятні	Б Я з тобою не хочу спілкуватись
Я є НЕ-ОК	В Ти зі мною не хочеш спілкуватись	Г Ми є до себе ворожо наставлені

Ти є не ОК

Графік «я є ОК, ти є ОК».

«Я є ОК, ти є ОК» — тобто ви оба є позитивно, дружньо наставлені один до одного. Це є «ідеальна» ситуація, ви обоє тоді стараєтесь позитивно розв'язати спільні проблеми, й мирно та творчо підходите до розв'язання всіляких завдань. Завжди треба старатися, щоб така ситуація існувала у всіх ваших спілкуваннях з вашими підлеглими й наставниками — та, зрештою, й зі всіма іншими людьми.

«Я не-ОК, але ти є ОК» — тобто ви вороже до когось наставлені, але він хоче бути з вами в мирній згоді. В цій ситуації, вам треба змінити ваше ставлення. Спитайте себе, чи справді ця людина вже аж така ні до чого? Чи не краще мені бути в добрих стосунках з нею? Провідник, який себе відповідно витренував, може це зовсім легко зробити — для позитивного наслідку спілкування з другими людьми. Може, ця людина й справді нічого не вартує, але чи треба вам з нею «вести війну»?

«Я є ОК, але ти не є ОК» — тобто ситуація, коли ви мусите спілкуватись із вороже-наставленою до вас особою. Це є набагато важча ситуація до розв'язання, але, звичайно, її якось можна розв'язати. Спитайте себе: «Чому ця людина є до мене ворожа? Чи я маю, або можу знайти з нею які-небудь спільні інтереси? Чи можна її переконати, що ви «є насправді ОК»? Чи можна її переконати, що навіть якщо вона вас і не любить, то всеодно це в її інтересі з вами позитивно спілкуватись?»

«Я не-ОК і ти не-ОК» — це є найважча ситуація, ситуація конфлікту, коли обі сторони є до себе ворожо настроєні. Ця ситуація вимагає від вас великого дипломатичного хисту, щоб її позитивно залагодити. Можливо, ви самі цієї ситуації ніколи не зможете розв'язати; тоді треба буде третьої особи, яка б вас помирила й поладила між вами конфлікт.

Майже всі людські спілкування потрапляють в одну, чи в другу з цих

категорій. Очевидно, не завжди все чітко й ясно; частіше буває, що або ви, або друга людина є «частинно ОК». Часами ви не знаєте, чи та людина «є ОК», чи ні. Це є перше питання, на яке треба вам знати відповідь. В кожному випадку ваша стратегія повинна завжди бути — робити все так, щоб ви обидва «були ОК».

СПОСОБИ ЗАЛАГОДЖУВАННЯ КОНФЛІКТІВ

ЗАСАДНИЧІ СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ КОНФЛІКТІВ

Вам, як провідникові групи, повинно залежати, щоб всі ваші підлегли завжди були між собою «ОК». Без цього група не може оптимально працювати. Але — в житті буває часто так, що люди між собою не завжди є «ОК», і вам, як провідникові, прийдеться полагоджувати конфлікти між різними людьми. А це не завжди так легко зробити...

Засаднично, щоб полагодити якийсь конфлікт між двома особами, чи двома групами людей, то це можна зробити різними «шляхами»:

Через **ПЕРЕГОВОРИ** (негоціація) — Це є безпосередня розмова між обома сторонами, звичайно без присутності якої-небудь третьої особи. Вам треба лиш звести докупи дві ворожі сторони, щоб вони почали зі собою говорити. Раз вони вже між собою говорять, а ви — посередник — повинні дискретно забратись, або хоч сидіти тихо й не втручатись в їхню розмову. Переговори — це є найбільш ефективний засіб, бо обі сторони приходять до замирення між собою самі і чуються відповідальні за вислід цього порозуміння. Однак, щоб навіть розпочати переговори, обі сторони мусять бути зі собою в загальній згоді (обі сторони «є ОК»).

Через **ПРИМИРЕННЯ** (конциліація) — Ця тактика полагоджування конфлікту полягає в тому, що третя особа є присутньою під час переговорів, бере певну участь у цих розмовах і допомагає обом сторонам «знайти спільну мову», й прийти до порозуміння. Цей спосіб використовується, якщо сторони є між собою дещо ворожі, але засадничо таки хочуть дійти до порозуміння. На «конциліатора» звичайно вибирають особу, до якої обі сторони мають велику повагу-ресpekt. Конциліатор повинен переважно сидіти тихо й не втручатись занадто у дискусію, хіба, що розмова доходить до «мертвої точки» і її треба зрушити з місця. Обі сторони, звичайно, звертаються до конциліатора із запитом, але він не повинен їх «розсуджувати», а лиш відповідати фактами, якщо він такі знає.

Через **ПОСЕРЕДНИЦТВО** (медіація) — себто переговори через третю особу. Цей спосіб полагодження конфліктів вживається тоді, коли обі сторони між собою є вже в такому конфлікті, що їх навіть не можна звести разом, щоб вони провадили між собою безпосередню розмову. В

тому випадку, сторони в конфлікті переговорюють через посередника (медіатора). Цей медіатор мусить бути дуже добре ознайомлений із ситуацією. Він «переносить» (передає) пропозиції, тощо від однієї сторони до другої, і з кожною стороною обговорює справу в деталях. Очевидно, від вмілості цього медіатора залежить успіх чи невдача даних переговорів.

Через **РОЗСУЖУВАННЯ** (арбітрація) — тобто вирішення справи третьою особою (суддею, арбітратором). В цьому випадку, обі сторони погоджуються на нейтрального арбітратора, який вирішує диспут-конфлікт. Обі сторони заздалегідь погоджуються прийняти рішення арбітра, яким би воно не було. Цей спосіб вирішення диспутів вживається переважно тоді, коли всі інші способи абсолютно не можуть довести до якогось примирення. Часто арбітрація є *накинена* на обі сторони кимось постороннім — наприклад, урядом. Арбітрація, це вже остання можливість; це є насправді суд, в якому обі сторони представляють свої позиції, підтримуючи їх свідками, документами, різними доказами. Арбітратор (суддя) вирішує, на чій стороні є правда і що диспутанти мають зробити.

Бути посередником у конфліктах — є справою дуже небезпечною — пам'ятаймо стару львівську приказку: «Де два б'ються, там і третій щось урве». Ви, як провідник, повинні бути зокрема обережні, коли вам прийдеться виконувати роль посередника поміж вашими підлеглими. Але, хоч-чи-не-хоч вам *напевно* скоріше, чи пізніше прийдеться полагоджувати різні конфлікти між вашими підлеглими — від цього ви «не викрутитесь»! Це є важлива частина обов'язків кожного провідника і ви від цього обов'язку не можете і не повинні втікати.

Звичайно, найкраще є полагодити кожний диспут через безпосередні переговори між обома сторонами (негоціацію): заохочуйте ваших людей, щоб вони кожну справу самі поміж собою переговорили і дійшли до порозуміння. Але часом це не вдається і ви будете *мусіти* відігравати ролю конциліатора, медіатора, а то й арбітратора-судді.

Однак, вважайте, щоб ви не зайшли в таку «глибоку воду», що й «самі втопитесь»... В Америці існують професійні медіатори й арбітратори, які на

це є спеціально треновані. Якщо справи стануть закомпліковані на ваші сили, то ви можете кликати на допомогу людину, яка в цьому має великий досвід. Майже завжди можна знайти поважну сторонню людину, яка б вам могла допомогти.

Є ще одна причина, чому часом треба кликати на когось з-поза вашого безпосереднього оточення, щоб розв'язати якийсь скомплікований конфлікт: щоб обі сторони відчували, що цей посередник є абсолютно безсторонній. Бо ж ви самі, як людина «на місці», можете бути (або вважатись) стороннім в даному конфлікті і тому будете неефективним.

Все ж таки, кожний провідник час-від-часу мусить бути посередником у конфліктах, зокрема, у конфліктах поміж своїми підлеглими; на це він повинен бути витренований й підготовлений — як частина свого провідницького вишколу. Практично, завжди краще починати із переговорів, себто переконати обі сторони, що їм найкраще полагодили конфлікт самостійно. Якщо це не принесе успіху, тоді можна вдатися до конциліації, а далі й до медіації. Арбітрування спорів повинно бути абсолютно останнім засобом — треба пам'ятати, що в цей спосіб легко зробити собі ворогів на ціле життя, а невмілим розсудженням можна наробити дуже багато шкоди!

Але, як би воно не було, конфлікти в вашій організації мусять бути полагожені — швидко й остаточно, бо інакше ваша організація може дуже на цьому потерпіти. Конфлікти є як болячки — вони можуть існувати дуже довго, якщо якимось з ними не дати собі ради відразу, як вони лиш появляться, а якщо занедбані, можуть довести до гангрені, або й смерті цілого організму — себто організації.

ПРИКЛАД

У менеджера Іваненка, в його конструкторській групі, виринула проблема: два найкращі його інженери Карась і Гриць посварились. Їхня сварка почалась із політичної дискусії — один підтримував одну політичну партію, другий іншу, а тоді зійшло на особисті справи. Зокрема, почали сипатись епітети.

Очевидно, в цей конфлікт втягнулись й інші члени групи. Коли Іваненко повернувся з ділової поїздки, то застав цілу свою організацію в хаосі, де всі лиш говорили про цю сенсацію. Іваненко бачив ще перед цим, що назріває якесь непорозуміння, але до тепер не хотів вмішуватись. Тепер стало ясным, що треба «щось зробити».

Спершу він пробував звести докупи двох розісварених інженерів, але ні один, ні другий й чути про це не хотів: «Я з-тим дурнем не буду говорити, поки він мене не перепросить!» Іваненко покликав їх обох до свого бюро й пробував їх замирити. Але це тільки довело до крику.

Тоді Іваненко пробував говорити з кожним з них «в чотири очі». Він спершу мав розмову з Карасем, який заявив, що Гриць образив не лиш його особисто, але й цілу його родину і він вимагає публичного перепрошення. Гриць натомість твердить, що Карась перший почав сварку і порушив його честь і що він вимагає публичного перепрошення. Ні один з них не поступався зі своєї позиції.

Нарешті Іваненко, який мав вже цього всього досить, вирішив як справу розсудити. Він покликав їх обох до свого бюро і загрозив їм, що їх обох звільнить з праці, якщо вони взаємно не перепросяться і не стиснуть собі руки. Під примусом і загрозою вони це зробили, але було очевидним, що вони й далі на себе люті. Іваненко також розділив їх фізично, в окремих кімнатах.

Яка була оригінальна помилка в Іваненка? Чи він правильно поступив у своїх стараннях примирити посварених? Чи остаточно розв'язка була задовільна? Як би ви подібну справу розв'язали, якщо б вам подібне притрапилось? Чи Карась і Гриць розумно поступали — який з цієї авантюри буде наслідок на їхню кар'єру?

Вважайте теж, щоб ви самі не попадали в непотрібні конфлікти — це вам ніякої користі напевно не принесе!

ПЕРЕГОВОРИ

ЗАСАДИ ПЕРЕГОВОРІВ

Є засада:

«Ціле життя, все людське спілкування, це серія переговорів (негоціацій); від наслідків цих щоденних переговорів залежить ваш успіх, або неуспіх в життю».

Переговори є, зокрема, дуже важливі для кожного провідника, який мусить щоденно «переговорювати» із своїми підлеглими, своїми наставниками й багатьма іншими людьми.

Вислідом кожних переговорів є якийсь компроміс, який може бути більш корисний для

однієї сторони, чим для другої, або може бути корисний для обох сторін. Експерти в переговорах звичайно виходять на переговорах трохи краще, ніж їхні супротивники — але не аж так краще, щоб принизити, чи «знищити» своїх супротивників. Бо ж, в кожних переговорах, досвідчені дипломати завжди стараються, щоб їхній супротивник думав, що це він «виграв» переговори і був задоволений із висліді; тоді він не стане їм ворогом і вони зможуть з ним ще не раз спілкуватись. Якщо ж залишити супротивника переможеного й розбитого, то з ним вже в майбутньому, правдоподібно, не буде можливо переговорювати — бо він буде ворожо наставлений, з ним буде тоді «стан війни».

Ніколи не є доцільним принизити вашого супротивника — вам правдоподібно прийдеться з ним ще не раз спілкуватись в майбутньому.

«Не варто виграти битву, а програти війну».

В кожних переговорах ви повинні старатись, щоб ви вийшли більш-менш нарівно із вашим противником, або може трошки краще, як він. Тобто — щоб ви не «програли», а «виграли», а отже дістали це, що ви хотіли — але не до тієї міри, що ваш противник все програв.

Перед кожними переговорами треба підготуватись і скласти собі стратегію: що ви будете обстоювати до кінця, а що ви є готові відступити. Щоб «виграти» в яких-небудь переговорах, треба наперед вирішити, що вам є найважливіше й обстоювати ці речі. Інші ж справи, які для вас є менш важні, ви повинні бути готові «відступити» противникові, щоби дійти до компромісу. Експерти в переговорах завжди є наперед приготовлені, де і що вони готові «віддати» противникові, якщо і коли буде на це потреба. Пам'ятайте: ви «виграєте» найбільше в кожних переговорах, якщо Ваш противник буде мати почуття, що він «виграв».

Підприємство «Алое» переносилось до нового будинку. Два відділи, інженерський, менеджера Бурого, і книговедення, менеджера Василіва, хотіли мати другий поверх будинку, бо там були гарніші кімнати й більші вікна. Зате на третьому поверсі були килими на підлозі, які можна було перенести на другий поверх — якщо була б на це потреба. На обох поверхах залишились теж столи, крісла й інші меблі від попередніх мешканців.

Бурий вважав, що його інженерам і конструкторам потрібно світла і великих вікон — бо з досвіду знав, що вони тоді найбільш продуктивні. Тому йому дуже залежало на цьому, щоб дістати другий поверх. Зате йому не залежало ані на старих меблях — він мав надії закупити нові — ані на килимах — він вважав, що килими лиш збирають порох. Він уложив собі стратегію: він почне з того, що буде спершу обстоювати і другий поверх, і килими, і меблі. Під час переговорів, він відступить, нібито з великим жалем, килими й меблі, але за всіляку ціну буде старатись затримати для своєї групи другий поверх.

Так воно й сталось. Переговори були гарячі, але на кінець, Бурий мав другий поверх, а Василів килими й меблі. Обі сторони були надзвичайно задоволені. В майбутньому обі групи мали сердечні відносини і співпрацю.

Бурий, можна сказати, «виграв». Але, чи це означає, що Василів «програв»? Чи в кожних переговорах хтось мусить потерпіти?

ДЕЩО З ТЕОРІЇ ІГОР

Про теорію переговорів можна навчитись дещо з однієї ділянки математики, яка зветься «теорією ігор». Зокрема корисним є тут концепт «сума-нуль» ігор. В цій теорії, якщо грач виграє, то одержує оцінку «+1», якщо ж програє оцінку «-1», якщо розіграє, то «0». Існують «сума-нуль» ігри (наприклад шахи, де сума оцінок є завжди 0), але існують також ігри де «сума» може бути більша або менша нуля, де обі сторони можуть виграти (або програти).

В «сума-нуль» ситуаціях, де одна сторона виграє, а друга програє, по закінченню гри хтось завжди мусить бути незадоволеним. В переговорах багато краще грати «сума більша нуля» ігри, щоб обидві сторони вважали, що вони виграли, й були вповні задоволені результатом переговорів.

Наприклад; коли ви комусь щось продаєте, торгуетесь, і переговорюєте; по закінченню трансакції є можливий вислід, в якому ви дістали дуже добру ціну, а покупець дістав дуже добру вартість продукту, який він від вас купив. Отже — по закінченню переговорів — обі сторони є вповні задоволені з висліді.

Така ситуація зветься «виграш-виграш». Для вас це ідеальне закінчення цього спілкування — бо

ж задоволений покупець, правдоподібно, повернеться до вас знову і знову.

ПРОФЕСІЙНІ ТРЮКИ

«Професійні переговорювачі», головню деякі менш чесні серед них, часом вживають різних трюків, щоб «виграти» переговори. Наприклад: часто вживається трюк «добрий чоловік — злий чоловік»: в переговорах одна сторона вживає двоох людей. Один з них говорить грубо, нечемно, не попускає ні на копійку й взагалі погано з вами поводитьсь. В половині переговорів він на декілька хвилин виходить, а тоді вам другий каже: «Ну, мій приятель не попустить нікому, але я вам дам такі добрі умови, бо ви мені подобаєтесь! Тільки мусимо погодитись швидко, поки мій спільник повернеться». Ви й не сподіваєтесь, що ті «добрі» умови є насправді добрі тільки для нього, але не для вас... Таких трюків існує багато.

Для аматора вживати трюки в переговорах є дуже небезпечно; вони можуть повернутись на вас «бумерангом». Крім цього, такі тактики залишають незадоволення і ворожнечу у ваших переможених супротивників, тож на довшу мету вони не є доцільні: сьогодні ви можете «виграти», але рівночасно виробите собі опінію нечесної людини і вам, в майбутньому, ніхто більш не буде довіряти.

Є стара англійська приказка:

«Не варто виграти одну сутичку, а програти цілу війну».

Крім цього, існує ще справа моралі й етики: чи є чесно обманювати вашого «противника» в переговорах? Чи варто поступати не-етично й неморально, щоби лиш «виграти» якісь переговори? Я думаю, що ні.

Одначе, вам є варто знати про всілякі трюки, щоб розпізнати їх у ваших противників в переговорах і не дати на них «набратись» нечесним людям.

На жаль, в світі є дуже багато нечесних людей, яких треба оминати, якщо можна — а якщо не можна, то треба знати, як собі з ними дати раду.

ПРИКЛАД

Мені раз прийшлося провадити переговори із однією фірмою з Далекого Сходу, яка хотіла від нас відкупити деякі патенти. Переговори були довгі й затяжні. Насамперед, наші супротивники приїхали до Америки, а тоді ми поїхали до них. Ми планували бути там не більш, як тиждень — думали, що сім днів, це ж хіба досить часу, щоб підписати контракт.

Але так не сталось. Наші супротивники цілий час зволікали, змінляли свою позицію, тощо. Вкінці, по довгих і важких нарадах, ми на всі умови з ними погодилися. Треба було ще лиш підпису їхнього наставника. Наші супротивники нам сказали, що сьогодні його немає, бо він виїхав кудись там, але він напевно буде назад в суботу. Наш літак мав відїздити в суботу ввечері. Ми спакувались і були готові до відльоту.

Яке ж було наше здивування й розчарування в суботу вранці, коли ми прийшли до наших супротивників, а вони нам сказали, що їхній шеф не погодився на умови, які ми спільно так мозольно випрацювали. Зате він запропонував нам інакші умови, набагато гірші для нас, як ті, на які ми були погодилися.

Признаюся, що в цей момент, я і наш провідник були майже в розпуці. Наш літак мав відїздити за п'ять годин, а тут ми стояли перед такою дилемою! Прийняти їхню пропозицію, чи відкинути? Закінчити переговори, чи продовжувати їх? Ми два були готові вже на що-небудь погодитися, щоб лиш це все закінчити й відїхати домів — нам все вже було набридло...

Але наш шеф був не з тих. Він преспокійно заявив нашим суперникам: «Ну, над цим треба буде добре подумати й довше застановитись... Чи ваша секретарка могла б потелефонувати на аеропорт і відложити наш відліт на тиждень та й замовити нам готель на цей час?» І він з великою насолодою почав випитувати наших господарів про славні льокальні замки й святині, які ми будемо оглядати цього тижня...

Це наших господарів заскочило. Вони були певні, що ми напевно наберемось на цей трюк: ми будемо спішитись на літак і в останньому моменті погодимось на все. А тут — мій шеф їх «розкусив» і вирішив сидіти, поки свого не дістане, та ще й їм на клопіт!

І так, на диво, їхній наставник до пів години «змінив свою думку» й підписав контракт. І ми таки полетіли додому в цю ж суботу.

Що це показує про важливість витривалості й терпеливості в переговорах? Чи, в переговорах, варто вкінці піддаватись і погоджуватись на умови, які вам накине супротивник? Чи це було чесно, з боку наших суперників, тягнути переговори аж до моменту, коли — на їхню думку — ми не мали вже ніякого вибору, лиш погодитись на їхні несправедливі вимоги? Чи думаєте, що по цих переговорах в нас були добрі відносини на майбутнє?

Любомир С. ОНИШКЕВИЧ

Продовження в наступних числах.

ЧИ «IQ» Є ВАЖЛИВІШЕ «EQ»?

Недавно тому на повищу тему були поміщені цікаві статті у журналі «Тайм» та лікарському журналі «Родинна Практика».

Давніше вважалося подекуди, що мірилом інтелегентности є «IQ» — коефіцієнт інтелегентности, а недавно тому почали писати в літературі, що не «IQ» а «EQ», себто «коефіцієнт емоційности» має поважніший вплив на людину у психології, а навіть «EQ» є кращим мірилом передбачування будучого успіху як «IQ». Дослідники стверджують, що вже коли навіть у віці 4 літ ви дитині скажете, що ось тут є цукорок, але якщо зачекаєш кілька хвилин терпеливо і не візьмеш того цукорка тепер — то я дам тобі пізніше два цукорки. Ті діти, які мали силу волі бути терпеливими і контролювали свої хотіння у цьому віці, — вони звичайно виростили у юнацькому віці кращими, чемнішими, популярнішими, любили пригодництво, були здібнішими, з більшим довір'ям до себе.

Ті діти, що не витримували сили спокуси і хапали за цукорок, були звичайно осамітненими, легко денервувалися, були впертими, але й скоро піддавалися і резигнували під напругою. Вони також уникали виклику. Іншими словами, діти, які могли почекаати терпеливо і відложити теперішню насолоду — їхній мозочок міг краще поборювати імпульсивність. А це вже початок емоційної інтелегенції і «IQ»-тест того не покаже. Тут виринає дуже цікава проблема: за якими властивостями уму чи духу шукати, щоб виростити успішних людей? Інколи завважається дуже здібних дітей і менше здібних, але у декого з менше здібних з часом виявляється дещо спізнено певний хист і вони вибиваються дуже заавансованими. І це можливо є у тих дітей, які вмiли відкладати приемності на пізніше. Це напевно здивує батьків і виховників, які, як і вся

спільнота включно з наукою звеличували «тверді товари» (гардвер) мозку і м'які товари уму, а неупорядковані речі «серця» — емоції залишали поетам. В літературі згадується, що когнітивна (пізнавальна) теорія не змогла тоді вияснити, чому деякі вмiють гарно і добре жити, чому т.зв. першуні в класі не будуть аж такі багаті і успішні, чому одним довіряємо, а іншим ні, чому одні є оптимістичні і в найбільших труднощах дають собі легко раду, хоч інші в таких обставинах втопилися б. Тут з допомогою прийшла книжка Даніеля Големана, в якій він описує, що це значить бути розумним і вияснює, чому ті найздібніші в класі не є все найуспішніші, а саму назву «емоційна інтелегенція» викували Пітер Соловей і Джон Меєр з університету Нью Гемшаєр. А цей останій описав якості власних почувань, емпатію на почуття інших і регулювання емоцій, які підсилюють життєвість. Дослідники кажуть, що ці справи є дуже важливі для життя нації і покращання спільноти, родинного життя, запобігання розводам, кого затруднювати у праці, як виховувати молодь в дома і школах, як запобігати розбишацьким клікам молодих. Тут емоційне виховання є конечне. Існують великі труднощі у вимірюванні людських емоцій. Приміром, деякі люди можуть контролювати свою злість, але не вмiють дати собі ради зі страхом. «EQ» не є в опозиції до «IQ», вони собі взаімно допомагають. Підчас останньої декади дослідники дещо краще розуміють проблему емоцій, звідкіля вони приходять і чому ми їх потребуємо. Навіть примітивні емоційні реакції є ключовими для людського пережиття. Злість, наприклад, збільшує

фото С.Юзика

він. «Але бути злосливим до відповідної особи, до певного рівня, в певному часі, з певною метою, у певний спосіб — це не є легко». Самоконтроля контролює імпульси. Навіть, коли приймають когось до медичної школи на студії медицини, то не дивляться тільки на висоту марок, а звертають велику увагу на «EQ», себто на характер, особовість. Деякі школи беруть під увагу 50% марки, а 50% «EQ». Про це вони довідуються з життєпису студента, інтерв'ю, референсів інших, тощо. «EQ» є навіть прекрасним середником запобігання недуг і лікування, як злість, страх, депресія, песимізм, осамітненість. Все можна вчити тільки не треба вчити пристосовування до суспільних сподівань, себто, що це є певний спосіб правельно реагувати на певні події у певних ситуаціях, не сміятися на похороні, сидіти тихо в церкві і т.д. Тому корисним є усвідомити, що ми маємо певні почуття, певні емоції, певний настрій. В нас давно казали, що, якщо хтось не є в доброму гуморі, то краще побачити його в інший час. Навчимося керувати своїми емоціями, почуваннями. Леся Українка писала: «Ні, я хочу крізь сльози сміятись, серед лиха співати пісні, без надії таки сподіватися. Жити хочу. Геть думи сумні!»

Інколи це корисно сказати собі і вияснити, чому я хочу щось доконати чи сповнити, бо воно краще умотивовує людину та допомагає бути оптимістом. Важливим є також не діяти імпульсивно, а мати відчуття як другі люди почуваються чи відчують певні речі, ситуації і знання що, коли, як і чому так робити, а не інакше.

Тому незалежно від рівня інтелегентности, емоційна інтелегентність і рівновага може допомогти людині змагатися до вершин.

Володимир СОХАНІВСЬКИЙ

доплив крові до м'язів рук, щоб ми могли когось вдарити чи оборонятися. Страх допомагає у збільшенні допливу крові до великих м'язів ніг, щоб можна було краще бігти чи втікати. Нагла і несподівана подія спричинює, що наші брови підносяться, щоб ми більше і краще побачили і усвідомили небезпеку. Через мільйони літ розвитку людського мозку з такими центрами, як відчуття насолоди чи захоплення, огиди, страху і злості прийшов ще т.зв. неокортекс, який робить людину здібною плянувати, виучувати та пам'ятати і любити. Плазуни, наприклад, не мають неокортексу, тому не знають материнської любові і це тому новонароджені вужі ховаються, щоб їх не з'їли їхні родичі. Угільним каменем, від якого залежать інші є відчуття самосвідомости. Себто, «що ти знаєш, що ти відчуваєш» — це здібність піти назад і пізнати що це, що я відчуваю, є злість, жаль або встид. Сама свідомість є вирішальною, бо вона дозволяє на певну самоконтролю. Це не значить репресувати свої почуття, але, як дораджував Аристотель, покористуватися «тяжкою працею волі». «Хто-небудь може стати злісним — це легко», — писав

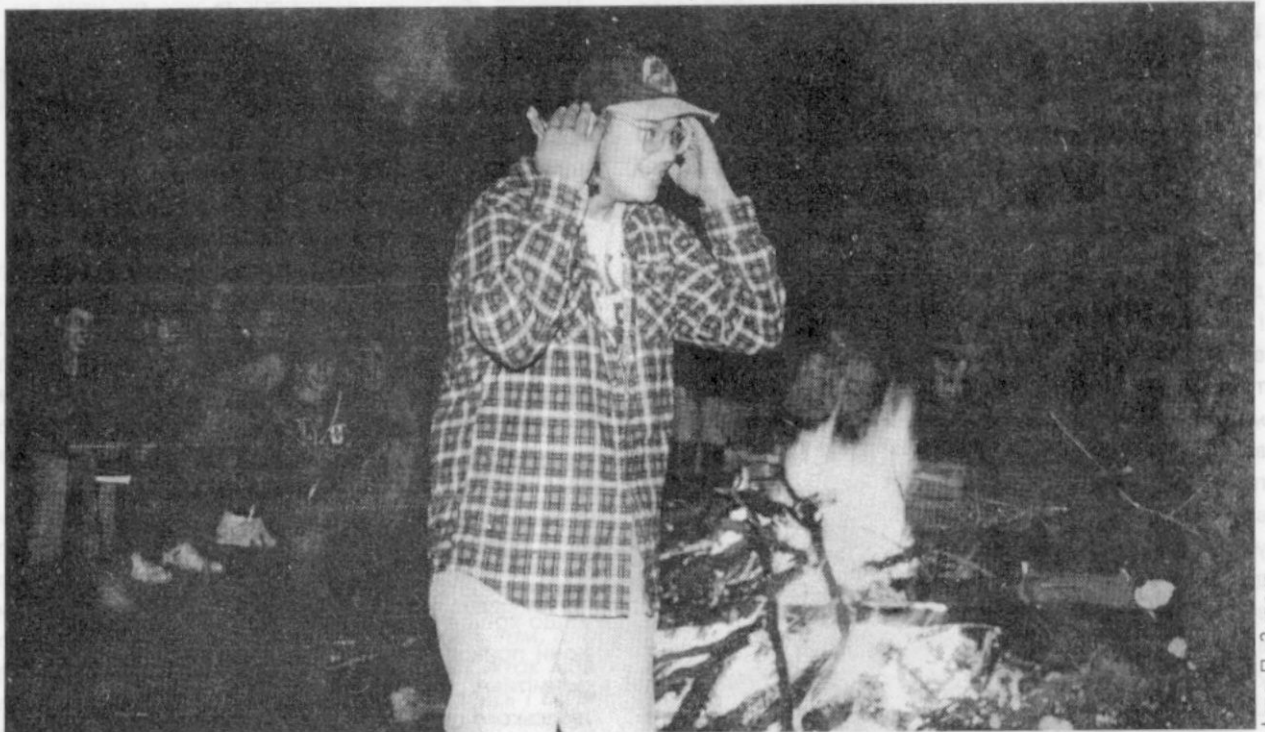

фото П. Змарка

СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СКАВТІНГУ- ПЛАСТУ

Дорогі Друзі й Подруги!

Стоїмо на порозі Четвертого Пластового Конгресу, який має вирішити деякі дуже важні для нашої Пластової Організації питання, а зокрема питання в якій формі має існувати Українська Пластова-Скавтська Організація в майбутньому.

Протягом нашої 85-літньої історії ми вже не раз стояли перед подібним питанням — бо ж обставини нашого існування стало мінялися, мінялися й політичні кордони, і місце нашої дії, і політичні тиски й стреси... мінявся навкруги нас цілий світ. І наша організаційна структура мінялась, щоб примірити себе до нових обставин.

Але — ніколи не мінялася наша ідея, мета до якої ми прямували: Служба для добра Українського Народу, для нашого Українського Краю, та для вдержання й розвитку нашої Української Культури. Також не мінялись засади нашої методи праці для цієї мети: виховання української молоді в дусі світового скавтіну, релігійної моралі, українського патріотизму, й світового братерства цілого людства — для того, щоб дати нашому народові кадри добрих громадян і визначних громадських провідників.

Зате наша організаційна структура не була незмінною, а завжди вміло пристосовувалась до обставин: спершу це був Головний Пластовий Провід на Українських Землях, згодом (коли Пласт був вже заборонений в Україні) — СУПЕ, себто Союз Пластунів-Емігрантів, а по переселенню до нових країн побуту — КУПО, себто Конференція напів-автономних Краєвих Пластових Організацій, розкинутих по широкому світі.

З розпадом СРСР, Пласт відновився на Рідних Землях, а також в різних колишніх комуністичних країнах, як Польща й Словаччина. Нові Краєві Пластові Організації прийнято «тимчасово» в члени КУПО, з тим, що кожний був свідомий, що структура КУПО скоріше, чи пізніше буде якось змінена, щоб пристосувати її до нових, змінених обставин.

По п'яти роках цього «тимчасового» стану, виглядає, що всім вже стало ясным, що КУПО треба якось радикально змінити, а може й взагалі переорганізувати в якусь нову організаційну структуру, яка б відповідала теперішнім радикально зміненим обставинам.

В цьому немає нічого «застрашуючого»: структура й організація Пласту мінялась вже

щонайменше три рази протягом нашої історії — але Пласт завжди залишався Пластом, себто задержував свою ідейну мету, свою виховну методологію а також свій специфічний стиль праці. Мінялась наша форма, але ніколи не мінялась наша суть.

І тепер треба вважати, щоб ми, перебудовуючи нашу організаційну структуру, не позбулися випадково нашого «серця», нашої суті.

В чім же ж є ця наша «суть» — ця наша специфічність, яка робить Пласт Пластом, й відрізняє нас від інших організацій? На мою думку, ця суть криється в наступних підставах пластової системи:

1. Скавтська методологія Пласту.

Основи самовиховання, гурткова система, система проб і пластових степенів, «велика гра», вживання сходин, таборів, мандрівок, пластових змагань, тощо. Це є ті прикмети, які відрізняють Пласт від інших українських виховних організацій молоді, таких як скажімо: СУМ, ОДУМ, МУН і т.д. Скавтська методологія була випрацьована і «вишліфована» вже майже протягом цілого століття; вона гнучка й її легко пристосувати до нових технологій, до нових обставин, до нових культур. Вона може бути «вічно жива».

2. «Українськість» Пласту.

Патріотичне виховання в Пласті, його основна мета — служити Українській Нації. Це можна висловити в різний спосіб: «бути вірним Українській Державі» (на рідних землях), чи «бути вірним Українському Народові й Українській Культурі» (в діяспорі) — але слово «Україна», чи «український» *мусить* бути специфічно підкреслене в ідеології Пласту — це ж є одинокі, що відрізняє Пласт від інших скавтських організацій в світі. Якщо б ми замінили це слово, скажімо, на «батьківщина», чи «родіна», чи «отчизна», чи щось тому подібне, то кожний пластун міг би цю вірність інтерпретувати собі по-своєму: пластун в Канаді був би вірний Канаді, пластун в Криму — Кримській Автономії, пластун в Донецьку — матушці-Россеї... Це не був би більше український Пласт. Родичі дітей в діяспорі записували б своїх дітей до льокальних скавтінгів, а меншини, чи «малороси» в Україні — до російськоорієнтованих скавтінгів на українських землях. Українського Пласту-Скавтіну більше не було б.

фото з архіву «ПШ»

3. Релігійність й етичні вартості Пласту.

Це підстава Скавтіngu Бейден-Павела. І Лорд Бейден-Павел, і Основоположники Українського Пласту вважали, що світові і, специфічно, їхній країні, є потрібно високо-моральних, етично-свідомих, характерних, чесних громадян — бо без цього «хребта» не можливо є мати стабільне суспільство, порядок і закони, прогрес культури, охорону людських прав, особисту безпеку — все це, що творить людську «цивілізацію». Без етики й моралі панував би хаос, закон джунглів. І тому такий натиск на релігійність скавтів та пластунів: не на котрусь із специфічних релігій, чи віросповідань, а на загальну релігійність — придержування правил своєї вибраної релігії. Бо ж практика показала, що лиш релігія може вдержати етичні стандарти в суспільстві; гіркий досвід таких держав, як нацистична Німеччина, чи комуністичні країни показав, що без релігії є практично не можливо навчити молоді покоління моралі, чи етичних засад — хоч як ці держави старалися це зробити...

4. Братерськаість, товариськаість, єднання.

Це засадничі потреби такої організації як Скавтінг, чи Пласт. Ні «Гітлер Югенд», ні «Комсомол», ні інші цього роду організації не змогли виховати доброї, моральної молоді — хоч запозичили від Скавтіngu багато його методології. Чому? — бо ті організації побудовані були на принципах ненависті, ексклюзивності, почуття «вищості». Вони не передавали своїм вихованкам ні почуття толерантності до інших народів, інших рас, інших релігій, ні почуття братерства всего людства, ні того почуття гумору («пластун завжди доброї гадки»), яке є так конечне для скавтсько-пластового виховання. (Лиш порівняйте усміхнені обличчя скавтів на Джемборі, із серйозними обличчями на гітлерівських, чи сталінських дефіладах...)

5. Допомога другим.

«Добре діло», це не лиш сталий обов'язок, але й підставова частина життя кожного справжнього скавта, чи пластуна. Це не лиш допомога «перевести бабцю через вулицю», але, головно — це є *почуття приналежності* до суспільства, до громади, до своєї країни, до всего людства. Пластун-скавт завжди почуває себе не відірваною одиницею, а частиною групи, відповідальним за долю цієї групи, справжнім братом свого «ближнього». Він *включається* в акції своєї групи, має відвагу відстоювати свої думки в групі, показує власну ініціативу, стає провідником групи, веде людей до спільних ідеалів. Він ніколи не «випадає» зі суспільства, а навпаки — «включається» в це суспільство. Він є добрим громадянином — чи тим, що веде, чи тим, що слідує. Він залишає по собі слід у світі — позитивний слід. Найкращим спомином по нім є згадка: «він був Пластуном», він був «Скавтом».

Є багато добрих, корисних і доцільних товариств та організацій (зокрема для молоді) в світі: релігійні, патріотичні, екологічні, спортові, товариські, добродійні, тощо. Їх є потрібно в цілому світі, їх потрібно й в Україні; вся молодь повинна бути в рядах таких позитивних товариств.

Але Пласт-Скавтінг — це є щось унікальне, це організація, яка поєднує в собі позитиви всіх цих товариств, всі їхні корисні прикмети в одну, інтегровану цілість, яка дає своїм членам щось таке цінне, таке дороге, чого не може дати ні одне інше товариство: Пласт робить з дитини *повноцінну людину*, яка присвятить своє життя для добра України й для добра других.

І тому ми можемо переорганізувати нашу структуру, щоб примінитись до обставин, але ми не сміємо змінити суті Пласту — як це здефіньовано в 3-ох Головних Обов'язках Пластуна — нашої організації. Бо ж тоді вже не було б Пласту, бо тоді Україна вже стратила б цей дуже великий скарб...

А Україні потрібно Пласту сьогодні більше, як коли...

Ваш
СТАРИЙ ВОВК

ПЕРШЕ ВСЕУКРАЇНСЬКЕ СКАВТСЬКЕ ДЖЕМБОРІ

Серед мальовничої карпатської природи, біля підніжжя гори, на якій височіє історичний Невицький замок, над рікою Уж, 12 км від Ужгорода, 16-го серпня урочисто відбулося відкриття Першого Всеукраїнського Пластового Джемборі. На площі, гордо тримаючи прапори своїх делегацій, встали в ряди понад 700 пластунок і пластунів — представників понад тридцяти станиць і осередків Пласту з майже усіх областей України. Головний провід Пласту репрезентували: Голова Головної Пластової Булави пл.сен. Юрій Слюсарчук, заступник ГПБ у справах зв'язку із світовим скавтовим рухом пл.сен. Любомир Романків та Голова Головної Пластової Ради пл.сен. Орест Гаврилюк. Серед запрошених гостей були також Голова Крайової Пластової Старшини ЗСА пл.сен. Зенон Голубець, Голова КПРади Великобританії пл.сен. Ярослав Гаврих, Голова КПСтаршини Словаччини пл.сен. Левко Довгович, представник КПС Канади ст.пл. Мотря Оницук, голова Фонду «Відродження», який частково спонзував Джемборі, пл.сен. Богдан Гаврилишин та представник Світового Скавтського Бюро Олександр Бондар.

Головною метою Джемборі стало відзначення важливих історичних ювілеїв: 75-ліття заснування Пласту в Закарпатській Україні, П'ятої річниці відновлення незалежності України, п'ятиліття відновлення Пласту в Україні та нав'язання добрих контактів між пластунами та іншими молодечими організаціями України, які застосовують скавтські методи самовиховання, і завдяки тим контактам розпочали творення єдиної «Національної Організації Скавтів України — Пласту».

Голові ГПБ пл.сен. Юрієві Слюсарчукові вітував комендант Джемборі ст.пл. Нестор Дацишин, після чого голова ГПБ в асисті коменданта Джемборі та голови КПС України пл.сен. Вячеслава Стебницького провів перегляд готовості пластових делегацій до відкриття свята.

Після молитви, під звуки Українського національного гімну було піднято прапори делегацій. Джемборі відкрив голова ГПБулави пл.сен. Юрій Слюсарчук. Учасників Джемборі вітали: від Фонду «Відродження» — пл.сен. Б.Гаврилишин, від Світового Скавтового Бюро — Олександр Бондар, представниця Ужгородської Обласної Ради, ст.пл. Леся Глуханіч, яка як станична Ужгородської Пластової Станиці була господарем Джемборі. Від Української Церкви учасників Джемборі благословили отці з монастиря біля Ужгороду, які передали командуванню

Джемборі ікону Матері Божої — опікунки молоді. У мистецькій частині відкриття, підготованій ст.пл. О.Яськівим, виступила балетна група, що складалася із пластунок зі Львова, кобзар з Києва, який виконав в'язанку українських патріотичних пісень та інші виконавці.

В часі відкриття Джемборі.

Учасників та гостей Джемборі вітає
Голова ГПБ пл.сен. Юрій Слюсарчук.

Загальна атмосфера відкриття Джемборі була дуже святковою і носила дух єднання — бо ж прибули пластуни з різних частин України: з Києва, Чернігова, Дніпропетровського, Дніпродзержинського, Луганського, Запоріжжя, Кривого Рогу, Кам'янець-Подільського, Хмельницького, Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Самбора, Стрия, з Ужгороду, Мукачева, Берегова, Симферополя, Керчі, Красно-Перекопського, Рівного і Луцька. Скавтові групи України були представлені делегаціями Товариства «Скіф», «Чистої криниці», «Хортиці», «Скавтів Києва» та інших. Як гості, у Джемборі взяли участь делегації скавтів Швеції, Данії, Франції, Молдови, Угорщини, Словаччини.

На відкриття Джемборі прибули представники преси, радіо і телебачення з Ужгороду, Києва та Львова, а також — радіопередачі в Канаді.

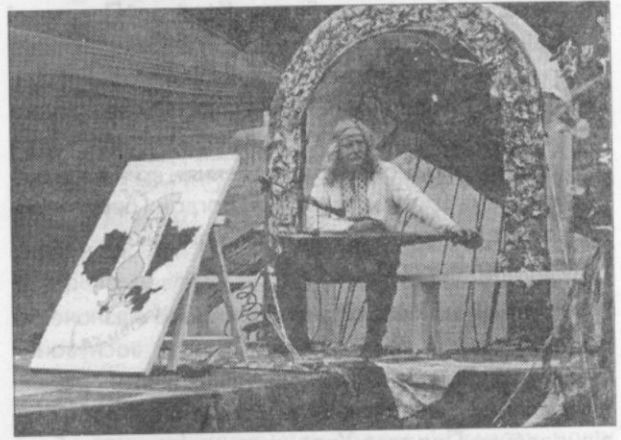
Безпосередньо після відкриття Джемборі почалася рясна дощова злива, яка, однак, з огляду на теплу погоду не змогла погасити ентузіазму пластунів — згідно із словами Гімну закарпатських пластунів «Ніщо нам лихо ні пригоди...» уже на другий день програма відбувалася згідно з пляном.

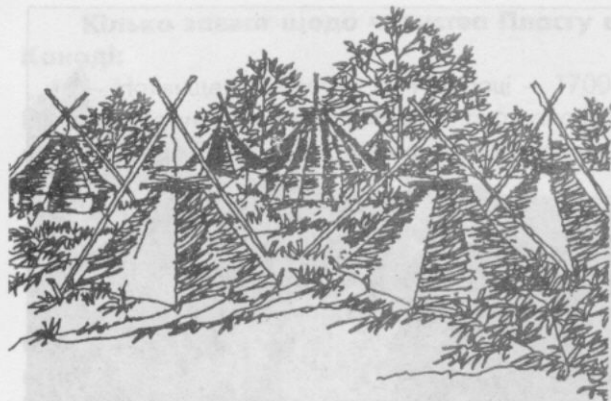
Представники ГПБ, ГПР, КПС різних країн разом з головами КПС і КПР України від першого дня Джемборі почали дискусії із представником Світового Скавтського Бюро у справі прийняття України до WOSM.

Треба сподіватися, що відповідно підготована програма у формі ігор, товариських змагань, ватер, особистих зустрічей учасників і проведуту пластових груп протягом 10-ти днів дала їм можливість не тільки запізнати, але й створити бажану атмосферу, яка буде першим кроком до створення «Національної Організації Скавтів України — Пласту».

Пл.сен. Любомир РОМАНКІВ

Фото Сергія ЮЗИКА

Заняття в часі Джемборі.

Учасники Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 75-річчю Пласту на Закарпатті:
 пл.сен. Ярослав Гаврих,
 ст.пл.Сергій Юзик,
 пл.сен. Юрій Слюсарчук,
 ст.пл. Оlesia Глуханич,
 пл.сен. Ганна Божук,
 пл.сен. Орест Гаврилюк,
 пл.сен. Любомир Романків.

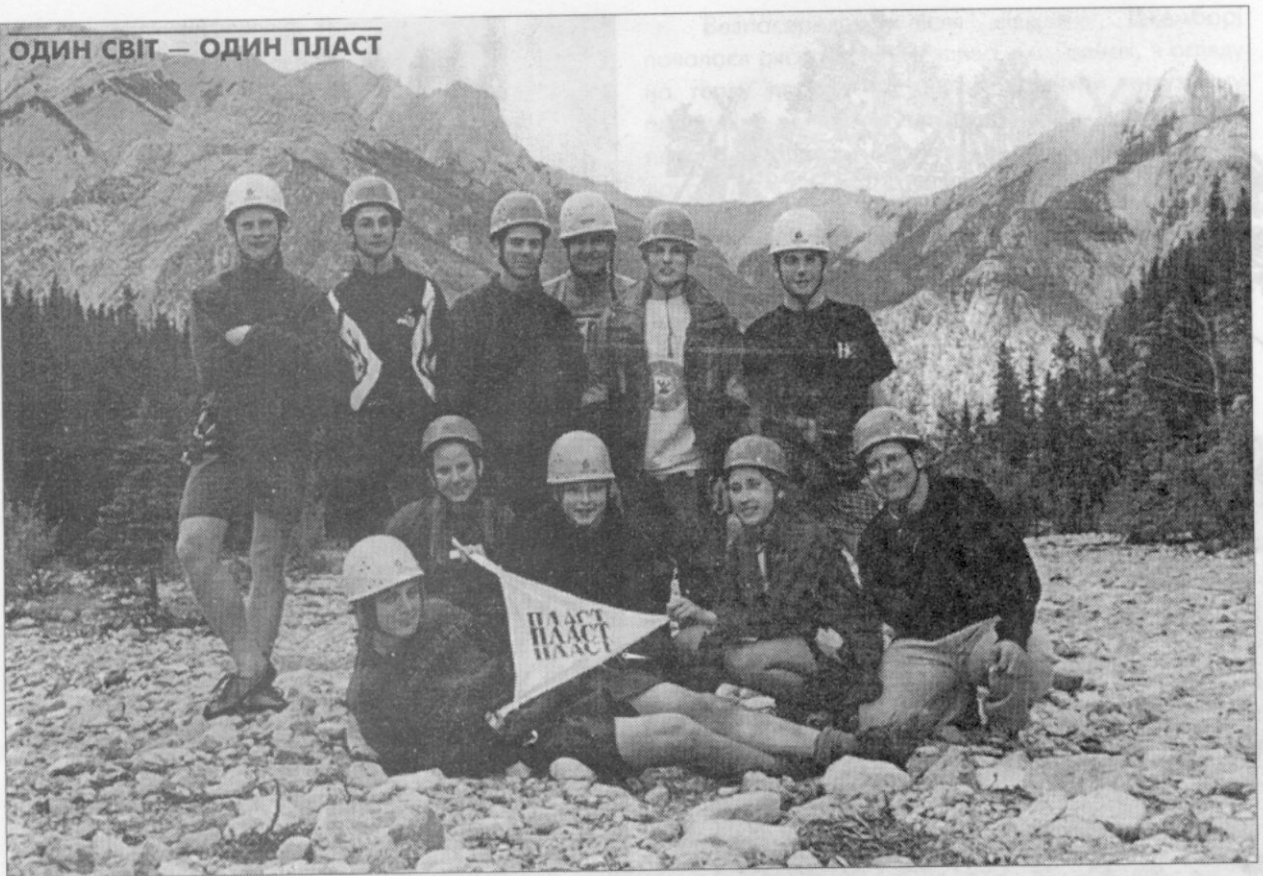

фото автора

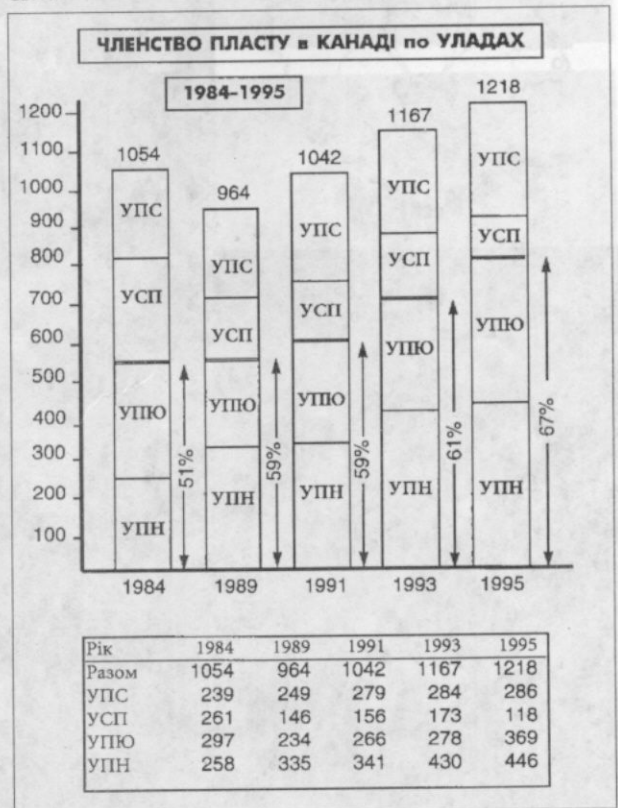
УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ В КАНАДІ

ПЛАСТ В КАНАДІ

Від 1920-их років в Канаді появлялися і зникали українські скавтські групи. Деякі з них називали себе пластовими, але до 1948 року жодна група не мала прямого, організаційного зв'язку з Пластовою Організацією, що постала в Україні в 1911. Перша пластова станиця постала у Вінніпезі в 1948 р. Інші скоро слідували. Існуючих станиць є сім: Вінніпег, Гамільтон, Едмонтон, Монреаль, Оттава, Сейнт Кетеринс, Торонто. В 1951 р. відбувся перший Крайовий З'їзд і вибрано Крайовий Провід. В 1978 р. Пласт, Організація Української Молоді одержала статус канадської корпорації.

Пласт в Канаді окреслює своє завдання, як сприяння розвитку особистості згідно з пластовими принципами і вартостями засобом самовиховання. Очевидно, Пласт не одинокий, що впливає на розвиток дитини чи молодої людини, але Пласт додає щось унікального. Перш за все це українське товариство в атмосфері корисних і приємних для молоді занять. Цей аспект правдоподібно оцінює загально громада і батьки. Що мабуть мало оцінене, це те, що Пласт дає молоді піддержку позитивних вартостей від других молодих, а одночасно дає нагоду молодій людині розвивати свою незалежність, почуття самовартості, та

вміння працювати у групі — конечні якості для розвитку зрілої, корисної людини у модерному світі.

Кілька завваг щодо членства Пласту в Канаді:

— Найвище число було в 1968 році — 1700. Від того року число членства падало приблизно 3% на рік аж до 1989 року, відколи є поступенний зріст, около 3% на рік.

— Членство в 1995 році майже дорівнює числа 16 років тому — в 1979 році було 1275 пластунів в Канаді.

— Коли подивимося на розподіл уладів, бачимо дуже позитивне явище: в числі і процентово найбільший зріст є у виховних уладах (УПН і УПЮ). В 1984 році ці улади начисляли 51%, а в 1995 — 67% членства. Це дорівнює розподілу в 1975 році, коли УПН і УПЮ разом нараховували 69% членства.

Львину частину праці з молоддю виконують виховники по станицях. Крайові проводи потрібні для переведення вишколів, для організування нарад і спільних акцій та для втримання зв'язків. *Ось короткий огляд чим займається Крайова Пластова Старшина Канади.*

ВИШКОЛИ

Організування вишколів і дошколів це пріоритет крайового проводу. Відбуваються різні вишколи у різних формах.

Вишколи виховників

Участь у новацьких і юнацьких вишколах 1986-1996

Рік	УПН		УПЮ	
	Впорядники	Гніздові	Впорядники	Зв'язкові
1986	10	—	11	5
1988	11	11	14	17
1989	8	—	10	—
1990	20	—	—	—
1991	17	5	17	8
1992	23	—	—	8
1993	—	—	13	—
1994	20	12	—	—
1995	—	—	20	—
1996	22	—	15	—
Разом	131	28	100	48

Частиною завдання відповідати за вишколи — це завдання впроваджувати потрібні й корисні *нові теми, нові поняття, нові засоби*. Ось кілька прикладів на що звернено особливу увагу:

- безпеку зайнять та екологію довкілля,
- засоби плекання принципів та вартостей та зрозуміння пошани гідності людини,
- поняття самовиховання, як психологічний процес,
- поняття самодисципліни,
- ефективність демократичного провідництва та в особливих обставинах, спільного провідництва,
- поняття пластових проб, як процес і програма радше ніж іспит (від 70-их років).

фото автора

Вишкіл новацьких впорядників. Оселя ст.Торонто «Пластова Січ», серпень 1995р.

— нові ефективні засоби передання знання (напр. майстерні на вишколах).

На вишколи ми старалися втягати *прелегентів* — пластунів із специфічним професійним досвідом відповідним до теми. Постійно групи співпрацівників в булаві вишколу УПН і УПЮ працювали над творенням відповідних матеріалів — узгіднювали теми, поняття та засоби.

Юнацький вишкіл

Вишкільний табір для юнаків і юначок, — «Золота Булава», почався в Канаді в 1971 р. для канадських пластунів. До тепер відбулося 15 таких таборів. Від 1988 року цей табір організується з рамени ГПБ і в ньому беруть участь також пластуни з ЗСА. Продовж років його провадили виховники з Канади. (Тепер дійшли також виховники з ЗСА. Одночасно такий табір відбувається в Україні.) Від самого початку виховники шукали нових ефективних засобів: як успішно передавати та стимулювати засвоєння пластових принципів та вартостей, як стимулювати самовиховання, як набувати провідницькі якості.

Пластовий журнал «ЮНАК».

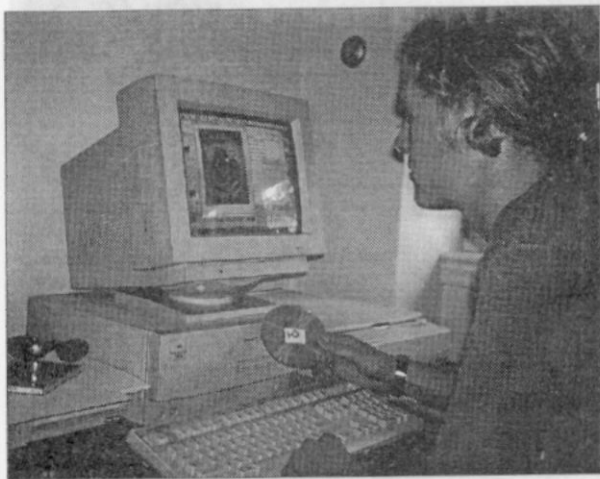

фото автора

Ст.пл. Данило Луців, співпрацівник редакції журналу «ЮНАК», при праці в канцелярії КПС.

НАРАДИ, СЕМІНАРИ

Щороку в Канаді відбуваються з'їзди/наради гніздових, зв'язкових і станичних. З однієї сторони ці з'їзди потрібні для аналізу праці, виміни думок і вироблення спільних напрямних, спільних планів, а одночасно це *дошкіл* для учасників. Тут дискутується про нові поняття, нові підходи до молоді, нові засоби.

Час від часу також відбуваються семінари для виховників по станицях та семінари для старшого пластуна загально.

фото автора

Крайовий табір. Озеро Онтаріо, 1995 р.

ТАБОРИ, ЗУСТРІЧІ

В Канаді новацькі табори відбуваються на пластових або українських оселях і за них відповідають станиці. Щодва роки відбуваються курінні табори і за них відповідають станиці. Між курінними відбуваються спільні крайові табори чи зустрічі. Юнацькі табори найчастіше відбуваються у державних парках чи заповідниках, часом на станичних оселях. Дуже популярні юнацькі табори це — канойкарські та мандрівні у Скелястих Горах на Заході Канади або в Апалейшен Горах на Сході.

ЗВ'ЯЗКИ

Пластуни Канади зустрічаються з пластунами різних країн на міжнародних зустрічах чи таборах та особисто, коли відвідують різні краї.

Зв'язки з пластунами ЗСА

Найближчі зв'язки пластунів Канади є з пластунами ЗСА — з нашими сусідами. Молодь часто таборує разом та є виміна виховників на таборах і прелегентів на вишколах. Старші пластуни та сеніори є членами тих самих куренів і часто зустрічаються на своїх з'їздах. Два проводи разом відповідають за видання журналів «ГОТУЙСЬ» та «ЮНАК». Також Пласт Канади і Пласт ЗСА чергуються відповідати за організування ювілейних міжкrajових зустрічей на північно-американському континенті.

фото з архіву «ПШ»

Пл.сен. Таня Джулинська, комендантка першої «Золотої Булави» в Україні.

Зв'язки з пластунами України

Особисті зв'язки канадських пластунів з людьми в Україні зацікавлених Пластом почалися ще в 1989 році. Офіційні зв'язки Пласту Канади з Пластом в Україні почалися в 1990 році. Акції зв'язані з Україною, відбувалися під кількома напрямками:

Запрошення — на вишкільні програми, зацікавлення Пласту в Канаді та вироблення взаємовідносин. Від 1990-го року на запрошення КПС до Канади прибуло 25 пластунів з різних частин України.

Табори і вишколи — від 1992 року виховники з Канади брали участь у таборах в Україні. Від 1993 до 1996, разом 9 канадських виховників були співорганізаторами і помагали переводити табори «Золотої Булави» в Україні. Канадські пластуни організували новацькі вишколи в 1990 і в 1993 році, а в 1995 році, спільно з виховниками України, були зорганізовані і переведені: семінар новацьких провідників вишколів, вишкіл гніздових і вишкіл

фото В. Гоголинського

Учасники табору «Вузол», організованого пластунами Канади, України та членами скавтської організації «Скіф». Орель, липень, 1995 р.

братчиків і сестричок. Подібно по юнацькій лінії в 1996 році спільними силами були зорганізовані і переведені: семінар провідників, семінар підвищення кваліфікацій і вишкіл зв'язкових.

Пласт на Сході України — спільно з КПС України, зорганізовано вишкіл в Донецьку в 1993р. В 1995 р. запрошено до Канади 4-ох членів скавтських організацій зі Сходу з метою сприяти розвитку українського скавтського руху/Пласту на Сході. В 1995 р. 5 канадських виховників були співорганізаторами (з КПС України і «Скіфами») табору біля Дніпропетровська.

Програма Канадсько-Українського Партнерства — програма канадського уряду для допомоги Україні в 1995 році вибрала Пласт як установу, якої проекти вони готові фінансувати. Одна критерія, яка допомогла Пластові одержати ці фонди

було те, що КПС старшина могла доказати довготривалі і ділові зв'язки з Пластом в Україні.

Зовнішні Зв'язки — канадські пластуни брали участь в конференціях молодіжних організацій в Україні (1991 р. в Києві, 1992 р. в Харкові). Підготовлено делегацію і матеріали про Пласт на Всесвітній Форум Українців в Києві, 1992 р.

Таня ДЖУЛИНСЬКА,
Голова КПС Канади

фото автора

Курінний табір 11-го куреня ім. Северина Левицького, літо 1996 р.

фото автора

Учасники XXI-го Крайового Пластового З'їзду. Торонто, лютий 1996 р.

ІСТОРІЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ В МОНРЕАЛІ

Пластове життя в Монреалі започаткував заснований 13 липня 1948 року мішаний пластовий курінь імені гетьмана Івана Мазепи.

Пластову станицю в цьому місті засновано на її перших загальних зборах 2 січня 1949 року.

Першим головою станиці був пл. сен. Володимир Кметик.

В минулому в склад станиці входили: два коші — чоловічий і жіночий і осередки праці УСП-ів і УСП-ок та осередок праці УПС. До чоловічого коша належали: 3-є гніздо УПН-ів «Хлопці зеленого бору», 1-ий курінь УПЮ-ів ім. Митрополита Андрея Шептицького і осередок праці УСП-ів. До жіночого коша належали: 4-е гніздо УПН-ок «Пташата», 8-ий курінь УПЮ-ок ім. Княгині Романової і осередок праці УСП-ок.

Сьогодні колишні курені УПЮ-ів і УПЮ-ок творять один юнацький курінь, колишні гнізда УПН-ів і УПН-ок — одне новацьке гніздо і колишні осередки праці УСП-ів і УСП-ок — один старшопластунський осередок праці і далі існує осередок праці УПС.

1950 р. в станиці засновано гурток Пластприятя. Його першим головою був Микола Дідух.

1954 р. станиця купила в старій частині міста на вул. Есплянад триповерховий дім, у якому Пласт уживав долішній поверх і підвал, а два горішні поверхи здавав в оренду. 1967р. станиця продала цей дім і купила в одній з нових дільниць, де є найбільше українське скупчення, на вул. Дандюран, двоповерховий дім з підвалом і від того часу його повністю вживає для пластових занять.

1959 р. станиця купила в гірському селі Савт-Болтон коло міста Новлтон, коло 100км на південний схід від Монреалю, близько американського кордону, 150-акрову ферму і на її терені влаштувала пластову оселю, яку для відзначення 250-річчя з дня смерті гетьмана Мазепи названо Батурином. Станиця, відпродавши пластовим родинам близько 50 акрів землі, провела на решті терену дороги, спорудила штучне озеро, збудувала новацький курінь «Орлик» у 1961 р., кухню з їдальнею «Мотря» в 1966-1967 роках і шпиталик. В 1978-1979 роках збудовано тут каплицю св. Володимира і Ольги в гуцульському стилі, а в 1988 році поставлено хрест для відзначення 1000-ліття християнства в Україні.

Найбільшою подією в історії станиці була організована нею Міжкрайова Пластова Зустріч — МПЗ-67, яка відбулася на терені Батурина в липні 1967р. В ній взяло участь 1344 пластунів і пластунок і велике число гостей.

Від 1995 р. головою станиці є пл. сен. Ганя Паньків, а головою Пластприятя Володимир Якимець.

Праця в станиці:

Новацький табір на Батурині

Юнацький табір на Батурині

Золота Булава на Батурині

Свято Весни на Батурині

День Пластуна

Різдвяний Базар

Коляда

Маланка

Кутя

Цього року організуємо Бенкет на 85-ліття Пласту. Сподіваємося повищ 300 осіб. Цікава програма: монтаж про історію Пласту в Монреалі, юнацький виступ, мистецький виступ, вечерея і завава.

Два роки тому створився комітет «Збирання фондів». Ціль цього комітету була назбирати \$ 100 000 на перебудову і ремонт нашої оселі Батурин. Комітет своєї цілі ще не досягнув, але вже дав змогу багато праці на оселі зробити.

Теперішній стан наших уладів

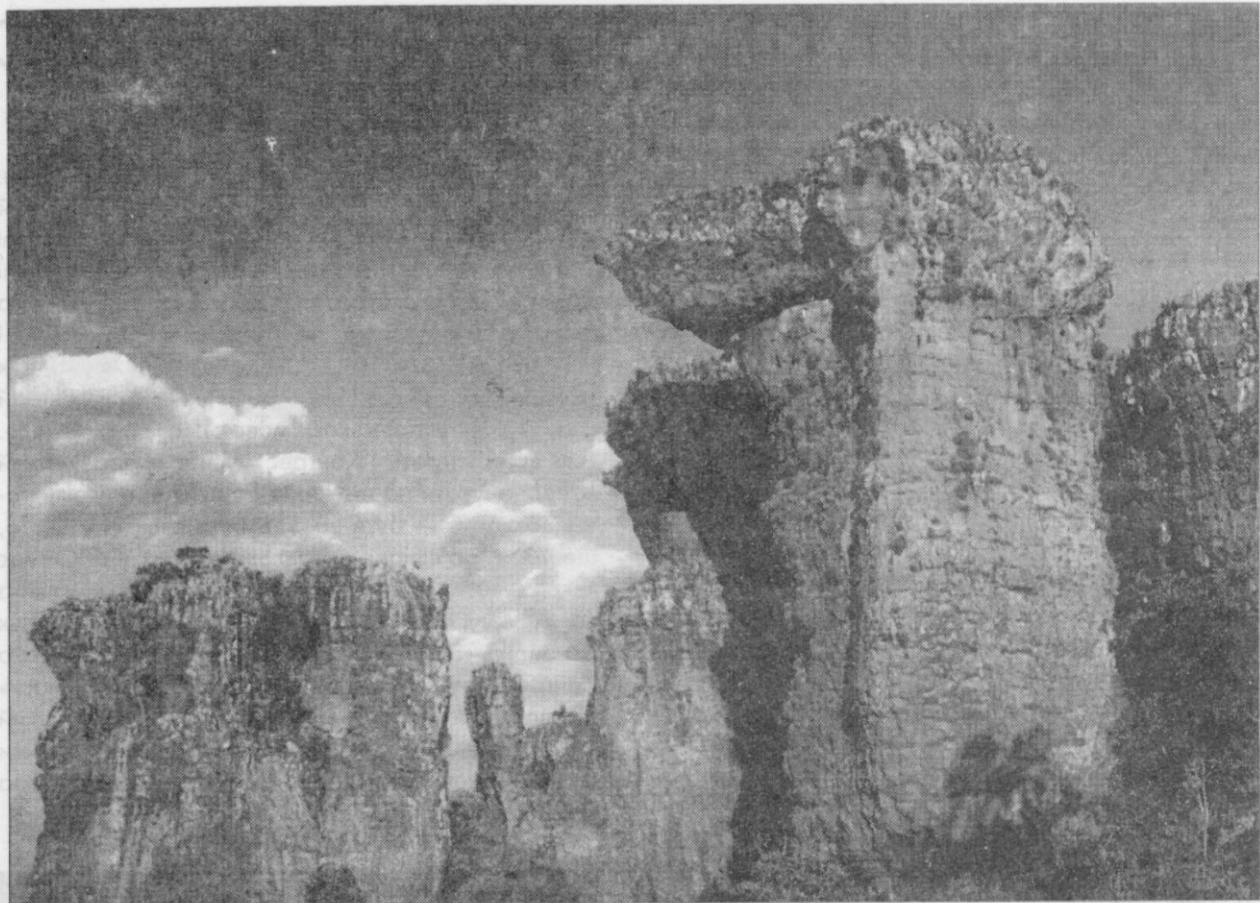
УПН-ів	22
УПНок	12
УПЮ-ів	19
УПЮ-ок	19
Старших пластунів	25
Пластунів сеніорів	26
Пластприят	53

Пл.сен. Г.ПАНЬКІВ

фото автора

З ліва на право стоять: Р.Дражевський, ст.пл.Л.Куліш, В.Якимець, М.Маєр, пл.сен. Х.Мота, сидять: пл.сен. Б.Лук'яненко, пл.сен. Г.Паньків, пл.сен. В.Куліш, пл.сен. А.Гладилович.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ В БРАЗИЛІЇ

24-го липня ц.р. прибула до Бразилії пластунка Мар'яна Паздрій, яка живе в Америці. Вона прибула до Куритиби на відвідини своїх родичів і скористала нагоду, щоб завітати до Пласту в Бразилії.

Після зустрічі з Корнелієм Шмуликом мала нагоду побачити як пластуни у Бразилії працюють, мала зустріч із пластунами у Понта Гросса, де мала нагоду провести змістовну гутірку про Пласт в Україні та про обрядові звичаї, на кінець цієї зустрічі подарувала Пластові найновішу книжку видання «Лісових Чортів».

Ця зустріч була дуже цікава і корисна, бо дала нагоду дізнатися ближче про Пласт в Україні і в Америці. Бажаємо для нашої подруги щасливого повернення до свого дому.

Дня 10-го серпня ц.р. із нагоди Дня батьків пластова станиця в Понта Гросса влаштувала баль-вечерю, яка відбулася при церкві Преображення Господа Нашого Ісуса Христа.

Приблизно сто осіб прибули звеличувати це свято, а особливо піддержувати пластову працю.

Членкині Пластприятю завідували кухнею, після смачної вечері відбулась забава, під звуки місцевої групи. Слід відмітити завзятість пластової молоді, яка добре зорганізувала цю імпрезу. Велика подяка усім тим, які спричинили до успіху першої пластової імпрези в Бразилії.

Дня 24-го серпня ц.р. із нагоди проголошення незалежності України фольклорна група «Зоря» зробила вшанування цієї дати, для цього запросила Пласт та дітей, які вивчають катехис. Свято почалося із відспівання Національного Гімну «Ще не вмерла Україна», а потім «Зоря» відтанцювала два танці, після мав слово про Україну пл.сен. Корнелій Шмулик, а відтак гуртки «Сорока» та «Квітка» відспівали пластові пісні «Цвіт України» й «Гей, пластуни».

Заля була переповнена людьми, а особливо, молоддю.

СКОБІ

Ст.пл. Михайло НАЗАРКО, СМ.

фото автора

ЧЕТВЕРТИЙ ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС

ЧОМУ БУВАЮТЬ ПЛАСТОВІ КОНГРЕСИ?

У лютому 1996 року Головна Пластова Булава вирішила, що знову надійшла пора скликати черговий пластовий Конгрес, з дорученням перевести «аналізу основних питань діяльності членів КУПО — поодинокі і разом».

Згідно зі статутом Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО), — ГПБ підготує й скликає не рідше, як кожних десять років, Пластові Конгреси, завданням яких є «докладна аналіза всіх аспектів дії Українського Пласту» КУПО складається із всіх крайових пластових організацій, «заснованих і ведених згідно із завданнями, ідейними основами і виховними методами Українського Пласту, так, як їх склав і оформив в Україні д-р Олександр Тисовський, об'єднані одною ідеєю і пов'язані спільністю дій і традицій...»

Саме задля цього пов'язання спільної ідеї, дій і традицій, точнішим завданням КУПО є:

1. «Вдержувати ідейну єдність цих організацій, а саме: однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту, так як їх з'ясував засновник д-р Олександр Тисовський»;

2. «Зберігати чистоту й особливості пластової самовиховної методи»;

3. «Дбати про устроєву подібність крайових пластових організацій».

Рівночасно, завданням ГПБ є «досліджувати наспіваючі пластові потреби та плянувати», як з ними давати собі раду. Форумом дискусій над «дослідженням наспіваючих проблем» можуть служити саме Пластові Конгреси. І вони таке завдання сповняли попередньо. Перші два Конгреси проходили під гаслом «досліджувати, передбачати, щоб діяти», яке підібрав покійний пл.сен. Атанас Фіголь (голова перших двох Конгресів); Третій Конгрес (голова першого його етапу. Лариса Онишкевич) також намагався йти за цією вказівкою (головою другого етапу був Іван Винницький).

Кожного разу Конгрес давав пропозиції — напрямні для нових обставин і як далі вести виховну пластову працю. Було багато ідейних уточнень і практичних порад на далішні етапи праці (рекомендації Другого Конгресу у т. зв. «зеленій книжечці», а з підготовки першої сесії Третього Конгресу — у «малиновій»). Але, при цьому, основи пластової ідеології завжди залишалися незмінними. Це було нашою неписаною метою і мрією, що незмінену пластову ідеологію ми маємо передати колись назад на Україну. Доля дозволила нам цю вимогу чесно виконати.

Та КУПО тепер ще даліше має завдання втримувати ідейну пластову єдність. Тепер вже й

Пласт в Україні несе спільно з нами це завдання. Багато пластунів намагалося у «свій власний спосіб», по-своєму розумінні, допомагати Пластові в Україні. Але тепер вже і Пласт України і всі інші члени КУПО рівночасно можуть звертати увагу на швидкі зміни у ситуації в пластових організаціях і на проблеми, які тепер виринають. Одні з цих проблем є більш очевидні (напр. знання й спілкування українською мовою), а другі менше. Але вони існують і Конгрес мусить їх зрозуміти й запропонувати на них розв'язки. Та при цьому наше завдання — бути завжди свідомим цього, що ми є об'єднані одною ідеєю, що КУПО має «вдержувати ідейну єдність пластових організацій а саме: однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту. «Гаслом Третього Пластового Конгресу був клич «Один світ — один Пласт» (слова Любомира Онишкевича); як довго такий підхід буде перед нашими очима, так довго ми будемо виконувати завдання КУПО — задля добра всіх пластових організацій по цілому світі.

фото з приватного архіву

ЯК ПРОХОДИТИМЕ ЧЕТВЕРТИЙ ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС?

Цим разом ГПБ вирішила провести Четвертий Пластовий Конгрес у двох фазах:

А. Окремо по краях.

Б. Спільні сесії.

А. Крайові передконгресові дискусії мають проводитися до 15-го червня 1997 р., їх підготують краї і крайові конгресові комісії. Рівночасно краї повідомляють Головну Конгресову комісію про їхній приціл, дискусії та теми. Деякі спільні теми країв будуть вибрані для загальних дискусій.

Б. Загальні (міжкрайові) дискусії будуть відбуватися таким способом:

1. Дискусія у пластовій пресі, у «Пластовому Шляху».

2. Дискусії на міжкрайових «Відправах Пластового Активу» (плянується для Канади і ЗСА на весну та літо 1997 р.).

3. Пленарні наради/сесії.

Перша загальна пленарна нарада ЧПК відбудеться перед самими наступними зборами КУПО (11-го жовтня 1997 р.); її підготує головна Конгресова Комісія.

Головна Конгресова комісія складається із:

- а) пл.сен. Лариса Онишкевич, голова
члени: пл.сен. Христя Сохоцька (Канада),
пл.сен. Оленка Юрчук,
ст.пл. Лада Гапій,
пл.сен. Софійка Геврик (всі зі ЗСА).

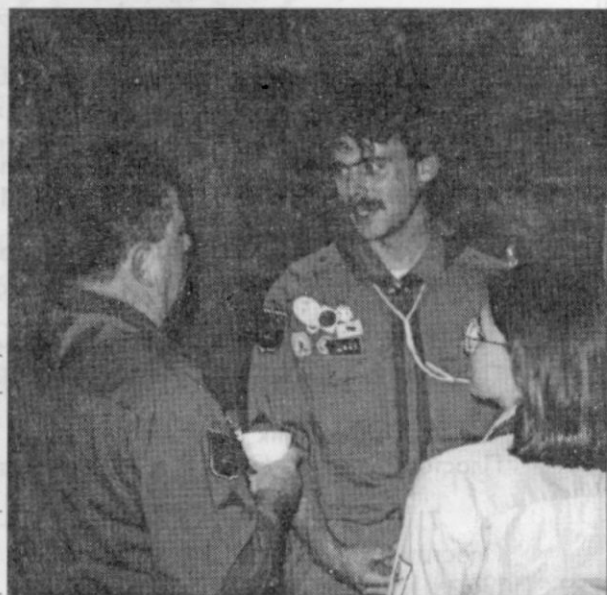
б) представників крайових комісій (від країв):

- ст.пл. Ростик Кошарський (Австралія),
пл.сен. Юрій Савицький (ЗСА),
пл.сен. Ярослав Гаврих (Англія);
пл.сен. Маруся Федішин-Липинська
(Аргентина);
пл.сен. Софія Качор (Канада);
пл.сен. В'ячеслав Стебницький (Україна).

Головна Комісія уточнює і підготує програму ЧПК і переводить її. На основі дискусій на загальній сесії будуть випрацьовані підсумки-рекомендації, які будуть передані на схвалення на збори КУПО.

Дискусія у пресі й на пленумі про сучасне й майбутнє Пласту буде відкрита для всіх членів

Пласту, і буде переведена по-пластовому, в дусі толерантності й пошани до всіх пластунів, і в дусі демократичного процесу свободного вислову думки. При цьому, всі дискусанти повинні бути свідомими нашого основного завдання: досліджувати важливі питання для дальшої діяльності Пласту і зобов'язання КУПО вдержати ідейну єдність всіх пластових організацій.

Перший Пластовий Конгрес відбувся 1946 р. в Ашафенбурзі, Німеччині, перед великою міграцією через океан.

Другий Пластовий Конгрес був 1970 р. (Перша сесія в Албанії, в Америці, 1966 р., друга в Торонті, Канада, 1970 р.)

Перша сесія Третього Конгресу була 1984 р. (на Союзівці, в Америці), друга 1987 р. (в Торонті, Канада), а третя в 1991р. (в Нью Джерзі, в Америці).

пл.сен. Лариса ЗАЛЕСЬКА-ОНИШКЕВИЧ, ПС

СПИСОК

ОБОВ'ЯЗУЮЧИХ ПЛАСТОВИХ ПРАВИЛЬНИКІВ

(Поправлено 20.IX.1996)

1. Статут КУПО —
Пластові Вісті ч. 2/79 (44) з 9 грудня 1979.
2. Правильник внутрішньої дії ГПБ —
Пластові Вісті ч. 1/74 (37) з 1 червня 1974.*
3. Правильник внутрішньої дії Головної Пластової Ради —
Пластові Вісті ч. 1/77 (42) з 16 грудня 1977.
4. Правильник Пл. Вишкільного Фонду ім. Дрота —
Пластові Вісті ч. 2/89 (51) з 1 листопада 1989.
5. Правильник Пластового Видавництва —
Пластові Вісті ч. 1/94 (62) з 6 травня 1994.
6. Правильник УПН —
Пластові Вісті ч. 1/76 (41) з 15 листопада 1976.
7. Правильник УПЮ, Частина I —
Пластові Вісті ч. 2/55 (14) з 15 лютого 1955, зі змінами: Пластові Вісті ч. 2/61 (26) з 1 жовтня 1961.*
8. Правильник УПЮ, Частина II —
Пластові Вісті ч. 1/76 (41) з 15 листопада 1976.*
9. Правильник УСП —
Пластові Вісті ч. 1/79 (43) з 15 травня 1979.*
10. Правильник УПС —
Пластові Вісті ч. 2/94 (63) з 31 липня 1994.
11. Правильник про пластовий однострій і відзнаки, Частина I —
Пластові Вісті ч. 3/75 (40) з 31 жовтня 1975.
12. Правильник про пластовий однострій і відзнаки, Частина II —
Пластові Вісті ч. 1/76 (41) з 15 листопада 1976.
13. Правильник вишколів та ступенів Кадри Пластових Виховників для Виховників УПЮ —
Пластові Вісті ч. 2/83 (46) з 30 грудня 1983.
14. Постанова Головної Пластової Булави з дня 15 грудня 1974 у справі вишколів та ступенів Кадри Пластових Виховників для виховників Уладу Пластових Новаків і Новачок —
Пластові Вісті ч. 2/75 (39) з 1 травня 1975.
15. Постанова Головної Пластової Булави з 9 травня 1992 про пластовий прапор і пластові знамена —
Пластові Вісті ч. 2/92 (59) з 1 серпня 1992.*

Окрім того остайуть у силі різні постанови й напрямні, проголошені в Пластових Вістях.

* Ці правильники є в стадії ревізії.

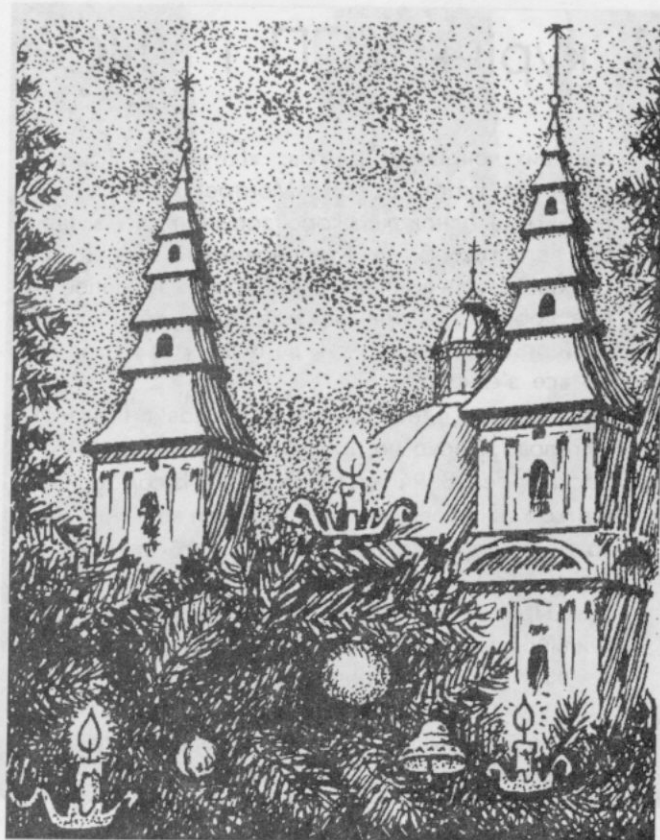
СЛОВО

СЕНІОРАТУ

З ПРАЗНИКАМИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І НОВОГО РОКУ
ЩИРО ВІТАЄМО ПЛАСТОВИХ КАПЕЛЯНИВ,
ГОЛОВНУ ПЛАСТОВУ РАДУ, ГОЛОВНУ ПЛАСТОВУ БУЛАВУ,
КРАЙОВІ БУЛАВИ УПС, КУРІННІ ПРОВОДИ,
І ОСЕРЕДКИ ПРАЦІ УПС, ВСІХ ПОДРУГ І ДРУЗІВ
В КРАЇНАХ ЇХНЬОГО ПОСЕЛЕННЯ НАШИМ ТРАДИЦІЙНИМ

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

БУЛАВА ГОЛОВНОГО БУЛАВНОГО УПС
І РЕДАКЦІЯ «СЛОВА»

ВІДВІЧНА ЛАСКА

Усе минає і спливає,
Лише Вона над грішною землею
Сріблиться милосердною Зорею —
Відвічна ласка Божого Різдва!

Небес прещедра голуба канва
І білий світ над чорною ріллею —
Сам Бог тебе леліє, цвіт-лієє, —
І, Україно, ти віки жива!

Ти, як і Він з народження терпіла,
Але рука Господня охрестила,
Твій люд, і землю, і твоє буття...

Цвітійть, ряснійте, ниви колоскові!
У Нім, у Нім — у вічному Христові —
І доля, й щастя, сила і життя!

Микола ЩЕРБАК

ІСТОРІЯ «ВОВКУЛАКІВ» 31 курінь УСП і УПС

Початки заснування «Вовкулаків» сягають до 1946-47 років. Це сталося в переселенчій таборі в місті Дісікген (західна Німеччина). Невідомо кому з гуртка старших юнаків цього міста прийшла ідея створити «Вовкулаків». В 1946 році вони себе називали гурток «Вовк», через кілька місяців змінили назву на «Лісові вовки», а в 1947 році вже були гурток «Вовкулак». У цих повоєнних часах родини і хлопці роз'їхалися по світі, але в довгий час підтримували зв'язки листком «Вовкулачі Вісті».

Перший гурток старших пластунів «Вовкулаків» був створений і формально затверджений як самостійний гурток УСП-ів в ЗСА у 1950 році. Б.Певний — гуртковий, а Б.Пігун — писар. В наступних роках хоч активні, членство в гуртку не росло. В 1955 році рештки гуртка перебрав Василь Филинович, який не свідомо мав великий вплив на заснування і розвиток сучасного куреня «V».

НАША ІСТОРІЯ (Перших 10 років)

Літом 1955 року на Канадським Крайовім Пластовім з'їзді біля Вінніпегу з'їхалося троє

старших юнацьких гуртків: «Готур» з Торонта, «Олені» з Чікаго, «Вовки» з Монтреалю. Таборуючи спільно, ці однолітки скоро заізналися і зжилися при вогниках, збірках і теренових грах. В тих часах і роках юности вони все сприймали із захопленням, а в добрій співпраці всі мандрівки, пісні і спорт були приємністю. І це тут, де їх дружба і співпраця на все з'єдналася.

Під час одної гутірки їх зацікавила відзнака — голова козака на профілю вовчої голови — яку носив пл.сен. В.Филинович (залишок із самостійного гуртка УСП «Вовкулаки»). В них були запити — чому козак і вовк разом? Що це за символіка і значення? Чи відображення якоїсь ідеї чи події?

При вечірнім вогнику, в дружнім колі друг Филинович розказав хлопцям значення і символіку цієї відзнаки, та історичне фольклорне зрозуміння «Вовкулаків». За народним повір'ям — це надзвичайна людина, що вміла перемінюватися у вовка.

В літературі згадують вовкулак в творі «Слово о Полку Ігоровім», і навіть Шевченко про козацькі часи пише — «Як у полі на могилі, Вовкулак

Учасники щорічного вовкулячого лещатарського табору. Квебек, 1995 р.

ночує...» Переказували у фольклорі, що найбільш відважні і довго заслужені козаки були зачаровані і мали здібність обернутися у вовка серед чистої повномісячної ночі.

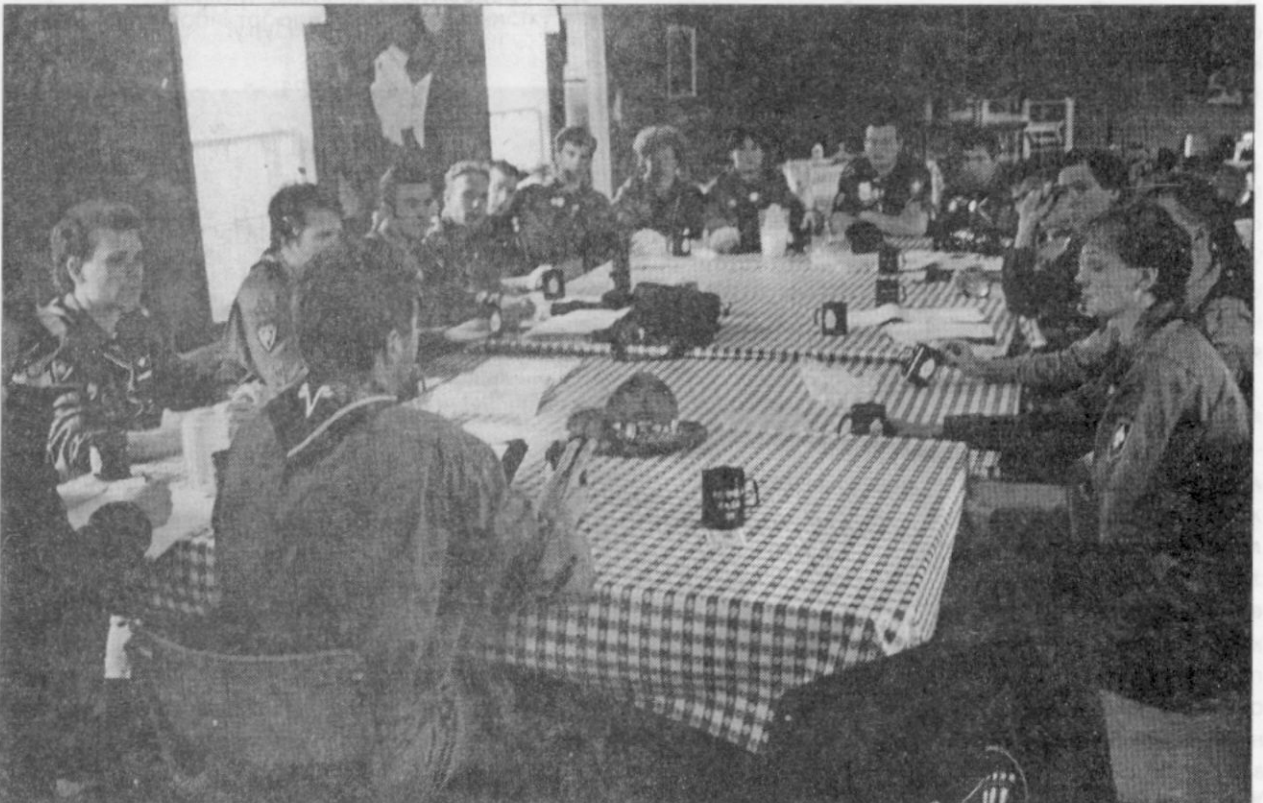
Після двотижневого таборування у Вініпегу, хлопці роз'їхались, підсилені новою дружбою і охотою продовжувати своє спільне пластування.

Ці самі три гуртки зустрілися вдруге в 1957 році на пл. оселі Пластова Січ, Графтон, Канада, на Ювілейній Міжкrajовій Пластовій Зустрічі. Це був їх остатній «юнацький» табір, і тут пригадали собі свої пережиття у Вінніпегу і колишнього «вовкуляку». Під час цього з'їзду ці три гуртки рішили, що хочуть даліше «пластувати» разом в тім самім ст.пл. курені, і якщо треба, то навіть створити свій курінь. Рішили відновити легенду про козацьку славу і оглянути можливість створити курінь УСП-ів «Вовкуляки».

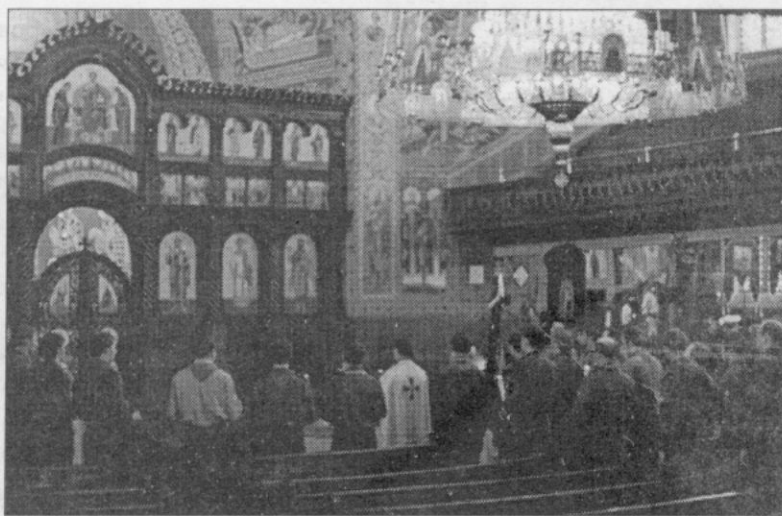
Під час року хлопці опрацювали першу «Вовкулячу Правду» (правила приналежності до куреня) і гимн. В наступнім році на старшо-пластунській зустрічі на Новім Соколі біля Буфало всі три попередні гуртки під ініціативою ст.пл. Зенка Мазуркевича з'єдналися, погодилися і зголосили до КПС Канади і ЗСА новий підготовчий старшопластунський курінь «Вовкуляки» в числі 25 старших пластунів. За курінного взяли вічний дух Кошового отамана Івана Сірка, а на перший провід ст.пл. Івана Гулу, обозним, і Славка Пігута, суддею. Так здійснилась ідея і мрія трьох юнацьких гуртків з Торонта, Чікаго і Монтереалю.

Листок зв'язку «вовкуляків».

Наради куреня УСП «Вовкуляки». Графтон, Канада, 1995 р.

Посвячення курінного прапора. Торонто, 1968 р.

В році 1962 вже 36 старших пластунів одержало вістку, що КПС Канади і США затвердили старшопластунський курінь «Вовкулаки» під порядковим числом 31. Їх мета дружби і співпраці під кличем «Uno pro omnia et omnia pro uno» зреалізована. В наступних роках всі члени були активні у виховній праці і за короткий час успіхи на різних таборах доказали пластовій громаді, що ці старші пластуни відмінні у своїй активності — виховній праці з молоддю.

Літом 1962 року «Вовкулаки» перевели, на ті часи, найбільший міжкrajовий табір УПЮ-ів під назвою «Чік-Тор-Мон» в числі 66 юнаків і 18 булави — комендант Zenko Mazurkevich, а бунчужний Славко Ключовський. З табору всі учасники від'їхали до співучасті на святкування 50-ліття Пласту на «Вовчі Тропі» в Нью-Йорку.

В 1968 році курінь урочисто відзначив своє 10-ліття і посвятив свій курінний прапор в церкві св. Миколая в Торонті, при участі 46 членів куреня і великого числа прихильників. Того вечора при веселій програмі пластове товариство допізна забавлялося співом і танцями.

НАША ІСТОРІЯ

(продовження)

В 1970 році, основники куреня переходять до уладу пластових сеньорів. Із задержанням пластових вимог і ціллю власного куреня члени дальше провадять свою громадську і пластову активність, а в більшості виховну працю в УПН і УПЮ. Тепер вже куренів два — разом УСП і

Наради «вовкулаків» у Львові. 03.10.1996 р.

УПС твoryть кіш «Вовкулаків». На «Великій Раді» координують працю двох куренів. Через роки членство і активність зростає, сьогодні приблизно 66 членів виказують активність у всіх фазах пластового життя. В станицях Львів, Торонто, Бафало, Монреаль, Чікаго, Вінніпег, в Німеччині і Польщі «вовкулаки» активні як виховники в УПН і УПЮ, в організації і проводі вишкoлів, переводять літні табори, в проводі по різних станицях, як і в проводі КПС і ГПБ. Праця і постава всіх членів куреня «Вовкулаків» в громадських діяльностях як і в Пласті є доказом молоді і громаді, що

Наради «вовкулаків» на оселі «Діброва» у ЗСА, 06.08.1996 р.

«Вовкулаки» зрілий і могутній курінь, якого члени гордо носять пластову і «Вовкулачу» відзначку і гідно продовжують козацькі традиції.

Гав-гу! Пу-гу!

*За 31-ий курінь «Вовкулаки»
САЙКО, ПАЯЦ і ДЗЮНЬКО.
Фото авторів.*

НА УФУНДОВАНО ПЕРШИЙ МЕШКАЛЬНИЙ КУРІНЬ НА СОКОЛІ

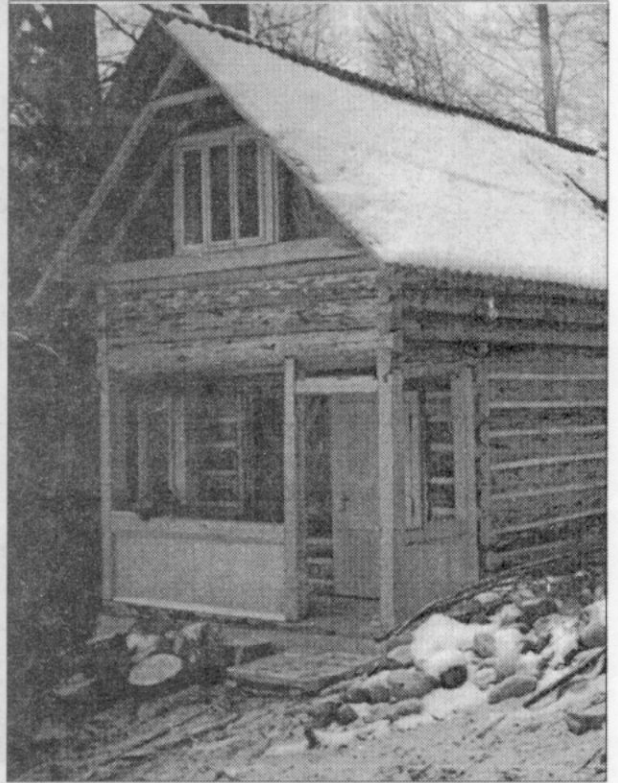
Завдяки щедрості жертводавців придбано потрібну квоту фондів, щоб збудувати на Соколі перший мешкальний курінь. Перед тут веде 2-ий Курінь УПС «Ті, Греблі Рвуть», який уфундував дві кімнати в пам'ять своїх покійних визначних членок: пл.сен. Цьопи Паліїв і пл.сен. Ганни Коренець. Також 10-ий Курінь УПС «Чорноморці» уфундував кімнату в пам'ять пл.сен. Яра Гладкого. Четверту кімнату уфундувала родина в пам'ять пл.сен. Миколи Кавки. Очікується, що знайдуться фундатори в пам'ять Дрота, Сірого Лева, Івана Чмоли й інших визначних осіб, щоб уможливити дальшу відбудову Сокола.

Сокіл плянується відбудувати в первісному вигляді. Він має діяти, як табір-музей, тобто мають відбуватися пластові табори й вишколи впродовж цілого року, а кожний об'єкт на оселі буде унагляднювати якусь визначну постать чи подію з історії Пласту.

Розпрацьована програма відбудови Сокола передбачає такі етапи:

1994 р. — *Стартовий етап.* Створено Управу «Сокола» і Колективне Молодіжне Підприємство «Сокіл», виготовлено проектно-кошторисну документацію, збудовано і посвячено каплицю св.Юрія. Розпочато видання часопису «Клич Сокола».

1995-96 — *Підготівельно-будівельний етап.* Проведено пробні табори і зустрічі, розчистку лісу,

Управа табору-музею «Сокіл».

направлено дорогу, побудовано водогін, збудовано курінь варті й Управи Сокола, відчищено фундаменти мешкальних куренів й підбудовано фундамент першого з них. Поставлено тимчасові споруди: комору, літню кухню, три літні мешкальні курені, лятрини для проводу і таборовиків. Влаштовано радіостанцію для зв'язку зі світом. Придбано вантажний автомобіль. Продовжено видання «Кличу Сокола». Ідуть старання для завершення землевідводу та комплектування матеріально-технічної бази «Сокола». Тепер на Соколі є постійне чергування людей і сторожової собаки (кавказька вівчарка).

1997-98 — *Будівельний етап.* Завершення землевідводу і докомплектування матеріально-технічної бази «Сокола», продовження таборів, будівництво мешкальних куренів.

1998-99 — *Завершально-будівельний етап.* Продовження таборів, будівництво команди і кухні.

До того треба би ще додати: будівництво світлиці, спортової площі, майданчиків для зайнять, проведення електрики.

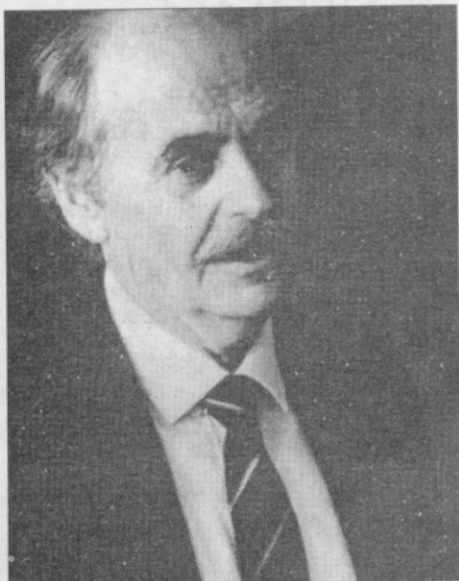
Приїздіть на Сокіл! Налюбуйтеся його красою й доложите свої руки до його відродження!

Подав пл.сен. Орест ГАВРИЛЮК

Фото автора.

Каплиця св. Юрія на Соколі.

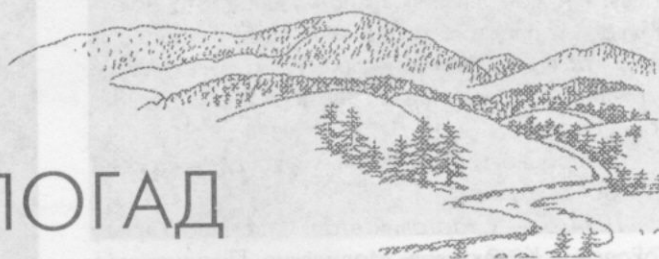

ПЛ. СЕН. Д-Р Б. ГАВРИЛИШИН НАГОРОДЖЕНИЙ ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ»

У Києво-Могилянській Академії відбулися вчорастості з нагоди 70-річчя голови фонду «Відродження» пл. сен. д-ра Богдана Гаврилишина, члена куреня УПС «Лісові Чорти».

За особистий внесок у зміцнення української державности, піднесення авторитету України в світі декретом Президента України Леоніда Кучми д-ра Богдана Гаврилишина нагороджено орденом «За заслуги» третього ступеня.

Щиро вітаємо д-ра Богдана Гаврилишина з цієї нагоди і бажаємо дальших успіхів у продовженні корисної праці в розбудові Української Держави.

СПОГАД

З нагоди з'їзду роду Цегельських у Львові і Камінці Струмівій (тепер Бузька), у 1994 році, до якого поштовхом була поява моєї книжки «Зага Роду Цегельських і Розповідь про Камінку Струмівову», я зустрівся з молодшими членами нашого куреня — «Великого Племені Лісових Чортів», а також із давнім другом, «Лісовим Чортом» д-ром Степаном Коржинським. Як це звичайно буває у випадках таких зворушливих зустрічей, після довгих років небачення, ми згадали про наше минуле, про часи нашої молодости, юнацькі, молодечих поривів, мрій, ентузіязму. Між іншим, Коржинський нагадав про призабуту пригоду «Лісових Чортів» під час одної із мандрівок. Траса наша вела Підлюте — Ворохта, через верх Заплата, до села Гута в долині Солотвинської Бистриці, перейти через верх Ріпна до села Зелена над Надвірнянською Бистрицею, перебратися через черговий хребет у долину Пруту до Ворохти.

Маршуючи, ми співали а Іван Мриц, «Моріц», трубив на трубці різні пісні, переважно веселі, жартовливі, як наприклад «Іде військо попід ліс, а капітан в «купу» вліз», або мелодію, яку співали Українські Січові Стрільці, які стаціонували на Закарпатті, «Машерують добровольці через Мезен-Теребеш, чи то військо, чи то банда, то ніяк не розбереш».

Так виспівуючи, ми в одному місці наткнулися на двох польських поліцаїв, які заступили нам дорогу і скинули карабіни з плечей. Мриц якраз витрубив останні звуки одної із таких мелодій, і ціла наша колона, без наказу рівно і справно

станула. Це зробило на поліцаїв враження, і вони почали здивовані ставити нам деякі питання. Володимир Мурський, «Мурмурандо», перший скоро зорієнтувався у загрозливій ситуації, що могла мати для нас жакливі наслідки, бо ми, крім власних речей і таборового виряду, мали в наплечниках повно забороненої революційно-пропагандивної літератури — «бібули». Він показав поліцаям свою учительську легітимацію, виставлену Львівською Шкільною Кураторією і дав їм до зрозуміння, що він веде якусь краєзнавчу прогулянку. Ті поліцаї не додумалися до того, щоби докладніше перевірити ту легітимацію, бо вона була для учителя народніх шкіл, початкових, а не для дорослих. До того долучився ще Роман Файгель, «Бабай», який показав поліцаям свою легітимацію підпоручника польської армії та, що він належить до «Звйску офіцерів резерви польської армії». Все це поліцаїв так правдоподібно «замотиличило», що вони навіть не завважили, що ми всі мали на капелюхах лелійки з тризубами. Вони сказали нам, що по дорозі до Солотвини ми будемо минати поліційну станицю, «постерунок», і там ми повинні зголоситися до коменданта.

Тоді Мриц, на здивування нас усіх, несподівано почав трубити польський гимн «Еще Польська не згінела». Поліцаї відступили з дороги, станули на «бачность» (на струнко) і ми, під звуки польського гимну, помаршували далі.

В дорозі, кепкували собі з польських поліцаїв, раді, що вийшли щасливо із дуже небезпечної ситуації.

Юрій ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ, ЛЧ

НА ВІЧНУ ВАТРУ

БОГДАН МАЛАНІЙ,
пл. сен.,

член 7-го куреня УПС
ім. Андрія Войнаровського.
Помер 18-го липня 1996 року
в Кентоні, Огайо на 86-му році життя.

МАРІЯ ЛАБУНЬКА
пл. сен.,

членка куреня «Верховинки».
Померла 17-го жовтня 1996 року
у Філядельфії по тяжкій недугі
на 73-му році життя.

ДАРІЯ БОЙДУНИК
пл. сен. кер.,

член куреня ім. Тисовських,
довголітня пластова виховниця,
довголітня голова
Українського Золотого Хреста
і референтка Фінансів СФУЖО,
колишня референтка куренів
в Булаві Головного Булавного УПС.
Померла 21-го вересня 1996 року
на 80-му році життя.
Похоронена на цвинтарі св. Духа
в Гемптонбургу, Н.Й.

ЯРОСЛАВ МАСЛЯК
пл. сен. кер.,

член 3-го куреня УПС «Лісові Чорти»,
заслужений пластун,
видатний суспільно-громадський діяч
в Сиднеї, Австралія,
член НТШ,
автор багатьох статей і рецензій,
співробітник видання Альманаху —
літопису українського життя
в Австралії.
Помер 17-го липня 1996 року
на 88-му році життя.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

23-го червня ц.р. помер

Д-р. Богдан СТЕРНЮК

Смерть загально шанованої людини, яка залишила спогад примірного члена української громади, викликає оправданий жаль.

Власник фірми Стернюк С.А. як купець шанований своїми співробітниками і численною аргентинською кліентурою.

Покійний Богдан народився 5.10.1906 року в Заліщиках, що на Західній Україні, в патріотичній родині ревізора Центрального Союзу Івана Стернюка і Емілії Крушельницької. Початкову і середню освіту закінчив абсолювентом Академічної Гімназії у Львові.

Високу освіту завершив в Фльоренції титулом доктора економічних наук. Під час другої світової війни у еміграції — Краків, Австрія, Італія. По закінченні війни в 1947 р. прибуває з родиною до Аргентини, де включається активно в життя української громади.

Був президентом першого Конгресу Українців в Аргентині, членом Українського Клубу, членом-засновником Союзу Купців і Промисловців і Товариства Українсько-Аргентинських Високошкільників. Будучи активним пластуном на батьківщині, членом-основником «Кодла Лісових Чортів», продовжує працю в Пласті в Аргентині.

Покійний Богдан був книголюбом, любителем мистецтва і особливо української поезії.

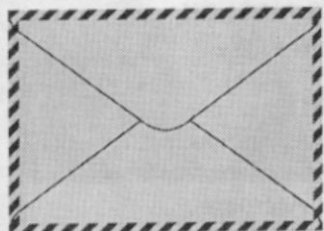
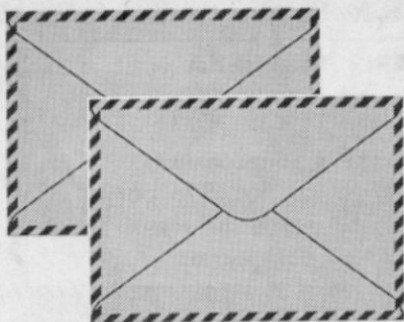
В неділю, 23-го червня, панахиду відправив Єпископ Андрій Сапеляк при численній участі пластунів і друзів. Над домовиною, прикритою пластовим прапором, попрощав від Пласту д-р Михайло Василик.

Залишив покійний в жалобі дружину Наталію Анну Луцьку, дочку Марту Тетяну і численну родину в Україні і діаспорі.

Похоронено покійного на Українському Цвинтарі на Монте Гранде. Похоронні молитви і панахиду відправив о. д-р Люїс Глінка. Пращали покійного родина і друзі. Над домовиною від бувших членів Українського Клубу працював п.О.Ткачук, від Центральної Репрезентації і Союзу Купців і Промисловців п.Д.Грбар та зворушливим було пращання сеніора пластунів мгр.Я.Улицького.

Висловлюємо опечаленій родині співчуття та глибокий жаль по такій великій втраті.

ДРУЗИ

До редакції
«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

Я свідомий цього, що Вас як нач.редактора ПШ більше цікавлять голоси читачів нашого журналу про питання, що Ви їх порушуєте у Ваших рядках ПШ.

В другому номері ПШ ч.2/110/1996 в рубриці «Дискутуємо» надрукована була Ваша стаття п.н. «Єдність і одність Пласту».

Дорогий Друже!

Ваші рядки в цій статті прочитав я з великим зворушенням у моїй душі. В цій же статті подаєте тривожні завваги про те, що «...українців найлегше було знищити знутри, через внутрішні сварки, непорозуміння, міжусобиці». Для ілюстрації Вашої гадки подається читачам три болючі справи:

1. Справа питання вибору нового Начального Пластуна.

2. Справа зміни трьох Головних Обов'язків Пластуна.

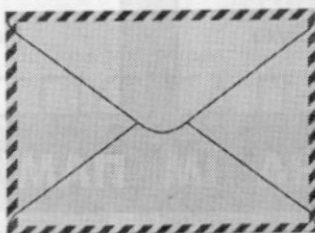
3. Справа «головної атаки, яка є тепер на «Пластовий Шлях». Прочитуючи Ваші рядки в цій статті, читачі нашого журналу ПШ зрозуміють, що наша, дорога нашому серцю, організація української молоді Пласт переживає кризу. Усім нам треба привітати Ваш погляд у цих справах і бути Вам вдячними за це, що Ви в цій рубриці: «Дискутуємо» б'єте на сполох

Вкінці дуже співчуваю Вам, що «Найбільше болить нас те, що часто ці атаки є з боку наших друзів, добрих взірцевих пластунів, які дались переконати «юдиним підшептам» і в добрій вірі роблять їхню роботу, підкопують пластову пресу та цілу Пластову Організацію».

Я розумію Ваш біль як гол. редактора ПШ, тому, що я переживав подібні атаки від моїх друзів у минулому, як редактор «Листка Дружнього Зв'язку» в Гірській Стежі УПС І Куреня ім.О. і С.Тисовських у Денвер, Колорадо, США.

Сердечно Вас вітаю і залишаюся з Пластовим привітом — СКОБІ

Ваш
пл.сен. Іван П. КОСТЮК

З приємністю постараємося відповісти на листування чи запити з останнього «Пластового Шляху». На прохання Гуртка «Мальви» з села Звенигород, Бучацького району, Тернопільської області, Україна, та пл.сен. Зеновія Пеньонжика з тієї самої місцевості. Вони питають про довоєнних членів Пласту Бучача і Бучаччини. Бажаємо поінформувати, що про це напевно хтось відгукнеться, особливше пл.сен. Роман Барановський або пл.сен. Юліян Павлишин, оба з ЗСА, а статтю пл.сен. Р.Барановського, ЛЧ, про «Пласт у Бучачі» поміщеної у ПШ числі 4 за 1974 р. пересилаємо редакції. Там Пласт напевно був, бо маю під рукою книжку Петра Шкараб'юка п.н. «Виноградник Господній» — історія життя о.д-ра Йосифа Кладочного, де є поміщена знімка більшої групки пластунів і пластунок при заквітчуванні могили «Невмирущим Воїнам за Волю України», 1923 р. Копію обкладинки вище

згаданой і дуже-дуже цікавої книжки поміщуємо у цьому числі. Отець д-р Кладочний не згадує про Пласт як такий, зате поміщує цю знімку на передовому місці книжки. Це значить, що Пласт був для нього знаменним і ціле його прецікаве життя, змаг, успіхи, страждання 10-ти літнього більшовицького заслання, життєва кмітливість, сильне поранення під Бродами, вірне служіння свому народові у різних формах, часах, обставинах як духовник, капелян української дивізії, близький співробітник сл.п. митрополита Андрея Шептицького. Він теж був присутній і помічний покійному митрополитові в останні дні його життя. Він справді залишив знаменні сліди справжнього пластуна в Україні і діаспорі. Покійний хоч народився у Львові, бо тоді там була його мама, але зростав у Бучачі. Книжка про нього «Виноградник Господній» була опублікована у Львові Інститутом Українознавства ім.Крип'якевича НАН України у видавництві отців Василіян 1995 р. Це у відповідь гуртку «Мальви».

Що до другого питання, взглядно прохання відгукнутись родичів, близьких чи знайомих о.Василя Ліличенка (Лімниченка) Мельника, відомого церковного, громадського, культурного діяча, письменника, перекладача, пароха села Звенигород у 1927—1944 р., знаменитого промовця,

Петро ШКАРАБ'ЮК

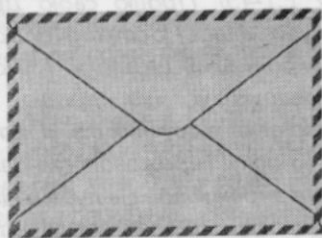
ІСТОРІЯ ЖИТТЯ
о.д-ра ЙОСИФА КЛАДОЧНОГО

Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України
Видавництво Отців Василіян «МІСІОНЕР»
Львів
1995

проповідника Бучаччини на Тернопільщині то ми звернулися до його старшої дочки — пані Марти Левицької (вдови по с.п. Отцю Левицькому), щоб вона задовольнила Ваші прохання. Вона приобіцяла мені, що зробить це з приємністю, бо деякі речі вже має, а деякі підготує і вишле. Її навіть зворушила пам'ять про її батька в Україні та бажання прикрасити одну кімнату школи пам'ятками про діяльність покійного Отця.

Пл.сен.

Володимир СОХАНІВСЬКИЙ

До редакції
«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

Вітаємо всіх пластунів та пластунок з Різдвом Христовим й бажаємо їм найкращих усіхів в праці.

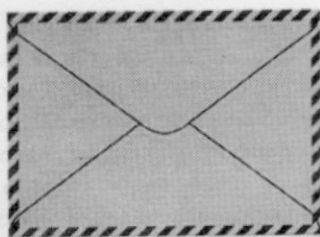
Щиро дякуємо за те, що надсилаєте нам журнал «Пластовий шлях». Для нас він дуже цікавий особливо тепер, коли в нас нема більш виховниці. Найголовніші пластунки в нас це пл.юн. Світлана Наливайко (17 років) та пл.прих. Таня Ключенко (17 років). Цей журнал «Пластовий шлях» допомагає нам не втрачати зв'язок з пластовим рухом в Україні та в інших країнах. Дуже дякуємо. Хочемо ще повідомити, що в нас змінилася адреса.

Тепер вона така:

Svetlana Nalivaiko
M.Kempes iela 9-20
Riga
Latviya LV 1014
або
Tanya Klucenko
Kokneses iela 16-2
Riga
Latviya LV 1014

СКОБІ

пл.юн. Світлана НАЛИВАЙКО
пл.прих. Таня КЛЮЧЕНКО

ОДНІЙ УКРАЇНІ — ОДИН ПЛАСТ! ЯКИЙ?

Ще у вересні 1994 року вислав я у редакцію «Пластового шляху» для опублікування статтю про те, що пластуни заснували ще в Запорозькій Січі і прославились передусім у морських походах гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. На Січі існувало 38 куренів залоги, а один курінь так і називався «Пластунівський».

Коли вірити анонімній «Історії Русів», в 1998 році ми мали б ушанувати 400 роковини від заснування Пласту, бо саме того ж 1598 року був вперше Сагайдачний обраний гетьманом. Він же великий реформатор, реорганізатор січового братства, створивши із слабо організованих і недисциплінованих козацьких ватаг — могутню, непереможну мілітарну силу (1 с.84).

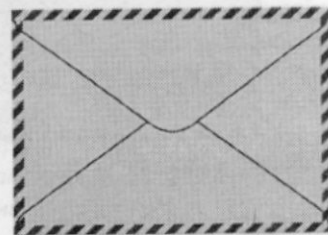
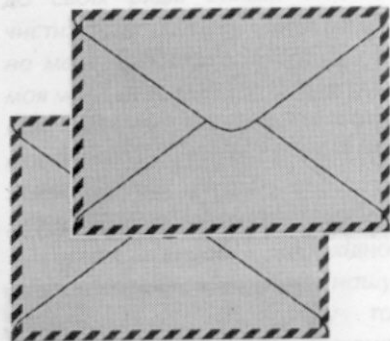
Однак, за даними російського історика Бантиш-Каменського, Сагайдачного вперше вибрано гетьманом 1606 року. Отож, цього року ми повинні відзначувати 390 роковини нашого історичного Пласту (2 с.106).

Але це ще не все, бо за даними праісторика Геродота, ми цього року повинні відзначити 2510 роковини Пласту (3 с.334 і 4 с.457-458).

Наші праісторичні розвідники, 514 року до народження Христа, відзначили славою у війні Скіфо-Сарматської держави з перським володарем Дарієм I. Мабуть пластуни-розвідники в значній мірі спричинились у програній перських агресорів під проводом Дарія I.

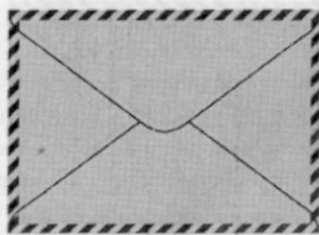
Ми віками були під'яремним народом. На початку ХХ віку спонтанно розповсюдилась по всьому світу ідея самовиховної,

дитячо-молодіжної організації скавтіngu, автором якої був англійський генерал Байден Пауел (Бі-Пі). В Галичині поляки першими прийняли цю ідею скавтського руху і впровадили в школах ще до 1911 року. Педагог Анджей Малковський написав два підручники для польських скавтів (5,18), які були видані 1911 року. Ними і користувався наш засновник Пласту О.Тисовський, про що він і згадує в своїй біографії (7 с.19). О.Тисовський, ще до знайомства зі скавтіngом, задумав і створив свій план організації молодіжних, самовиховних гуртків, але на українських, історичних традиціях запорозьких козаків, на їх героїчній романтиці, патріотизмі (7 с.20). Мало він знав про «козацьку педагогіку», бо напр. С.Сірополка «Історія освіти на Україні» була видана щойно в 1937 р. Тому він сам признається, що «мусив дещо прийняти зі скавтіngу» (7 с.20). Однак назви своїй організації не давав, доки не прочитав статтю П.Франка в газеті «Діло» п.з. «Пластуни» (8 с.49). Про це Дрот згадує у своїй біографії (8 с.21). Але ми знаємо, що кубанські козаки за походженням з України і були заслані царицею Катериною II на кубанські землі ще 1792 р. (9 с.1211). Козаки перенесли зі собою свою організаційну структуру і назви куренів. Потім Росія їм нав'язала назви т.зв. «станіць».

Хочу ще роз'яснити, що рівнозасновники Пласту в Галичині П.Франко та І.Чмола починали своє «діло» зовсім на інших від Дрота засадах. П.Франко щойно в жовтні 1912 року заснував пластові гуртки на філії Академічної гімназії (10), але строго на зразок англійського скавтіngu (7 с.24), хоч називав своїх скавтів «пластунами». Він же приймав до організації старших дітей, а навіть дорослих. Також П.Франко пробував розгортати пластову акцію на «масовий масштаб», скликаючи на Збори до Сокола Батька громадян усієї Галичини. Був вибраний і провід, до якого О.Тисовського вибрано касиром. Тоді якраз йшла підготовка до Краєвого Здвигу для вшанування роковин Т.Шевченка. П.Франко спровадив навіть однострої із Англії, вдягнув вишколених «статистів», які зробили «фурор» дня 28 червня 1914 р. (7 с.24-25 та 11).

Про роботу І.Чмоли Дрот згадує у своїй біографії так: «Майже одночасно з Пластом, що я його організував... почав при «Січі» організуватись таємний Пласт для військового вишколу. Його організаторами, як я пізніше довідався, були Іван Чмола, Савина Сидоровичівна, Олена Степанівна та інші. Я про це тоді не знав» (7 с.25). В іншому місці біографії згадує, що з його гуртків була масова «дизерція»

до Пласту І.Чмоли і на кінець 1913 року «залишилось в Академічній гімназії тільки один гурток, мабуть яких 10-12 хлопців». (7 с.26).

З перелічених історичних інформацій про засновників (чи відновників?) Пласту треба дати перевагу тільки О.Тисовському, як педагогові, який «ще на шкільній лавці почав пригадуватись над методами виховання молоді» (7 с.9), а в 1911 р. «гостро критикував згадані методи».

Про необхідність патріотичного виховання молоді виступав, тоді відомий педагог Іван Юцишин, (12) в десяти числах «Діла». Але це був тільки «голос в пустині», бо він пропонував реформи у тодішньому шкільному законодавстві.

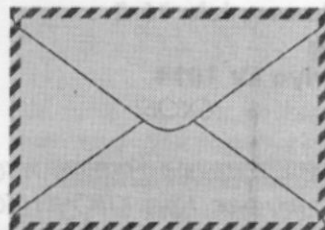
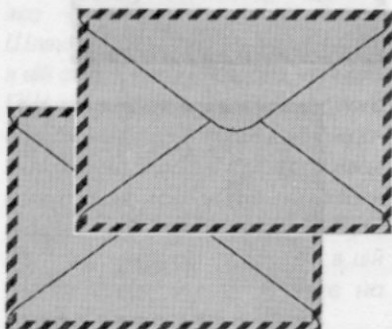
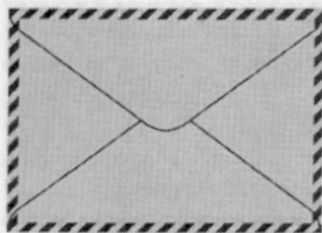
Вступаючи «суплентом» (заступником вчителя) в педагогічні ряди, Дрот міг і побоюватись за свої наміри щодо виховної роботи на національних ідеалах та ще й на козацьких традиціях. Хоч Австрія була окупантом Галичини, але в урядових колах, а тим паче в Шкільній Кураторії та в Краєвій Шкільній Раді переважали поляки. Взаємини польсько-українські в той час були вкрай напружені, а то й ворожі. Згадаймо, як 1908 року М.Січинський вбиває галицького цісарського намісника А.Потоцького, який запевнював українцям «створити друге Берестечко». В липні 1910 р. у Львівському університеті стались криваві сутички між польськими та українськими студентами на студентських зборах «за український університет». Був вбитий студент Адам Коцко, були й ранені (13). «Подія» розповсюдилась по всьому Львову. Били вікна в «Просвіті», «Народній гостиниці» та інших українських установах, зривали та знищували українські вивіски. Були арешти на вулицях за українське слово (14).

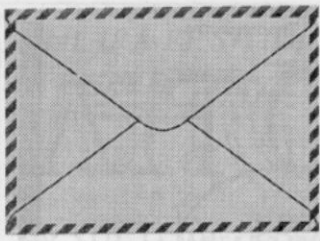
А в 1911 році відбувся ганебний суд над учасниками університетських подій 1910 р. Незабаром ще втікає із станіславської тюрми М.Січинський, перевдягнений за наглядача (15).

О.Тисовський складає публікацію — статут для пластових організацій, що вже почали засновуватись в повітових місцевостях Галичини ще 1912 року (16 с.50-52). Цю його першу працю публікує дирекція Академічної гімназії (за погодженням зі шкільними властями (7 с.23) у звіті дирекції за 1912/1913 рр. (17 с.1-45). Працю свою Дрот титулує «Пласт (Scouting for boys) в українських школах». І.Чмола передруковує цю працю, як пластовий підручник п.з. «Пласт» 1913 року. Тиражовані гімназією Звіти дирекції враз із публікацією О.Тисовського розповсюджуються по всіх школах Галичини і це дає змогу організувати Пласт при бурсах «Просвіти» навіть з учнів польських гімназій.

Видно хіба, що часто я подаю історичні джерела до інформацій цієї моєї публікації, щоб не було «сумнівів» у читачів, як це було в «ПШ» ч.3, (107), 1995 р.

О.Тисовський, як педагог, застосовував самовиховний метод в пластовій організації дітей. Це метод Бі-Пі, а про це Дрот довідувався з роботи Анджея Малковського (18). Подаю коротко основні, виховні тези Бі-Пі за А.Малковським. За їх вимогами, самовиховний метод вимагає повної самостійності в починах і в дії, без пасивності, оглядання на керівника. Самим керувати та ініціювати наміри і дію. Бі-Пі проти «приникування зовні, а за активний вступ у дію. Він каже: «Купи підручник і засновуй організацію». Скавтіng закликає, манить до активної самостійності

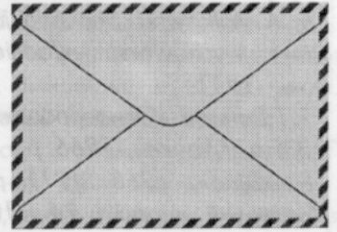
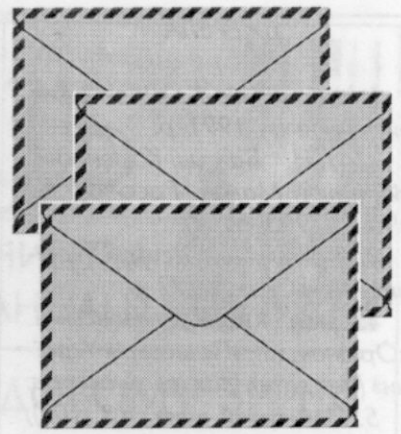
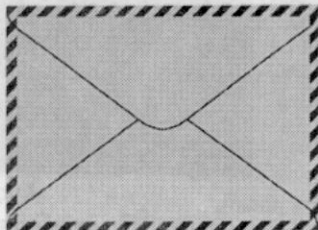
проб, до творчих організаційних і виховних задумів. Полюбити справу та їй з посвятою віддатись. Це дасть більший ефект від правильників та виховників. Гурток охотників, а не «стадо з пастухом». Педагоги, виховники — їх роля в заохочуванні, в запалюванні дітей, молоді до самостійної, активної дії.

А як було у Пласті О.Тисовського, нам розказує М.Пежанський, який був у рядах найперших пластунів Академічної гімназії «в першому гуртку «Круків». Провідником гуртка був Я.Булаевич, але незабаром його замінив В. Матвіяс. Заняття підготовляли і переводили самі пластуни, але інспірував їх Дрот так непомітно, що ми ледве відчували його участь. Наші заняття були дуже різноманітні й викликали велике зацікавлення. Ми нетерпеливо чекали на наші сходи, прогульки та вправи. На зміст занять склалися вправи, ігри, що виробляли спостережливість, самозарадність, критичне думання, дисципліну й обов'язковість, почуття добра й краси, товарицькість, розуміння та допомога іншим» (19 с. 328). Це була початкова діяльність заснованого Пласту, що ще не мав підручника. У підручнику, виданому в 1921 році, Дрот опрацював заняття дуже детально, як педагог. Діти могли, без спеціального «впровадження», тільки за підручником, працювати перших сім гурткових сходи. Дальше вже дуже легко можна було самим укладати та виконувати програму занять. Пластуни, після першої проби, можуть вже бути «консультантами», чи «інспекторами» для початкуючих гуртків. І так воно було у пластуванні по всіх школах Галичини до 1930 року.

Висновок з цього тільки один: вкрай необхідно створити підручник пластування. Створити його можуть і повинні тільки висококваліфіковані педагоги, а не «функціонери», які тимчасом створюють «правильники» та всяку формалістичну казуїстику. Діяльність в Пласті не може зводитись до формалізму, ритуалу, розваги, туризму, пустомельства. Пласт мусить діяти при наукових закладах, на очах дітей та молоді, щоб він «поривав» своїм прикладом, заманював і творив масовість. Це ж зараз вкрай необхідно для нашої незалежної України.

Станична структура Пласту постала в діаспорі, де нема українських національних шкіл, а діти вчать в чужомовних школах, а гуртуватись можуть тільки в станиці. Про Пласт у школах дав ініціативу 1992 року курінь сеніорів ім.Войнарівського. Я, від куреня, мав переговори 26 червня 1992 р. з начальником облВНО п.Бартіш, а 15 липня 1992 р. була зустріч сеньйорату в облВНО, де нам шкільні власті дали «зелене світло» для повної діяльності в школах, запевнюючи нам активне сприяння і допомогу, і ...

Що стосується членства в Пласті, «огляньмося в історію» та придивімося, як приймали в Пласт наші прадіди славетні на Запорозькій Січі. Цитую за Д.Яворницьким: «... козаки приймали у своє товариство (і в пластуни теж!) кожного, хто приходив до них і брав на себе певні зобов'язання, необхідні для вступу в Січ. Люди, близькі до запорізьких козаків, у своїх спогадах одностайно свідчать, що в Січі можна було зустрінути всякі народності, вихідців чи не з цілого світу — українців, поляків, литовців, білорусів, великорусів, донців, болгар, волохів, чорногорців, турків, татар, євреїв, калмиків,

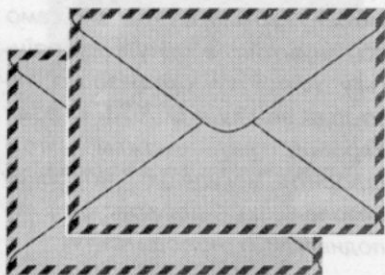
німців, французів, італійців, іспанців, англійців. Але головний відсоток прибулих на Січ давала, звичайно, Україна (21 с.115). Всі вони творили як би одну сім'ю, приймаючи християнську віру, одну українську мову, ставали справжніми синами України. (Там же с.117).

Нам, що пережили в ХХ столітті різні «ізми», трудно зрозуміти деякі сучасні явища. Під впливом європейських стихій таких «ізмів» у нас постало ОУН, яке в початках дуже «в унісон» звучало до Заходу. Ехотих сил відозвалось у створеному «УНПО Пластуни», який допускає до своїх рядів «тільки етнічно чистих українців». Я, наприклад, не можу входити в їх склад, бо моя мати була полькою, а батько, при моєму народженні, був москвофілом і навіть «зрадив найяснішого цісаря», і став дезертиром з австрійської армії.

Нам вкрай необхідно переглянути й переробити нашу організаційну, ідеологічну та виховну структуру і тоді зможемо об'єднуватись в одну всеукраїнську пластову організацію не заради вступу в ВОСМ, а ради України, яку зможемо тоді створити могутньою, на правду незалежною державою, яку подивлялись б народи світу.

1. Історія Русів. К.: «Радянський письменник», 1991 р.
2. Д.Н. Бантыш-Каменский. «История Малой России», К.: «Час», 1993 р.
3. І.Крип'якевич. «Історія України», Л.: «Світ», 1992 р.
4. Іван Кузич-Березовський. «Оріана», т.II. «Праісторія України» (без дати), Накладом автора.
5. Пластовий шлях, ч.3 (107), 1995 р.
6. A.Malkowski. Scouting jako system wychowania mlodziezy. Lwow., 1911
7. Т.Данилів. «Основоположник Пласту». Мюнхен, 1966 р.
8. «Діло», ч.268, 1911 р. і «Пластовий шлях», ч.4 (104), 1994 р.
9. Енциклопедія українознавства, т.4, с.1211.
10. Звіт ц.к. Академічної гімназії за 1912/13 рр.
11. «Діло» ч.142, 29/6, 1914 р.
12. «Діло» — статті І.Ющишина. чч. 226-230, 239, 240, 253, 265, 267 за 1911 рік.
13. «Діло», ч.144, 11/7, 1910р.
14. «Діло», ч.145, 1910 р.
15. «Діло», ч.250, 10/XI, 1911р.
16. С.Левицький, Український Пластовий Улад, 1911-1945 рр. Мюнхен, 1967 р.
17. Звіт ц.к. Академічної гімназії за 1912/13 рр. с.1-45.
18. A.Malkowski. Skauci pracsija. Lwow, 1911 р.
19. М.Пежанський. «Початки Пласту в Академічній гімназії. // Ювілейна книга Академічної гімназії у Львові, т.1.
20. Цвіт України, ч.12-13, 1992, с.8.
21. Д.Яворницький, «Історія запорозьких козаків, т.I. — Л.: «Світ», 1990 р.

Пл.сен. Іван ЯКУБОВСЬКИЙ

**47-ий Пластовий Табір у Великій Британії
в імені др-а Олександра Тисовського**

Куратори:
 др. сен. Юрій Курманський — виконавчий табір
 др. сен. Роман Дубіш — заступник виконавчого табору
 др. сен. Іван Курко — лікар табору та секретар виконавчого
 др. сен. Роман Паремко — технічний табір

Куратори:
 др. сен. Роман Кошарко — брандмейстер та брандмейстер
 др. сен. Іван Писарко — виконавчий помічник
 др. сен. Іван Мельничко — виконавчий помічник
 др. сен. Анатолій Мельничко — виконавчий помічник

**ПРИВІТ
З
ВЕРХОВНИ**

І-й кураторський відділ:
 Іван Давидченко
 Андрій Бугайчук
 Іван Марці
 Андрій Мельничко
 Іванко Павленко
 Романко Павлушай

ІІ-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІІІ-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

ІV-й кураторський відділ:
 Іван Стрижовський — гуртової
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський
 Андрій Курко
 Іванко Стрижовський

М.ан Корина Шкляр - см
(Колменгайт)

ст. пол. Сибірська
В.СМ Віра Митрофанівна

ст. пол. Михайло Назарко
ст. пол. Марко Назарко
ст. пол. Сергій Кошарко
ст. пол. Стефан Кошарко

**Привіт від учасників
ВІШКІЛЬНОГО КУРСУ ВПОРЯДНИКІВ
УПЮ
ПОНТА ГРОССА — БРАЗИЛІЯ
22-24 червня 1996р**

Курс впорядників УПЮ.
Понта Гросса, 22 — 24 червня 1996 р.

ЛІТОПИСЕЦЬ

БЮЛЕТЕНЬ ГРУПИ З ІСТОРІЇ ТА МУЗЕЙНИЦТВА
ПЛАСТУ — УКРАЇНСЬКОЇ СКАУТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

УЧАСТЬ ПЛАСТУНІВ У ЛИСТОПАДОВОМУ ЗРИВІ

Напередодні Листопадового Чину 1918 р. Пласт у Галичині був авангардом активної частини української молоді. Саме на нього й поклалися творці Чину. Для цього була вагома підстава: Дмитро Вітовський — творець Чину у Львові, сотник Легіону Українських Січових Стрільців, ініціатор формування Української Галицької Армії та Державний Секретар Військових Справ Західно-Української Народної республіки, ще напередодні Першої світової війни був виховником пластового гуртка юнаків у Станіславі, який став у лави УСС у серпні 1914 р.

У середу, 30 жовтня 1918 р. пластуни у Львові отримали вказівку ввечері з'явитися до пластової домівки. Вона знаходилась тоді в будинку професора Кирила Студинського. Тут їх зустрів був хорунжий УСС Дмитро Паліїв. Він повідомив присутнім наказ Українського Військового Комітету: розвідати Львів та його околиці на наявність військових частин австро-угорської армії, які саме, де розташовані, чисельність особового складу і озброєння. Занести все це на мапу.

Розвідку було здійснено в четвер, 31 жовтня, то о 18.00 вечора здано отримані звіти у пластовій домівці по вул. Хмельницького, хорунжому УСС Д.Палію. Подякувавши пластунам за повідомлення, сказав о 20.00 вечора прийти усім до Народного Дому. Там вони зустріли доктора Олександра Тисовського, який сказав таке: «...завтра у Львові буде історичний день — відновлення української державної незалежності».

Вночі з 31 жовтня на 1 листопада 1918 р. у Листопадовому зриві взяло участь понад 50 пластунів і пластунок. Вивісити український прапор на вежі ратуші сотник Д.Вітовський доручив пластунові Зенонові Русиніві, який мав чин підхорунжого. Чотар УСС Северин Левицький, призначений Центральним Військовим Комітетом комендантом казарми по вул. Місіонарській, захопив її з невеликим гуртом вояків без жодного збройного опору. У боях за вулиці Львова в листопаді 1918 р. брав участь хорунжий УСС Дем'ян Пеленський, засновник Пласту на Стрийщині. У боротьбі за Цитадель він отримав поранення.

1 листопада 1918 р. на пероні залізничного вокзалу у Львові гине від ворожої кулі пластунок Бочан, десятник УСС. Вмираючи, мав ще силу вигукнути: «Вперед хлопці! Боже вам помагай!»

На останій нараді старшин, увечері 31 жовтня 1918 р. сотник Д.Вітовський заявив: «Наша честь вимагає, щоб ми перші взяли в краю владу, хоч би навіть довелось її втратити».

Листопад 1918 року.

Це був дивний листопад, що осіннім вітром весну приніс.

Валився старий світ, а на його руїнах творилися нові світи — нові держави. Поставали завдяки тому, що їхня самостійність була тоді вже історичною konieczністю, що її мусіли визнати побідники Світової війни.

Нас між ними не було. Для світу наше визволення було легендою, такою як легенда про шалений лет Мазепи на дикому коні, що її співали Байрон, Гюго та інші. Для світу не було української нації готової на власне державницьке життя. Історія казала нам самим без помочі чужих крісів заявити та перевести в діло нашу волю.

І стократно підносить значення листопаду те, що ми не завагались скласти цієї заяви, скласти не словами — а чином.

1 листопада став чином, що одним днем пірвав Націю на десятки літ вперед.

Журнал «Вогні» №3, листопад 1935 р.

Львівська ратуша. 1 листопада 1918 року.

ПЕРШОЛИСТОПАДОВИЙ ЗРИВ У ЛЬВОВІ 1918 РОКУ ТА УЧАСТЬ У НЬОМУ ПЛАСТУНІВ

Сьогодні, з перспективи часу, все більш чітко вирисовується величне значення Листопадового Зриву 1918 року у Львові. Хоч Чин Першого листопада 1918 року мав територіально обмежене значення, однак він є доказом єдності українського народу. Після 578 років втрати Галичиною своєї незалежності, 1 листопада 1918 р. довело, що боротьба за свободу не припинилася. Проведення у Львові 1 листопада державного перевороту і проголошення Західно-Української Народної Республіки, навіть після 78 років від тих вікопомних подій, не вратили сьогодні своєї величі і блиску. 1 листопада — це символ ідеї державництва в Україні.

Без 1 листопада не було би 22 січня 1919 р. коли було проголошено в Києві утворення Самостійної і Соборної української держави. Саме в цьому контексті лежить невмируще всеукраїнське значення 1 листопада.

Чин Першого листопада був добре запланований, зразково приготований та проведений, і його можна вважати шедевром конспіраційної роботи сотень патріотів в цілому краю на очах ворожого польського населення. Чин 1-го листопада 1918 року є символом невгнутої волі української людини до самостійного державного життя...

Наближається 78 річниця цього вікопомного дня, і тому треба звернути увагу на участь пластунів в цьому акті, але сказати, що пластуни брали участь в ньому — це фактично нічого не сказати.

Поминаючи той факт, що в нарадах Українського Військового Комітету — організатора зриву, брав участь один із засновників Пласту, легендарний Дрот (др. Олександр Тисовський), саме пластуни, нарівні із Січовиками були тією силою, яка втілила в життя Першолистопадовий чин. Вже 30.10.1918 р. Дрот очолив збори у пластовій домівці в домі проф. Кирила Студинського при вул. Хмельовського у Львові. На цих зборах Д.Паліїв поставив перед пластунами завдання вивчити і нанести на карту Львова і околиць розташування військових частин, їх чисельність, озброєння, національний склад і т.п. 31 жовтня докладні звіти по проведену роботу були передані Д.Паліїву, за що пластуни отримали подяку.

Верховний пластун Северин Левицький (Сірий Лев) був призначений Українською Генеральною командою командантом казарми при вул.Місіонарській, потім він став воїном Української Галицької Армії, став відомим пластовим організатором в Галичині.

Недарма Дрот говорив: «...ми будували націю так, як будується мініятура якоїсь машини, щоби знати, як вона має виглядати у великому масштабі. І ми створили таку модель — Пласт. Він довів свою життєздатність».

Ось ще кілька імен тих пластунів, які були активними виконавцями Першолистопадового зриву у Львові. Це, в першу чергу, крім згаданого вже С.Левицького, легендарний Іван Чмола, четар в Легіоні Українських Січових Стрільців, командир куреня та полку в Корпусі Січових Стрільців, (1915—1917 рр.), потім полковник армії Української Народної Республіки, один із засновників Пласту. Це також Петро

Полковник УСС Дмитро Вітовський,
перший командант
українських військ на Галичині
і міністр військових справ ЗУНР.

Франко — поручник, потім сотник в Леґіоні Січових Стрільців, референт летунства у Начальній команді Української Галицької Армії, призначений Д.Вітовським сотником, а потім полковником летунства (номінацію здійснив С.Петлюра). Його справедливо вважають піонером летунства в Галичині. Тому дивно, що досі на місці організованого ним летовища в с.Красне нема навіть скромної меморіальної таблиці. А там були ангари, механічні майстерні, бензосховища для потреб авіації та інше. Все те організував Петро Франко.

У листопадові дні Петро Франко був поручником в казармі Фердинанда у Львові при вул.Городецькій, у Львові. В ніч на 1 листопада 1918 р. став її комендантом. Разом з Романом Купчинським із казарми при вул. Бема, який привів свою частину і два скоростріли, тримали облогу казарми Фердинанда від натиску «пеов'яків» (членів польської військової організації (ПОВ) створеної з леґіонерів маршала Ю.Пілсудського.

У Листопадовому чині у Львові найактивнішу участь брало і жіноцтво Львова, при чому не лише пластунки, але й студентки львівських вищих учбових закладів і учениці старших класів середніх шкіл і гімназій. Вони організували в Народному домі кухню, займалися налагодженням зв'язку, були кур'єрами. Ось кілька прізвищ тих мужніх жінок, які не згубилися в морозі історичних подій: це студентка університету Кекилія Волянська, Ірина

Гнатюк, Кекилія Дейковська, Марійка Марцюківна, Сяся Нагірна, Юлія Слободян. (Пізніше доля закинула її аж в Австралію), Галя Ступницька. Це Січові Стрільці: Олена Стефанів, Софія Галечко.

Одну з них Теклю Харитон (Масору) доля закинула в Аргентину. Лікарську допомогу учасникам Зриву організувала і надавала Світлана Харченко з Києва.

Але не тільки у Львові учасниками і виконавцями першолистопадового чину були пластуни і пластунки. У всіх містах Галичини вони брали активну участь в його здійсненні. Наприклад І.Дурбак з Тереховлі, бере безпосередню участь у складі студентського куреня групи отамана І.Сіяка, який дістав назву «окремий залізний загін армії Української Народної Республіки ім.отамана І.Бистрина». Разом з його частинами дійшов до Києва. Коли більшовики розбили цю частину під Кривцем, біля Києва, вступає до дивізії от.Ю.Тютюника. Хворий на тиф попадає в польський табір для військовополонених в Ланьцуті, і врешті доля занесла його в Америку. Але і там продовжує пластову діяльність.

В Самборі ст. хорунжий австрійської армії І.Савчин ще задовго до 1 листопада 1918 р. почав вести військовий вишкіл старших пластунів. Висланником Української Національної Ради зі Львова до Самбора була Олена Степанів. Самбір був останнім із міст Галичини, в якому владу перебрала Українська Народна Республіка. Було вже 5 листопада. У пізнішому суді польської влади над пластунами Самбора боронив їх адвокат др.Ю.Рабій.

Окремою сторінкою в епопеї Листопадових днів були події в Стрию. Вічною славою вкрили себе пластуни куреня ім.П.Орлика, зокрема М.Бігун, М.Ткачук, брати Петріни — Володимир, Омелян, Роман. Разом з іншими пластунами — Л.Лопатинським, Ю.Пеленським, А.Стебницьким,

Барикади на вулицях Львова. Листопад 1918 р.

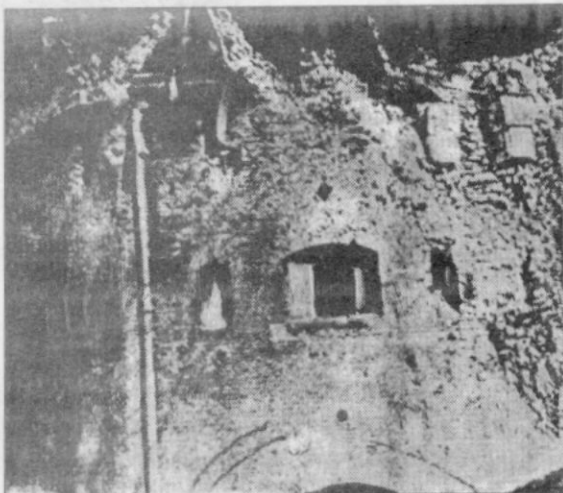
Дім на вулиці Бема у Львові. За нього йшли завзяті бої в листопаді 1918 року.

Л.Шанковським, М.Середницьким, З.Кохановським — вони не тільки зуміли перебрати владу, але й обеззброїли поліцейський відділ, який складався повністю з поляків. Під команду В.Лотоцького зайняли казарми, міську телефонну і телеграфну станцію, команду поліції, військову жандармерію. І все це зробила жменька пластунів із 33 осіб.

В Золочеві пластуни куреня ім.П.Орлика перебрали владу першого листопада. Очолив їх М.Ткачук, потім член УВО—ОУН, зв'язковий ОУН на західній території Австралії. В Галичі захоплення влади здійснив пластун, учень 1 А класу гімназії у Львові Б.Макарушка. Роззброєння військових частин здійснювалося під керівництвом хорунжого УСС І.Портика. В Яворові владу від австрійського гарнізону перебрав М.К.Маренік. Тепер Мар'ян Клим Маренік працює активно в Пласті в місті Денвер в штаті Колорадо в Америці. В Янові стійковий біля складів зброї був пластовий юнак Роман Чопик.

Історія ще чекає на докладне висвітлення вкладу Пласту Львівщини в підготовку і проведення в життя Першолистопадового Зриву 1918 року.

Пл.сен. Б.КОСТЮК

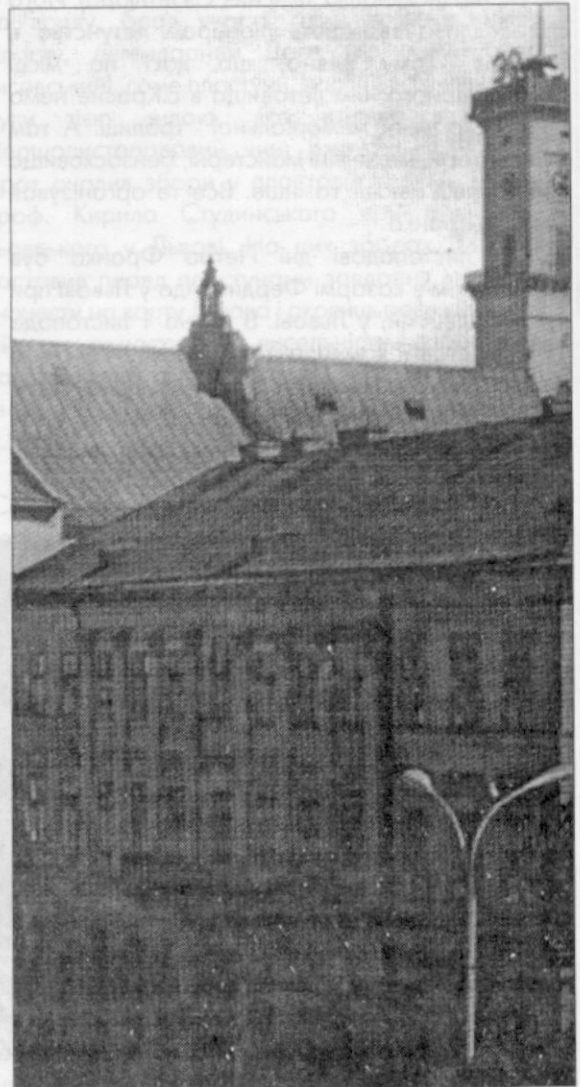

Одна з башт Львівської цитаделі, знищена гарматним вогнем під час боїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. М.Заклинський. «Оборона казарми Фердинанда. «Альманах Червоної Калини». Львів. — 1936 р.
2. Історія українського війська. Вид. І.Тиктора. — Вінніпег, 1953 р.
3. Левицький Кость. Великий зрив. «Альманах Червоної Калини». — Львів, 1931 р.
4. Кузьма Олекса. Листопадові дні 1918 р. Львів, 1931 р.
5. Полемський Дем'ян. Осінь 1918. «Альманах Червоної Калини». — Львів, 1934 р.
6. Коновалець Мирон. Перше листопада у Львові. «Новий час». — Львів, 1934 р.
7. Охримович Володимир. Військовий комітет. // «Діло». — Львів, 1928. — № 248.
8. Рудницький Іван. Спомини Львівських листопадових днів 1918 року. «Український скиталець». — 1921 р. № 1, ст.7.

При підготовці матеріалу використані ілюстрації з видання І.Тиктора «Історія українського війська».

ПІДПІЛЬНИЙ ПЛАСТ (1939-1944 рр.)

Пластове життя в Галичині, навіть після заборони його діяльності на всіх українських землях під польською окупацією в 1939 р., ніколи не завмирало. Воно приймало лише другі форми. Надто живучим і співзвучним інтересам молоді були його гасла і постулати.

Після заборони Пласту в Галичині і Волині частина старших пластунів із Верховної Пластової Команди (ВПК) відійшла до праці в ОУН, а решта продовжували роботу у таємному Пласті, у так званому Таємному Пластовому Центрі. Табори відбувалися під опікою українського гігієнічного товариства вже починаючи з 1931р., а опісля під вівіскою Комісії Виховних осель і Мандрівок Молоді (КВОММ), головою якого був Є.Павлюк. Праця велась і в других молодіжних об'єднаннях, наприклад «Доріст Рідної школи» (який також був невдовзі заборонений) та журналом «Шлях молоді», який виходив протягом 1936-1939 років. Осередком підпільного Пласту стає заснований, ще в 1929 році, легендарною «Цьопою» (Кекилія Паліїв) видавничий кооператив «Вогні». І КВОММ і «Вогні» служили тим самим ідейним завданням, що і заборонений Пласт.

Видавнича діяльність продовжувалась і в других ідейно суцільно пластових виданнях для молоді, як наприклад, «На сліді».

Заборонити діяльність КВОММ та «Вогні» польська влада не могла, бо зразу піднявбися протест на всіх рівнях, включно з виступами Мілени Рудницької в Женеві, на засіданні Ліги Націй. А цього не хотіла Польща ні Пілсудського, ні Ридза-Сміглого.

Перша совітська окупація західних земель України в 1939-1941 роках фактично знищила всяку роботу в Пласті. Після панічної втечі совітської влади і її «доблесних» воїнів в 1941 році появилась надія на відновлення Пласту. Але, коли після проголошення Акту незалежності 30.06.1941 р. у Львові вневдовзі був арештований весь уряд Я.Стецька, а 27.02.1942 р. член його уряду, старший пластун А.Пясецький був розстріляний на узбіччі Янівського цвинтаря, на так званій Куртумівці — недалеко зліквідованого сьогодні старого Клепарівського цвинтаря, всі рожеві надії перейшли в область нездійснених побажань.

В створеному німцями Генеральному губернаторстві, а відтак «Дистрикті Галіція» праця на пластових принципах відроджується під вівіскою Виховної спільноти української молоді (ВСУМ), яка була створена при Українському

Центральному Комітетові (УЦК) в Кракові, а потім і Львові. Творцями ВСУМ були «Цьопа» Паліїв, референтка молоді в Українському Центральному Комітеті (УЦК) та Р.Олесницький. Рупором пластового життя стає журнал «Дорога», одним із дописувачів якого був автор цієї замітки, — (під криптонімом Б.К. або «Данко»).

ВСУМ у Львові мав свою домівку на площі Домбровського. Серед його учасників, з колишнього пластового доросту та юнаків, були О.Тейницький, І.Цимбалістий, З.Костельник, Я.Павлюк, С.Панчишин, Б.Костюк, Ю.Тисовський, а з дівчат були Д.Лукіянович, Доньця Ференцевич (брат якої теж брав участь у заходах ВСУМу), Марійка Ривко. Всіх сьогодні важко пригадати — запам'ятались ті, хто чимось виділявся.

Перший табір був організований в Брюховичах, під Львовом в 1942 р. Була ватра, запалена із вуглика з табору на «Соколі», який передав, від свого брата, Зеник Костельник. В 1943 р. був другий табір, який відрізнявся від попереднього тим, що на ньому були дівчата і юнаки навіть із Генерального губернаторства — Ченстохови, Лодзі, Кракова — діти емігрантських родин, ще з часів I світової війни.

Тому, що матеріальне положення населення цього періоду німецької окупації було дуже важким, а УЦК (Український Центральний Комітет) не міг виділити надто багато коштів, в таборі в Брюховичах, де комендантом була Нома П'ясецька, було організовано добровільну провізійну службу. В її завдання входило щодня, ранком брати на плечі рюкзаки і ходити по довколишніх селах, просити допомоги у селян будь-яких продуктів. Очоловав ту службу Б.Костюк. Складність полягала в тому, що довкола Брюхович було багато польських колоністів, які побачивши нас в пластовому однострої, не тільки відмовлялась щось дати чи продати, але і напускали на нас собак. Зате в українського населення ми находили повне зрозуміння наших потреб і допомогу. Коли заходили до о.парохів довколишніх сіл (Бірки, Буда, Зашків, Рокитно, Воля Гамулецька, Грибовичі), то ніколи не верталися з порожніми наплечниками.

Делікатесом на підвечірок часто була т.зв. «пражуха» — піджарена на товщі (маргарині, бо масло було дефіцитом) гречана мука, а поверх того т.зв. масломід (славнозвісний німецький — kunstthonig), який видавали на картки замість цукру.

Маючи деякі знання з ботаніки ми збирали в лісі різні трави (чебрець, листя суниці, дика

м'ята), сушили і готували дуже запашні чаї. Замість кави варили жарений ячмінь, чи каву фірми «Промінь», яка тоді ще була в продажі (суміш цикорію, жареного ячменю, жолудів) навіть без приділу на картки, бо це був 100% «Ersatzprodukt».

Крім гутірок, мандрівок, навчання пісень з пластового репертуару, проводились заняття української мови для дітей з Польщі. На Службу Божу ходили до котрогось з поблизьких сіл, чи до дуже гарної каплиці, що розташована на межі Брюхович і Волі Гамулецької, чи каплиці села Збиранка. Наш прихід завжди був для селян тих сіл святом. Ті походи поєднувалися з короткою розповіддю про ті села, про їх славних людей. Між іншим в Завшкові проводили цілий імпровізований концерт про Є.Коновальця. В селі Рокитно ходили на могили стрільців з часів визвольних змагань 1918-1920 років.

Під час походів в село Великі Грибовичі заходили до церкви, де є іконостас роботи Петрахневича. В самих Брюховичах вели розповіді про його історію, показували стоянку людей періоду неоліту та епохи бронзи.

В 1943 р. було організовано ВСУМом великий збір в Самборі, з усіх осередків Львівщини. На першій сторінці журналу «Дорога» була вміщена велика знімка, на якій показано наш загін в марші.

Незабутнім був теж похід до села Домажир, біля Янова (тепер Івано Франкове), де ми стояли на стійці біля могили жертв більшовицького терору. Жили ми і ночували у гостинного о.Піджарка, пароха Домажира. До речі, це був батько юначки Марійки Піджарко, учениці гімназії сс.Василіянок у Львові. Вечером була ватра разом з сільськими хлопцями і дівчатами, розповіді про звірства більшовиків, а наступного дня похід в Янів — де населення пам'ятало ще виступи Івана Франка в їх містечку під час виборчої компанії до австроугорського парламенту.

Незабутнім був також похід в Карпати на гору Парашку та скали Бубнища. До речі, в селі Тисовиця, біля Бубнища, в лісі зустріли випадково хлопців, які будували вже тоді перші криївки для майбутньої УПА. Це вже була весна 1944 р. Вже пахло кінцем великого Рейху. Багато з учасників тих походів пішли в Дивізію Галичина (О.Темницький, З.Костельник та інші), а інші — в підпілля.

Ті, що вижили в тій военній завірюсі, продовжували пластувати за кордоном УРСР, а інші, які не загинули в совітських тюрмах і лагерах, творять сьогодні ядро пластового сеньйорату у Львові.

Пл.сен. Богдан КОСТИЮК

«ЛІТОПИ СЕЦЬ»

ч.4/1996

БЮЛЕТЕНЬ ГРУПИ З ІСТОРІЇ ТА МУЗЕЙНИЦТВА ПЛАСТУ — УКРАЇНСЬКОЇ СКАУТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Редактор: Ольга СВИДЗИНСЬКА

Наша адреса: 290053 Львів, вул. Наукова, 4/81

СПОГАД ПРО «ПЕРЕДОВИХ»

Великим ударом для молоді Західної України було розв'язання Пласту польською владою (у вчасних 30-тих роках). Молодь, згуртована у Пласті, не хотіла погодитися з такою дійсністю та шукала інших доріг, щоби продовжати пластову діяльність далі. Ідеї Пласту були вже за глибоко вкорінені у свідомість тогочасних молодих людей, і ці ідеї не могли зникнути з причини заборони ворожою владою. Молоді люди понесли ці ідеї далі та продовжали та переціплювали їх в інші форми, а саме в тіловиховні товариства як «Сокіл», «Луг» та інші спортові клуби, згуртовані в «Українському Спортовому Союзі» (УСС), який дещо пізніше був теж розв'язаний польською владою. Група пластових активістів у Львові почала видавати журнал «Вогні», в якому продовжались та поширювались далі пластові традиції серед молоді, яка вже не мала нагоди бути в Пласті. Ця сама група створила теж «Комісію Виховних Осель та Мандрівок Молоді» (КВОММ), яка організувала щорічно в літі різні табори для молоді на «Соколі», «Остодорі», «Підлютному» над Лімницею, в «Шклі», в «Прокураві» та «Плаюци» коло Космача на Гуцульщині. На цих таборах проводилась суто пластова робота, але в іншій зовнішній формі. В цей спосіб продовжалась живучість пластових ідей аж до вибуху Другої світової війни.

Під час советської окупації від вересня 1939 до червня 1941 року ніяка пластова діяльність не була можлива при наявності терору окупанта. Тодішнє НКВД знищило величезне число українських патріотів, а в тому теж значне число пластових активістів.

Прийшла німецька окупація, а з нею нові нещастя, але також інші можливості. Зорганізовано Український Центральний Комітет (УЦК) у Львові. Він існував вже від 1939 року в Кракові, зорганізований вихідцями зі Західної України, які опинились там, щоби охоронити себе перед знищенням советською владою. Цей комітет був одинокою організованою формою, на яку погодилась німецька окупаційна влада. У своїй структурі він мав різні відділи, а в тому теж був відділ молоді. В тому часі німці були занадто зайняті справами ведення війни та збирання «контингентів», себто здирання від населення харчових та господарських продуктів, і тому не могли всеціло контролювати діяльність УЦК та встрявати у його внутрішню діяльність. Другою обставиною деяких полекш окупаційної влади було те, що губернатором Галичини була людина з більш ліберальними поглядами, а саме д-р Отто Вехтер, який хоч і був членом нацистської партії, але мав в собі більше людяності, як всі інші нацисти.

Із таких обставин скористав УЦК та повів широку харитативну та освітню діяльність, а в тому теж і у відділі молоді, який перебрав на себе організацію та опіку і нагляд над всіма тіловиховними та спортовими товариствами. Пластової організації, в її поновному оформленні, не можна було відновити з огляду на її міжнародний характер, але створено організацію «Передові», яка згуртувала усіх давніх пластових діячів і яка вповні пристосувала пластову програму та ідеологію до виховання своїх членів, вживаючи пластові методи, плакаючи та нав'язуючи до давніх пластових традицій.

На чолі Відділу Молоді УЦК став давний пластовий діяч та активіст інж. Роман Олесницький (псевдо: Ролес, помер в Австралії), а організацію «Передових» очолив (ім'я?) Курилович. В різних місцевостях почали творитись відділи (Курені) «Передових». У Львові було два курені «Передових». Один жіночий та один мужеський з двома гуртками старших та молодших. (Пластові відповідники: старших пластунів та пластунів учасників). Організацією новаків зайнявся д-р Теодозій Самотулка. Мимо тяжких обставин окупації та війни вдалось зорганізувати кілька виховних таборів, а саме: в Бруховичах в 1941 році, лещетарський у Пасічній коло Надвірної в зимі 1941-2 року (Делегатура УЦК Станиславів), водний на Дністрі в Нижневі в тому ж році та лещетарський в Косові в 1943. Може були ще якісь, але я не пам'ятаю.

Діяльність «Передових» у старшому гуртку у Львові, до якого я належав, зосереджувалась головню на моральному мобілізуванні сил до боротьби з більшовизмом за українську державність та організації виховних таборів. Окрім того вивчалися вмлості потрібні до пластового виховання. Гуртковим (провідником гуртка) старших став інж. Богдан Чайківський, а членами були: Мирослав Шарко, Ярослав Рубель, Роман Гавриляк, Іриней Костельник, Іриней (Оріх) Темницький, Славко Терлецький, Місько Цибрух, Юрій Кекіш, Славко Гаврих, Юрій Купчинський, Зенон Шепарович та інші. В гуртку молодших були: Богдан Шухевич, Лесько Подолинський, Зенко Костельник, Петро Гілевич, Юрій Ференцевич, Н.Зілінський, Н.Тисовський (син «Дрота»), Н.Сітницький, Ганс Кузів та другі. Хто був гуртковим молодших, не пам'ятаю. Перелік цих членів є далеко не повний і не точний, бо я запам'ятав собі тільки деяких. Цілий курінь, оба гуртки, нараховував може до 50 членів. Жіночий курінь був менший, але теж був відносно досить активний. Час до часу відбувались спільні прогульки обох куренів на Замарстинів та ліси коло Брухович. Про клітини Передових в інших містах Західної України не можу нічого сказати чи пригадати.

фото з архіву «ПШ»

Рекрутський вишкіл.

Настала весна 1943 року та проголошення набору до «Стрілецької Дивізії Галичина». (Назва цієї дивізії змінювалась кількакратно. Вживаю тут назви, яка була прийнята на самому її початку). «Передові» та інші кола, пов'язані з УЦК, та більшість нашої громадськості поставились до цієї справи наскрізь позитивно. Вже тоді були всі познаки на неминучу програу війни Німеччиною, а у зв'язку із тим великі можливості на повторення ситуації з часів Першої світової війни, коли то воюючі імперії розпалися, а на наших землях створилася нагода на відновлення нашої державності. Щоби не повторилися невдачі наших визвольних змагань по Першій світовій війні, ми уважали наявність українських збройних сил конечним імперативом. В той час у нас не було ніяких національних збройних сил, які могли б захищати українські інтереси в критичний час. Тому творення Дивізії розцінювалось як самотню нагоду, якої ми не сміли пропустити. Ніхто не любив німців, ані не хотів їм вислужуватись, але у відсутності ніяких інших можливостей із цієї нагоди треба було нам користатися. Ми розраховували, що німці війну програють, а нам остане дивізія, яка може дати початок більшим збройним силам.

Від УЦК вийшла ініціатива творити дивізію і тому усі, хто був пов'язаний із цією установою, уважав своїм обов'язком зголоситись до дивізії. Окрім цього, вийшла офіційна директива — наказ від відділу молоді УЦК, щоби всі Передові зголосились до дивізії. Серед «Передових» і так нуртувало позитивне наставлення до творення Дивізії, тому ця директива йшла по лінії загально прийнятої настанови. І так одного дня, по своїх сходинах, усі «Передові» разом пішли до львівської ратуші, де урядувала комісія набору та усі зголосили себе добровольцям до дивізії. Опісля слідували лікарські оглядини і їхній вислід рішав про остаточне прийняття. Деякі добровольці з поміж «Передових» були відкинені лікарською комісією, приміром Оріх Темницький та Ярослав Рубель.

Були теж інші, які тим чи іншим способом не попали в дивізію, але я пригадую тільки цих двох.

Майже всі від'їхали до вишкільного табору разом, першим транспортом, бо таких транспортів було більше. Прощали нас рідні та приятелі, а особливо членкині дівочого куреня «Передових». Вони зготували нам дуже гарну і цінну несподіванку. А саме роздали кожному з нас посріблюваний медалик Матері Божої, а на другій стороні була вигравірувана пластова емблема — тризуб, переплетений пластовою лелійкою. Ми прийняли це з великою вдячністю та дорожили ним, як талісманом, який нам мав принести вояцьке щастя. Я з цим медаликом не розставався та зберіг його до сьогодні, як одну з небагатьох воєнних пам'яток.

Ми старалися триматися разом, щоби потрапити до тих самих відділів і це нам здебільша вдавалось. І так ми опинилися майже усі в першій чоті третьої сотні вишкільного батальйону в Гайделягері. Гайделягер — це був великий вишкільний полігон для Зброї СС коло Дембціци в Польщі, де ми перейшли 3-місячний рекрутський вишкіл. Усі «Передові» мали покінчені, або якраз закінчили

фото з архіву «ПШ»

Різдвяні свята.

гімназії, а багато з них були заавансованими студентами університетів. Із цієї причини вони були розцінювані як кандидати на старшин. По закінченні рекрутського вишколу їх призначено на підстаршинський, а згодом старшинський вишкіл різних військових спеціальностей.

Минав перший рік тяжкої військової служби, яка вимагала від вояків великого фізичного та духовного зусилля, витривалості та твердості, щоби могли задержати рівновагу духа та витримати брутальну прусацьку дисципліну. При цьому недостатнє військове харчування збільшувало тягарі суророї служби, головню на підстаршинських вишколах. Були випадки, що деякі не витримували цього та їх відсилано назад зі шкіл до дивізії.

В червні 1944 року дивізія була вже готова до бою. Нещастя хотіло, щоб її післали в бій проти Червоної Армії в район Бродів і в часі, коли ця виконувала найбільшу та найбільш успішну офензиву. В тяжких боях переважаючі сили ворога дивізію оточили та розбили разом з іншими німецькими дивізіями, які попали в кільце ворога. Багато вояцтва там полягло, багато попало в полон, а велике число перейшло та зміцнило УПА. Про долю «Передових», які брали участь у брідській битві мені багато не відомо. Знаю тільки, що там полягли між іншим Петро Гілевич та Ганс Кузів.

Однак в цьому нещасті значне число «Передових» мало таки деяке щастя, бо не попали під Броди. Завдяки своїй поставі та вартостям набутим під час пластування, вони були кандидатами на старшин та в той критичний час успішно проходили старшинський вишкіл. Вони усі, вже як старшини, брали участь в боях відновленої та поповненої дивізії в Словаччині, Югославії та Австрії. В той час дивізія була перейменована на Першу Дивізію Української Національної Армії, склала присягу на вірність Україні та перейшла під командування ген. Павла Шандрука. В боях під Фельдбахом в Австрії, в останніх днях війни, поляг, вже як старшина, «Передовий» — Лесько Подолінський.

фото з архіву «ПШ»

Полева Служба Бога.

По закінченні війни дивізія від'язалась від фронту проти Червоної Армії та прискореним маршем подалась на захід, щоби здати свою зброю британцям та американцям, які їх взяли в полон. Велика більшість вояцтва дивізії, а з ними і «Передові», попала в британський полон і була інтернована в Італії, спершу в Беллярії, а згодом в Ріміні. Союзники Альянтів, Совети настирливо домогалися видання дивізійників в їхні руки, але завдяки щасливим обставинам та поставі і поведінці дивізійників в полоні, до цього не дійшло. Не сповнилися теж наші надії, зв'язані з можливостями конфлікту західних альянтів зі советами та мілітарної ролі дивізії в тому конфлікті.

Різними способами дивізійники, а в тому числі й «Передові», закінчили своє перебування в полоні. Одні з полону втікли, бо не хотіли марнувати своїх молодих років, та дісталися до Австрії та Німеччини, а других, по двох роках, британці перевезли до Англії, де їх згодом з полону звільнили. Подібна доля була тих, які попали до американського полону. Відтак вони розбрелися в діяспорі та поселилися в країнах вільного світу: в Німеччині, Австрії, Америці, Канаді, Аргентині та Австралії. Бувші «Передові» влаштували гідно своє дальше життя, закінчили вищу освіту на університетах західної Європи та Америки, здобули свої професії, заклали родини, та переважна їх більшість включилася активно у громадське життя діяспори, зайнявши в ньому ключові та провідні пости.

Пл.сен. Роман ГАВРИЛЯК

ПЛАСТ У БУЧАЧІ

Книга про Бучач була б далеко неповна, якщо б забракло в ній, принаймні хоч короткої, згадки про організацію середньошкільної молоді — Пласт, який відіграв там немалу роль у національному вихованні молоді й залишив тривалі сліди в її житті.

Тому, за спонукою і заохотою мр-а Т.Данилова, ред. М.Острроверхи і дир. С.Шипилявого, я взявся за це завдання в повній свідомості, що цей спогад не буде ані вичерпний, ані такий, яким автор цих рядків хотів би його мати.

Адже ж, писати про те, що діялось майже 50 років тому, без ніякісеньких матеріалів, це річ майже безнадійна, бо багато подробиць, а той прізвищ позатиралося в пам'яті. А все ж таки, не зважаючи на всі труднощі, я вирішив дещо написати про Пласт у Бучачі, бо, як все ще активний пластун, я вважаю це в якійсь мірі моїм обов'язком, тим більше, що мені не довелося найти якусь згадку про це навіть у пластових виданнях. Зобов'язує мене також те, що причетні до справи особи, головню мгр. Данилів, який перший відгукнувся на мій заклик, допомогли мені зібрати деякі матеріали.

Роки 1922-1924 в Галичині позначились великою діяльністю пластового руху. По всіх містах і містечках засновується при Гімназіях пластові гуртки, які оформлюються в полки, звані пізніше куренями.

фото автора

Бучацькі пластуни.

Четвертий праворуч у першому ряді — Й.Кладочний.
Фото 1923 року.

В цьому не залишився позаду і Бучач. За почином діяльніших студентів — Івана Білоскурського, Івана Боднарука, Романа Барановського і ще одного, якого прізвища, на жаль, не можемо виявити, — засновано Пласт при державній гімназії. Офіційним його опікуном перед Гімназійною владою був о.Адріян Добрянський, катехит і учитель української мови та літератури, знавець Шевченка, щирий патріот, заступник і приятель шкільної молоді, яка його любила і шанувала. В справі заснування пласту в Бучачі їздили декілька разів І.Білоскурський і Роман Барановський до Станиславова, щоб порозумілись у тій справі з М.Хомином і Б.Стрийським.

Спочатку Пласт належав до станиславівського полку, але скоро оформився в самостійний мішаний ХХХ полк ім. Маркіяна Шашкевича.

Пласт складався із трьох гуртків хлопців і двох гуртків дівчат. На чолі жіночої частини була сл. пам. Олена Рогозинська. Сходини пластових гуртків відбувались регулярно кожного тижня не в будинку гімназії, як цього можна було б сподіватися, але в приміщенні Т-ва Ощадностей і Позичок (пізніше Українбанку) за дозволом його директора Остапа Сіяка, щирого приятеля молоді, який виконував роль опікуна Пласту з боку українського громадянства. Про працю цього небуденного громадського діяча, великого патріота і надзвичайного промовця, без участі якого не обійшлося в Бучачі ніяке громадське національне свято і ніяка імпреза, читачі знайдуть інформації на іншому місці в цьому збірнику.

В програму сходин входили: вивчення пластового закону, пластові вмілості, гутірки тощо. Читання пластового журналу: «Молоде Життя», яке кожний передплачував, було обов'язкове.

Крім того, полк організував прогулянки до ближчих і дальших околиць Бучача, головню до Бучацьких Гаїв. А щоб це не привертало уваги влади, то прогулянки відбувались з участю старших громадян. Виглядало, що то батьки разом з дітьми виходили на прогулянку чи на відпочинок.

Відбувались погулянки і в дальші сторони, — наприклад, до Підлисся, біля Золочева, відвідати там пам'ятник патрона нашого полку Маркіяна Шашкевича, або на гору Маківку, відому з боїв УСС під час першої світової війни.

В роках 1925 — 1930 наш полк майже повністю брав участь кожного року літом у пластових таборах на Соколі коло Підлютого, висилаючи туди своїх пластунів.

Часті виїзди наших пластунів і пластунок на села з нагоди різних свят чи вистав, та зустрічі з громадянством, зокрема із сільською молоддю, мали незвичайно позитивний вплив на формування їх національної свідомості.

Великим ділом пластунів в Бучачі було упорядкування стрілецьких могил на цвинтарі в Нагірянці. Польська поліція кривим оком придивлялася тим роботам, а коли, під час Зелених Свят, пластуни і пластунки в одностроях взяли організовано участь у поході на ті могили і в їх посвяченні, тоді дирекція гімназії заборонила Пласт. Це було 1924 року.

Хоч Пласт перестав існувати легально, то він продовжував свою діяльність в підпіллі. Далі вели його нелегально автор цих рядків, разом з Іваном Білоскурським та іншими. Після того, як дирекція гімназії заборонила Пласт, відбулися іспити, на які приїхали зі Станиславова О.Бойчук і сл.пам. М.Хомин та перевели ці іспити. Після іспитів відбулося в банку «Праця» записання усіх, що склали іспит. Очевидно, все це відбулося тайно з участю директора банку О.Сіяка. Сходина тепер відбувалися таємно в канцелярії о. декана Д.Нестайка, діда Р.Барановського, на приходстві в Нагірянці, за тихою його згодою. Ми там сходилися раз на тиждень і вели свої заняття. Інколи ці заняття затягалися довго і тоді пок. поні Стефанія Нестайкова з Підвисоцьких (молодша), остерігала нас, щоб говорити тихіше, бо вона мусить класти свою малу доню спати.

Для ліпшої конспірації і збереження конечних заходів обережності на випадок можливого викриття і небажаних наслідків, два гуртки сходились якийсь час окремо, так, що один гурток не знав про існування другого.

Літом Пласт провадив свою діяльність серед природи. Виявом такої діяльності був пластовий табір, влаштований в ліску о.Євстахія Барановського, пароха Рукомиша і Заривинців. Він не тільки дав згоду на це, але і добрі батьківські поради, як себе найліпше законспірувати. Табір, який тривав два тижні, відбувся в Заривинцях під проводом Р. Барановського. Взяло в ньому участь 12 пластунів.

Так продовжував Пласт свою діяльність аж до виїзду Р.Барановського й Івана Білоскурського на студії закордон. Тим часом, члени Пласту, які залишилися, стали старшими пластунами і

оформилися в курінь старших пластунів, який далі провадив свою діяльність таємно. Сходина відбувалися в одній з кімнат о. Василян. Так воно було мабуть до 1932 року, коли на останніх сходинах куреня постановлено припинити його діяльність з огляду на те, що деякі пластуни виїхали на студії і що не було змоги вести діяльність серед природи. Останнім курінним пластового куреня (таємного) в Бучачі був ст. пл. Т.Данилів.

Коли Пласт у Бучачі перейшов у підпілля, тоді він далі утримував зв'язок із Головною Пластовою Командою у Львові, яка після 1930 діяла під фірмою Т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молоддю. Зв'язковим Команди для нас була особа, яка в листах підписувалася І.Мойсеєвич. Автор цих рядків, який вів переписку з тією особою іменем нашого Пласту, завсіди писав до неї «Високоповажний Товаришу», бо всі ми були переконані, що це пластун. Щойно потім у Львові автор цих рядків довідався із здивуванням, що тим «товаришем» була пластунка (тепер сестра пані С.Янів у Сарселі, дружина проф. д-ра В.Янева, ректора УВУ).

Хай цей коротенький спогад про Пласт у Бучачі виповнить до деякої міри прогалину в нашій Книзі й буде хоч скромним відзначенням його корисної праці серед шкільної молоді, яка в тому середовищі виховувалася на чесних та ідейних громадян, засвоюючи собі найліпші прикмети духа.

Одночасно хай ці рядки будуть признанням усім тим, хто прихильно ставився до цієї організації і спричинився до її розвитку. На превеликий жаль, деяких прізвищ не можемо подати, бо або не пам'ятаємо їх, або не можемо виявити.

Окрема подяка належить нашим родителям і тим громадянам, які давали нам свою моральну підтримку та заохоту навіть в найгірший час існування Пласту в Бучачі.

Пл.сен. Володимир СОХАНІВСЬКИЙ

ДО НАШИХ ОБОВ'ЯЗКІВ НА ЕМІГРАЦІЇ

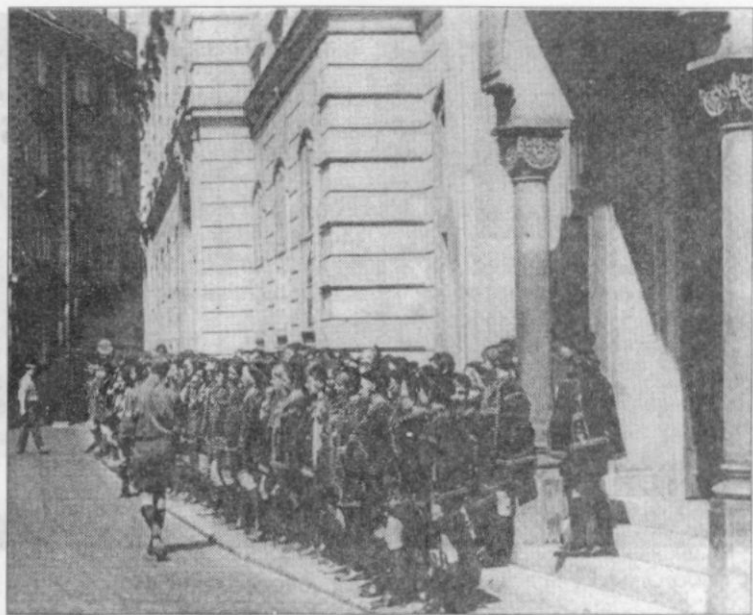

фото з архіву «ГіШ»

Психічний камінь, що гнітить кожного з нас, що є причиною цієї трудної ситуації, в якій ми находимося — це те, що ми сьогодні тут, а думки деінде. Сьогодні мусимо теж бути готові, що завтра будемо знову деінде. Так склалося, що ті речі, про які ми собі колись тільки уявляли, сьогодні переживаємо. Колись ми мріяли про мандрівки по широких шляхах чужини і про поворот із тих шляхів до Батьківщини. Це було нашим бажанням і ми й не думали, що воно стане дійсністю. Ми цей емігрантський шлях верстатимемо по пластовому, коли усвідомимо собі, що це тільки зреалізована наша давня молодеча мрія про мандри.

Еміграція — це слово, що часто має трагічний вислід. Еміграція — це праця і відносини, що ломлять часто найтвердіші характери і хребти. Їй грозить моральний розклад. Все інше легко налагодиться, але задержати моральний хребет — це найважливіше. Простувати цей хребет можна великими не малими справами, бо ж ми відірвані від ґрунту. Нагадується один грецький міт про героя, що боровся і не смів стратити дотику з землею, бо тоді впаби поборений. Так само й ми, не сміємо втратити духового контакту з Батьківщиною, бо тільки тоді можемо протиставитися моральному знидінню. Треба, щоб ми зрозуміли, яке велике значення має наш зв'язок з рідною землею.

Еміграція має два головні завдання: репрезентувати Батьківщину і творення зв'язків для неї. Ніякий край не живе сам для себе. Не існують ніякі відокремлені держави. Все має своє значення, сьогодні світ малий. Намагання вирватися з фатальних пов'язань з судьбою свого народу — це короткозорість, що мститься на долі одиниці.

Зв'язок для Батьківщини — це обов'язок еміграції. Ті, що залишилися на рідних землях, то якщо вони мають якусь претензію до нас — то це

ті дві речі: репрезентація Батьківщини і зв'язки для неї. Нас може оправдувати історія, але звільнити нас від розрахунку з того, що ми зробили в тих трагічних днях, того обов'язку не скинемо з себе. Тому таке розуміння справи еміграції — це той контакт із землею. Це те, що може нам дати силу і заховати перед тим, що гряде. Для песимізму нема підстав і елеґійні захоплення теж не варто поширювати. Ми мусимо вважати себе післанниками Батьківщини, і як прийде час, треба здати їй звіт. І це правильний підхід, бо тільки в тій формі находимо відповідь на гитання і проблеми. Ми вислані сюди і тільки так можемо оправдати своє існування тут, інакше ж ми мусили б уважати себе дезертирами.

Репрезентація культурних, духовних надбань і доброго українського імені, дорогою зв'язків для тої справи, ми можемо зробити дуже багато, багато більше, як той хто інший. На еміграцію вийшло чверть мільйона провідних мас. Ніколи Україна не буде мати для репрезентації більше людей. Будні, чорні дні часто звужують наш горизонт, часто не дозволяють бачити широких аспектів. Нашим мemento є свідомість, що ситуація на теренах нашої Батьківщини — це ситуація фізичного й морального ламання українства: ми можемо одинокі залишимося тим, правдивим, незломним елементом, коли прийде можливість інших відносин на нашій Батьківщині, що з них відродиться український дух. Такі то проблеми наших еміграційних буднів, що включаються в загальну проблему українства.

Постає питання як представляється українська ситуація взагалі. Треба мати на увазі зовнішню і внутрішню ситуацію. Два роки після війни нема мира, ясно зарисовався поділ світу на Схід і Захід. На чужині ми живемо властиво в двох світах: Один чужий, а другий — це наші умовини і наші

відносини, це наш світ. Дві сили формують нашу долю. І вислідна тих двох сил — це наша ситуація, в якій ми знаходимося. Зовнішні сили можуть бути нам прихильні або ворожі, внутрішні можуть бути позитивні та негативні. Наша політика мусить підчинятися наказові збільшити добрі, зовнішні сили й до максимум збільшити внутрішні позитивні сили, як теж безпощадно нищити зовнішні ворожі сили і внутрішні негативні сили.

З цього відповідь, як ми маємо ставитися до нашої політики. Не є доцільним існування двох фронтів в українстві. Ми в таку доцільність ніколи не віримо. Коли говоримо, що від Пласту очікуємо щось нове, то це що є революційним рухом. Чужі рухи стараються використати природні різниці, які є в нас, віроісповідні, територіяльного походження і т.д. Ці різниці зовсім природні, бо ж ми не є уніформованою масою. Ті різниці саме товчком поступу, доказом нашого духовного багатства. Це тільки ворожі сили стараються привести їх в комплекс ненависти між нами. Але ці різниці ми зуміємо ліквідувати пластовим способом, і ми мусимо це доказати. Маючи ці загальні засади на увазі, ми не будемо мати багато труднощів при розгляді еміграційних проблем. Тут не місце для розгляду цілої української ситуації, тільки лише приходиться ствердити, що вирвати нас з політичного українського життя було б злочином, бо ми виховуємо український тип людини. В тій площині ми не маємо скинути з себе відповідальності перед історією.

За нами вже перший, організаційний етап. У нас був вплив молоді й деяке розчарування

мусило бути, але ми на це були приготовані. Еміграція може більше, ніж якась інше середовище створює такі умовини й перешкоди. Але на це є умовини, щоб з ними боротися. Ми читаємо, як англійці здобували колонії серед жажливих умовин, несамовитих трудів і жертв. Але вони опанували все нові й нові простори та віддавали державі все нові й нові колонії. Ми вислані, щоб опанувати ті важкі умовини, бо історія котиться і карти міняються — це доказали останні роки. Завтра — це послідовний наслідник сьогодні, для нас існує завтра. Не є ніколи запізно та треба зараз приступити до роботи. Ми йдемо на еміграцію з ідеалом українського гуманізму.

Також важне, щоб ми не розпорошили себе, пам'ятаючи, що два і два не є тут, як у математиці 4, але вісім і десять. Ми зможемо зберегти моральну силу тоді, якщо будемо знати, що ми не одинцем. Кожний пластун існуватиме для нас, де він не був би і де він не пішов би. Пластова Старшина буде мати завдання перевести зв'язок між розсипаними пластунами. Одночасно мусимо пам'ятати про обов'язок ініціативи, щоб відроджувати пластова життя. Тоді завтра все таки мусить належати до нас. Важне, щоб після з'їзду ми роз'їхались з почуттям, що ми в той спосіб, а не інакше, розуміємо проблеми дальшої скитальщини. Щоб ми побачили цей великий ідеал пластуна, що дасть нам силу й можливість перевести це в повний хосен для нашої Батьківщини.

Пл.сен. А. ФІГОЛЬ, ЛЧ

(Із промови на 3-му з'їзді СУПЕ)

фото з архіву «ПШ»

ВИДАННЯ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СКАВТСЬКОГО ДЖЕМБОРІ

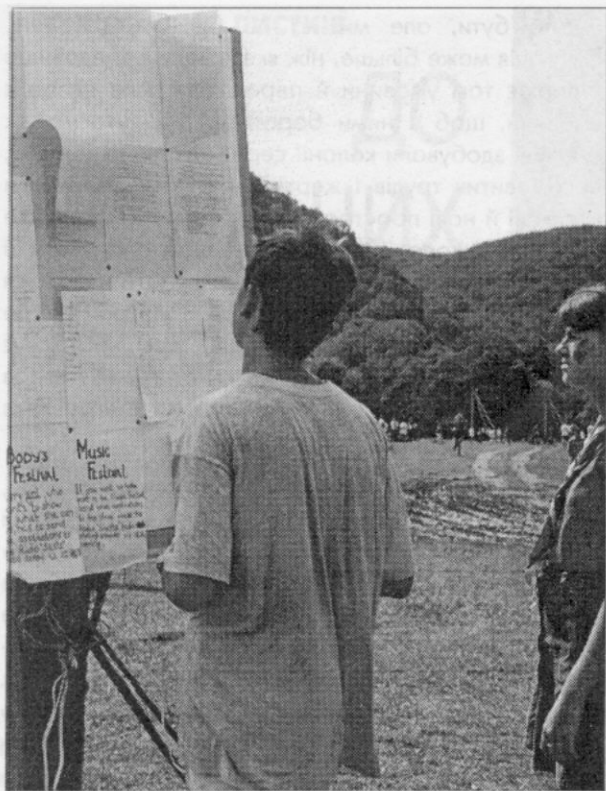
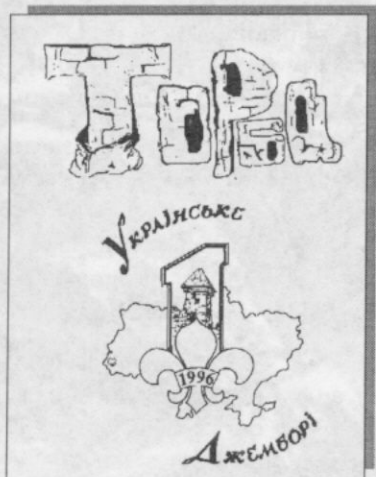

фото С.Юзика

В серпні 1996-го відбулось в селі Невицьке на Закарпатті в Україні перше «Всеукраїнське Скавтське Джемборі», на яке були запрошені не лиш українські пластуни, але й всілякі інші скавтські з'єднання України, а також: діаспорні пластуни та скавти із різних інших країн — сусідніх і трошки дальших.

Як буває звичайно на таких імпрезах, перше Всеукраїнське Джемборі також мало свою «пресквартиру» і свій журнал. Журнал називався «Торба» і виходив періодично, себто щодня, поки не перестав виходити, бо машина поломалася (або щось подібне)... Буває.

В кожному випадку, появилася (правдоподібно) 7 чисел цього «поважного» журналу (важко точно сказати, бо одні числа були нумеровані, а інші — ні). А одне число навіть не називалося «Торба», а «Вікна на Схід» (але виглядає, що і це число було з тієї самої торби...) Перше число було маленьке

й куценьке (це мусів бути ще новачок), але пізніше числа виросли до більшого розміру і — можливо записалися вже до УПЮ.

Тому, що учасники Джемборі були з різних країн, то й мова журналика мусіла бути різноманітна: більшість було по-українському, але час-до-часу були й інформативні статті по-англійському, в одному числі були дві сторінки і по-російському. Мені здається, що було також кілька рядків навіть по-молдавському, але тому, що я молдавською мовою не говорю, то я на це не присягну (може це було на мові Квечуа, або Урду? — хто то може знати.)

Як звичайно в таких виданнях, весь матеріал в цих числах можна поділити в дві категорії: «офіційно-номенклатурний» — себто всілякі (поважні) повідомлення й «офіційні» речі, приготовлені наперед, і написані сеніорами і всілякою номенклатурою і т.д. І — справжні, веселі речі, написані «на коліні», вже на самій Зустрічі тими юнаками, чи старшими пластунами, які були в редакції (Сашка Поляков, Оля Калітовська, Анатолій Добросинець, Наталя Якимець і інші).

Ціле видання цікаве, веселе, повне гумору. Гратулюємо Редакції, а також оргкомітетові Джемборі, який уможливив появу цієї газетки.

Одна заввага: Хто казав, що гумор є універсальний в світі? Багато жартів в газетці, які були дуже веселі для юнаків на Джемборі, показалися незрозумілі пластунам з діаспори, так, що треба було «перекладача», щоб їх зрозуміти... Але — якщо хтось їздив багато по світі, так як я, то він вже до цього привик!

При цій нагоді варто є також згадати про ще одне видання на Джемборі, а саме брошурку: «Співаник І Українського Джемборі'96». Це скромненьке видання приготували спеціально на цю імпрезу «Ганнуся і Мар'ян».

Книжечка повна текстів пісень (на жаль не подано нот). Призначена на це, щоб учасники могли спільно співати при ватрі.

В першій частині — традиційні пластові пісні: «Молоді ми», «Гори, гори — життя бурлацькеє», «Гей-гу, гей-га!», тощо. Дальше — українські народні пісні, зокрема з Карпат, такі, як: «Кед ми

прийшла карта...», «Ой летіли гусоньки», «Добрий вечір, дівчино», тощо. А далі — більш модерні пісні, деякі широко знані: «Червона рута», «Я піду в далекі гори», тощо, але багато зовсім для мене нових, які ще не дійшли, видно, в українську діаспору: «Метаморфози», «Огень», «Монахи ордену кохання», «Старий сивий пес», «Замак» і цілий ряд інших (шкода, що нема подано, хто їх скомпонував і написав лірику, як також — чи це є оригінальні українські пісні, чи переклади з інших мов).

На самому кінці співаника є ще декілька англо-мовних пісень, переважно загально-знаних «хітів» — для цього щоб могли брати участь в співах і чужинці. Наприклад, є там такі знані інтернаціональні пісні, як «Yesterday», яке ще співали славні Beatles.

В загальному співаничок є цікавий і чепурно оформлений.

СІРОМАНЕЦЬ

«ВІСНИКИ» КРАЄВИХ ПЛАСТОВИХ СТАРШИН

В одному з попередніх чисел нашого журналу, у відділі «Огляди й Погляди», ми описали були пластові курінні видання різних пластових куренів; ми зокрема, зупинились були на наступних журналах: видання мужеського куреня УСП-УПС «Бурлаки» (під назвою «Комета»), видання жіночого Куреня «Перші Стежі» («Стріла й Лук»), та журнал мужеського Куреня «Сіроманці» («Аву-у-у!»).

Але пластові курені це не одинокі об'єднання в Пласті, які можуть мати свої власні періодичні видання. Випускають їх не раз також і Краєві Пластові Старшини, зокрема КП Старшини в США, в Канаді та в Україні. (Часами випускають свої журнали і більш пластові Станиці — але звичайно не періодично, а в якусь визначну річницю створення пластової Станиці в даній місцевості).

Листки Краєвих Пластових Старшин, які звичайно є розсилені всім старшим пластунам та сеніорам в даній країні, звичайно є виповнені наказами, повідомленнями, звітами та подібною інформацією. В них подають свої річні звіти поодинокі діловоди даної КП Старшини й КП Ради. Наприклад: таборіві референти поміщують повідомлення про надходячі табори, зустрічі й мандрівки, фінансові референти подають свої бюджети та фінансові звіти, а референти Улодів подають списки нових членів, членів, які вибули, членів, які дістали пластові підвищення, чи відзначення, тощо.

Також, в цих Вісниках, часами є поміщувани репортажі про відбуті імпрези, часом із знімками та різними ілюстраціями. Зокрема, за останній рік, багатий змістом є Вісник Краєвої Пластової Старшини в Україні, де можна найти дуже багато цікавих інформацій.

Ці Вісники є вартісні не лиш в даний час, але й для історії. Переходячи числа із минулих років, можна відтворити історію Пласту в даній країні: його зріст, чи занепад, географічне поширення, статистику членства, тощо. Тому ці видання мають дуже велику архівну вартість.

ПЛАСТ-ПРИЯТЕЛЬ

ПЛАСТОВІ ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ВИПУСКИ ІЗ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СКАВТСЬКОГО ДЖЕМБОРІ

В серпні 1996-го року відбулось в місцевості Невицьке в Закарпатській області України Перше в історії Всеукраїнське Скавтське Джемборі, в якому взяло участь понад 750 пластунів та інших скавтів й з України й з цілого світу.

З нагоди цієї імпрези, Пластова Організація випустила цілий ряд філателістичних об'єктів: карточок, конверт, марок-наліпок, тощо. Міністерство Зв'язку України дозволило вживати спеціальне пропам'ятне гашення, яким окрема пошта на Джемборі перепечатувала листи й поштівки, які учасники й гості посилали з Джемборі. Пластуни, скавти й гості купували ці конверти й карточки і розсилали їх масово рідним й знайомим, або задержували їх в своїх колекціях, як сувеніри із цієї знаменної пластової імпрези.

Зокрема популярними були конверти та карточки із пропам'ятною маркою в 5-у річницю Незалежності України, випущеною Міністерством Зв'язку України дня 24-го серпня 1996 — в останній день Джемборі. Комбінація конверти/картки з Джемборі, відповідних пластових наліпок-марок, державного пропам'ятного штемпеля та пропам'ятної державної марки в день 5-літньої річниці Незалежності — це справжня унікальна пам'ятка цього історичного моменту!

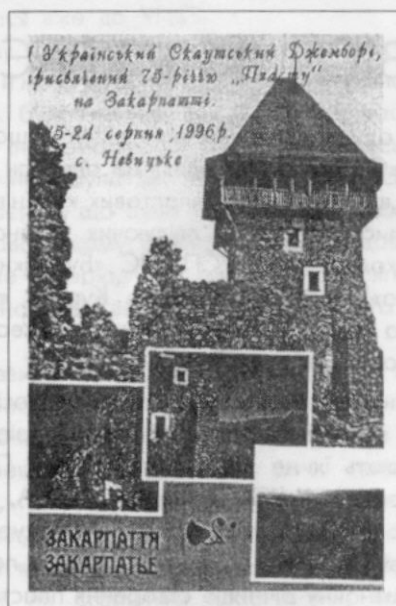
На самому Джемборі появились такі філателістичні об'єкти (майже всі приготовлені й випущені фірмою «Дивосвіт», п.Олександра Жарівського, який тісно співпрацював із проводом Джемборі у виданню цих сувенірів):

1. Печатка-датівник, яким касували марки на Джемборі. Ця печатка є офіційна, випущена МінЗв'язку України. Печатка кругла, із гербом-відзначкою Джемборі посередині (мапа України, скавтська емблема та Невицький замок, на тлі числа «1»). Цей касівник є із поштамту «Ужгород-5» і має дату 16-24.08.96.

2. Три різні непоштові наліпки-марки із портретом Дрота, в пам'ять 1-го Джемборі (із таким самим гербом, як на касівнику), та в пам'ять 75-ліття Пласту на Закарпатті (із пластуном-мандрівником).

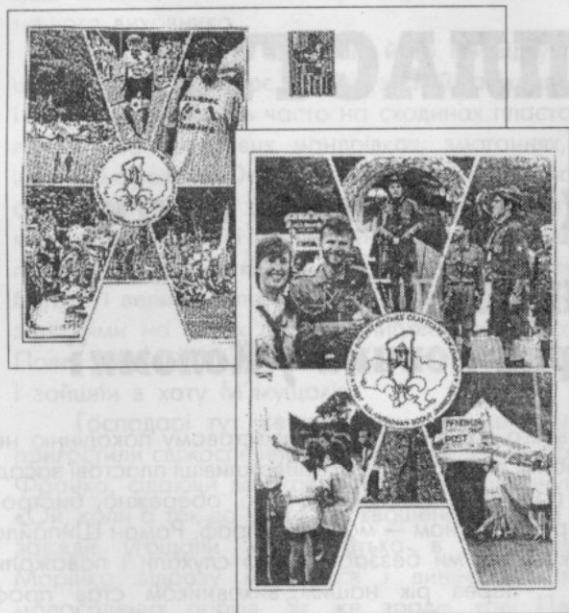
3. Поштова картка, випущена Міністерством Зв'язку, із багато-кольоровими видами Невицького замку. Ця поштівка (оригінально видана ще в 1992-му році), була тепер передрукована написом: «1 Український Скавтський Джемборі, присвячений 75-річчю Пласту на Закарпатті. 15-24 серпня, 1996р. с.Невицьке». Ця маркована карточка має видруковану марку — «Нарбутівку», за 1.00 карб.

4. Поштова карточка із Гімном Закарпатських Пластунів та рисунком пластового табору (бронзова краска). Ззаду є симульована «марка» 75-ліття Пласту на Закарпатті.

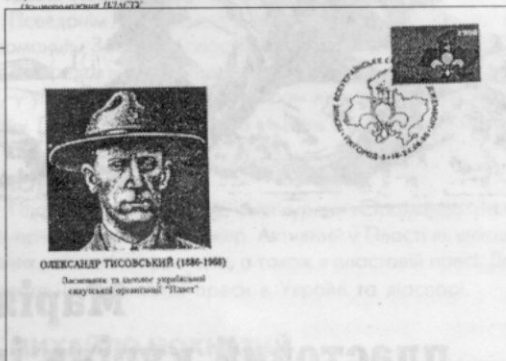
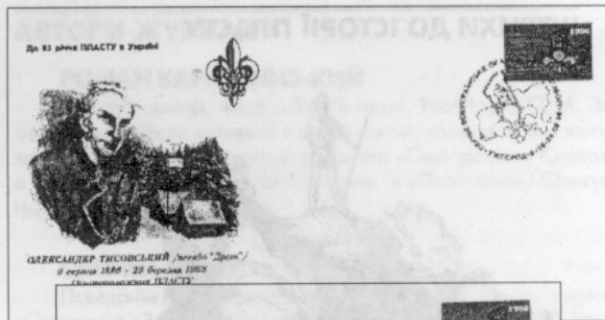
5. Дві різні поштівки із фотографіями із самого 1-го Джемборі, в синьому кольорі. Ззаду є симульована «марка» Джемборі. Ці карточки випущено останнього дня свята, і тому є дуже мало зразків цих карток, погашених ще під час свята (24.08.96). На цих картках вживали або марки стандартного випуску, або пропам'ятні марки в 5-ліття Незалежності.

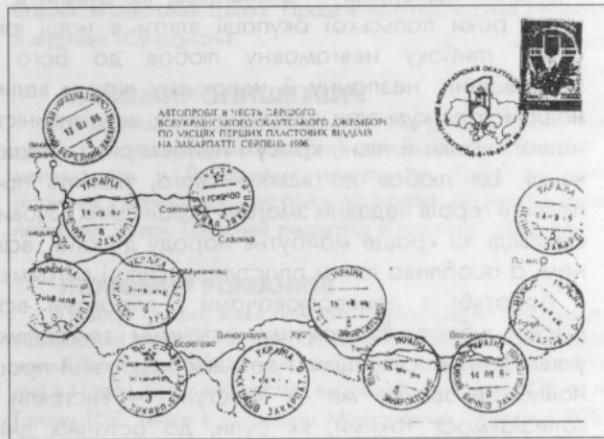
6. Багато-кольорова конверта із емблемою Джемборі — скавтською лелійкою та прапорами країн, які мали свої делегації на Джемборі. Ця дуже гарно-оформлена конверта була розсилана із державними марками та пропам'ятними наліпками Джемборі, погашеними спецштемпелем.

7. Дві різні конверти присвячені Др-ви Олександрові Тисовському: коротка конверта, бронзової краски із гарним портретом Дрота, та довга конверта із багато-кольоровим портретом Дрота (дещо менш естетична). Обі конверти появились були ще перед Джемборі, дня 09.08.96, в 110-у річницю від дня народження Основоположника Пласту. Тоді на поштамті у Львові вживали окреме пропам'ятне гашення. Але обі ці коверти, звичайно із «маркою» з портретом Дрота та державною маркою, також перепечатавали й посілали під час Джемборі.

8. Спеціальна велика конверта із мапою Закарпаття та написом «Автопробіг в честь Першого Всеукраїнського скавтського джемборі по місцях перших пластових відділів на Закарпатті. Серпень 1996». Ця конверта має звичайно гашення-датівники із 12-ти міст, де зупинявся «Автопробіг», як також пропам'ятною печаткою Джемборі. Тих конверт існує, здається, лише 50.

Крім цього, печатку Джемборі можна побачити й на інших конвертах, картках тощо: на спеціальних конвертах, які видали курені «Вовкулаки» та «Сіроманці», на старих пластових пам'ятних блоках, тощо.

(Заввага редакції: ми маємо ще деякий запас майже всіх цих випусків і можемо продати їх збирачам в США, Канаді й інших країнах Заходу. Увесь прихід іде на покриття витрат Джемборі).

Просимо звертатись на адресу:

**L. Onyshkevych 9, Dogwood Dr.,
Lawrenceville, NJ 08648, USA,**
або факсувати на число: **(609) 883-2470,**
або післати e-mail: **wytr53a@prodigy.com).**

СПОГАДИ ПЕРШИХ ПЛАСТУНІВ

(з майбутньої книги)

Марія БІЛИНЬСЬКА, пластовий курінь ім. Марка Вовчка у Коломиї

Які ж дорогі і незабутні бувають спогади юності! Часто протягом всього життя повертаємося ми до них, ніби до чарівних незримих джерел, щоби почерпнути з них свіжої життєдайної сили, снаги до невсипущої праці і боротьби. Які ж багаті і щасливі ми, що маємо їх — ці спогади — про чудові дні і роки молодості, про наших добрих, мудрих і славних керівників — виховників, які зуміли в ті важкі роки польської окупації влити в наші юні серця глибоку невгамовну любов до Бога і Батьківщини, незламну й непохитну віру у велич нашої історії, культури нашого народу, незрівнянність нашої музики й пісні, красу і неповторність нашої землі. Ця любов до всього свого, пам'ять про подвиги героїв недавніх змагань українських Січових стрільців за краще майбутнє народу давала всім нам, а особливо юним пластунам, сили і витримки в боротьбі з поневолювачами і ворогами всіх мастей, в боротьбі з усякими нестачами і злигоднями у всіх важких ситуаціях. І завдяки жертвній праці наших виховників ми — пластуни — вистояли і залишаємося такими, як були, до останніх днів життя. Тому й з глибокою вдячністю, хочеться віддати шану нашим найкращим незабутнім виховникам: проф. Р.Шипайлу, В.Павлушевичеві і П.Франкові.

Я вступила до Пласту ученицею третього класу Української жіночої гімназії УПП (Українського педагогічного товариства) в Коломиї 1925 р. Наш курінь новачок був ім.Марка Вовчка. А були ще курені ім.Марти Борецької і Орисі Завісної. У другій половині двадцятих років горнулися до Пласту всі, що бажали чогось кращого, чогось більше навчитися для добра і щастя народу. Пластові ідеї спрямували юнацькі пориви в єдине русло боротьби за справи нації, за наше визволення, бо «лиш боротись значить жить». Нашим керівником і виховником був спочатку проф. Роман Шипайло, непересічно різномірна людина, талановитий математик і фізик, вимогливий і принциповий педагог, ентузіаст фізкультури і спорту, добрий і здібний музикант, довголітній керівник і диригент коломи-

ського «Бояна». Моєму пластовому поколінню неабияк пощастило, що найважливіші пластові засади і принципи: «Сильно, красно, обережно, бистро!» прищепив нам — малюкам проф. Роман Шипайло, якого всі ми беззастережно слухали і поважали.

Через рік нашим виховником став проф. Володимир Павлушевич, що був одночасно моїм класним керівником і вчителем української мови й літератури аж до закінчення гімназії, до матури 1930 року, при якій нас польський шовініст інспектор Кестліх прямо здесятукував. З 18 учениць восьмого класу здало матуру (іспит зрілості) заледве нас п'ять.

Наш пластовий опікун проф. В.Павлушевич, в минулому Січовий стрілець, був незвичайно зразковим громадянином — патріотом, людиною глибоко ідейною і відданою млолоді, дуже товариський і життєрадісний. Він був всі роки душею і ініціатором всієї пластової праці в гуртках, організатором святкових імпрез, мандрівок на природу і інших всяких розваг та забав. Був він і поет, автор кількох поетичних збірок, окремі вірші з яких знали ми всі: «... а устоська в дівчат мов пучки медяні, та бджілкою літати не довелось мені...» В.Павлушевич виявився також драматургом, писав спеціальні п'єси для нашого шкільного драмгуртка: комедійну «Аманула в Коломиї», де я грала роль Полі Негрі. І «Довбушівці» про юних смільчаків. Професор сам готував вистави, які ми декілька разів повторювали в залі Народного дому з неабияким успіхом.

Поруч з В.Павлушевичем, багато працював з коломиїськими пластунами Петро Франко, син великого Каменяря, також колишній Січовий стрілець, ще й до того один з перших українських авіаторів. В 1916 році підвищував свою авіаційну кваліфікацію в м.Сараєво в Югославії. Всі ми знали, що Петро Франко був засновником українського Пласту, разом з д-р.Олександром Тисовським і Іваном Чмолюю, знали, що він спеціаліст — хімік, в якого десятки винаходів у цій області, що написав ряд наукових робіт і літературних творів. У нашій гім-

РОМАН БАРАНОВСЬКИЙ

Пластун-сеніор, живе в Кергонксон, Нью-Йорк, США. За фахом лікар. Дуже активний в українському громадському житті, зокрема в Пласті. Довголітній редактор «Сеніорського Слова», а тепер редактор сеніорської частини в «Пластовому Шляху». Член бурави УПС при ГПБ.

СТАРИЙ ВОВК

Псевдонім пластуна-сеніора зі США, члена куреня «Сіроманці». Заснував пластовий журнал «Юнак» та був його першим редактором. Редагував курінні журнали «Там-Там», «Аву-у-у!», «Ікс». Був співредактором журналу «В дорогу з Юнацтвом». Пластовий виховник та вчитель у школі українознавства.

ЮРИЙ ЛОСЬ

Пластун-сеніор з США, член куреня «Сіроманці». За фахом інженер-науковець, менеджер. Активний у Пласті як виховник та в різних пластових провадах, а також в пластовій пресі. Допищує до загальноукраїнської преси в Україні та діаспорі.

МИХАЙЛО МОХНАТИЙ

Пластун-сеніор, живе біля Нью Йорку в США. Член куреня «Сіроманці». За фахом технічний редактор. Активний в Пласті. Редагував та дописував до численних технічних публікацій, як теж до філателістичних журналів. Активний і в пластовій пресі, автор численних дописів в українській пресі.

ЛАРИСА ОНИШКЕВИЧ

Пластунка-сеніорка, живе в Принстон, Нью Джерсі, США. Член куреня «Перші стежі». Спеціаліст з української літератури. В цій ділянці видала багато праць та книг. Була редактором та співредактором пластових журналів «Юнак», «В дорогу з Юнацтвом», «Пластовий Шлях». Працює як літературний редактор в журналі «Сучасність».

ЛЮБОМИР ОНИШКЕВИЧ

Пластун-сеніор, живе в Принстон, Нью Джерсі, США. Член куреня «Сіроманці». Інженер та менеджер. Читав лекції з менеджменту у Львівському університеті. Готує до друку підручник з менеджменту українською мовою. Активний в ділянці пластової преси. Головний редактор «Пластового Шляху».

ЛЮБОМИР РОМАНКІВ

Пластун-сеніор, живе біля Нью Йорку, США. Член куреня «Сіроманці». Металургіст-хімік, світовознаний винахідник, нагороджений багатьма різними науковими товариствами. Дуже активний в Пласті, був кількох разів вибраний на Голову ГПБ та на Голову ГПР. Тепер є діловодом Міжнародних Зв'язків в ГПБ.

ВОЛОДИМИР СОХАНІВСЬКИЙ

Пластун-сеніор, живе в Торонто, Онтаріо, Канада. За фахом лікар. Активний в пластовому житті, зокрема у видавничій ділянці. Довгі роки був Відповідальним редактором «Пластового Шляху», тепер є членом редакції від Канади.

СЕРГІЙ ЮЗИК

Старший пластун, живе в Тернополі, Україна. Член куреня «Сіроманці». За фахом психолог. Активний в молодіжному русі, а також у Пласті як зв'язковий юнацького куреня. Член КПС-Україна у 1993 — 1995 рр. Тепер є референтом видавництва КПС-Україна, а також співредактором журналу «Пластовий Шлях» і газети «Ukrainian Scouting».

АНДРІЙ ЧЕМИРИНСЬКИЙ

Старший пластун, живе в Ямниці біля Івано-Франківська, Україна. Член куреня «Сіроманці». Студіює історію в Прикарпатському державному університеті. Активний у Пласті як зв'язковий юнацького куреня. Член КПр-Україна. Працює в групі дослідження історії Пласту. Допищує до рубрики «Літописець» у «Пластовому Шляху».

назії навчав хімію і провадив руханку. Запам'яталася нам добре перша зустріч з проф. П.Франком у п'ятому класі, коли він після короткої вступної бесіди про роль і значення фізкультури в школі, і взагалі у житті людини закінчив: «Наступного разу кожна з пань мусить мати шаровари і ходачки». Такий вислів нам передусім заімпонував, бо «паньями» нас ще ніхто не величав, а потім було нам смішно, і ми часто пригадували цей вислів нашого виховника.

Ми всі любили і шанували його. Ми відчували, що він також поважає молодь, знає її зацікавлення і потреби. Він бував часто на сходинах пластових гуртків, на пластових мандрівках, змаганнях, та інших імпрезах. Особливо запам'яталася наша спільна прогулянка в село Ключів, де жили батьки моєї однокласниці — пластунки Марії М'якушак, пізніше фармацевтки, замужем Демчук. Ключів — багате і велике село, 12 км від Коломиї. Радісно, з піснями на устах під керівництвом професорів Павлусевича і Франка, ми пройшли цей маршрут і зайшли в хату М'якушаків.

Господарі тут же посадили нас за столи і пригостили свіжоспеченим хлібом і медом. А проф. Франко, сідаючи до столу, весело запропонував: «Ой, коли б так до цього ще квашені огірочки! Так завжди угощали мого батька в Криворівні!» Марійка відразу метнулася і винесла тарілку малосолених огірків. Як же зрадів тоді Петро Франко! А як смакували всі таку, здавалося би, несумісну комбінацію: мед, квашені огірки і разовий теплий хліб!...

Часто погідними суботами ми мандрували на німецьку колонію Багінсберг за весняними конваліями, або на оспівану Воскресінецьку гору за Прутом, або розкладати ватру в Печеніжин, і скрізь з нами були наші вчителі — виховники. Сьогодні їх вже немає. Р.Шипайло загинув у сибірських концтаборах, В.Павлусевич спочиває, після вимушеної еміграції у далекому заокеанському Клівленді, а Петра Франка — за нього найбільше серце болить! — постигла енкаведистська куля невідомо досі — де і в яких обставинах. Мабуть разом з академіком Кирилом Студинським. І тільки так запізнено у 55 річницю загибелі наша громадськість вшанувала достойно його пам'ять. Проте ми ще у великому боргу супроти нього. Найважливіше опублікувати наукову і художню літературну спадщину П.Франка, там же підручник з хімії, енциклопедичний словник з хімічної термінології, драму за повістю Івана Франка «Захар Беркут», кіносценарій на основі твору «Борислав сміється», біографічну повість «Франко зблизька», мемуарну «Від Стрипи до Дамаску», пригодницьку «Пачкар Демко», ряд драматичних творів і оповідань, а також перекладів.

Сьогодні, коли думками-спогадами линемо у молодість, вони всі три стають мов живі перед нами, а особливо Петро Франко, і ніби направляють нашу ходу, нагадують, як нам іти далі і що робити, щоб було так як вони думали і сподівались, щоб було краще, «щоб народ мій вольний, могутній раз став».

ФОНД «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

Дорогі Читачки й Читачі!

Ваш журнал, «Пластовий шлях», приносить Вам чотири рази в рік цікаві новини з пластового життя, дискусії, повідомлення, історичні матеріали, огляди видань — навіть пластовий гумор! Ми стараємось подати всім нашим Шановним Читачам і Читачкам щось цікавого: для тих, що вже були в Пласті від давна — аналізи пластової та загально-української проблематики, дискусії про наше майбутнє, спомини минулих днів. А для тих, що є ще нові в Пласті й ще не ознайомлені із Пластовою Організацією — інформації про Пласт, його ідеологію, історію, методологію, а також про пластове життя: про наші краї й станиці, про пластові курені і про визначних пластунок і пластунів, які вибились в українському громадському, чи культурному житті.

За останніх п'ять років, відколи видавництво нашого журналу, по довгих роках в екзилу, вкінці повернулось на Рідні Землі, ми старались витворити новий, цікавий стиль нашого «журналу пластової думки та інформації», а зокрема, прикрасити його численними знімками й іншими ілюстраціями, щоб він був чепурний, естетичний та привабливий для всіх наших Читачів і Читачок — старших і молодших, в Україні і в діаспорі, членам Пласту і його приятелям. І ми думаємо, що нам вдалось віднайти відповідну форму й стиль, які відповідають нашій публіці. Та ми не «спочиваємо на лаврах», а стараємось стало і планово працювати над цим, щоб наш журнал був з кожним числом все кращий і цікавіший.

Але, щоб належно служити всій нашій публіці, нам потрібно відповідних фінансових засобів. Кошти паперу, друку, а головню поштової пересилки завжди зростають, а ми стараємось держати нашу передплату завжди на цьому самому рівні, бо вона вже і так є за висока для читачів в багатьох країнах.

Щоб якось допомогти журналові в цій скрутній ситуації, ми вирішили за згодою Головної Пластової Булави проголосити

ПРЕСОВИЙ ФОНД «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»,

який би хоч частинно міг допомогти нам в цій скрутній фінансовій ситуації. Зокрема, ми закликаємо наших Читачів і Читачок складати датки — більші й менші — з нагоди всіляких подій: замість квітів на могилу тим, що відійшли від нас на Вічну Ватру, замість дарунків з нагоди весіль, чи христин, з нагоди річниць та різних святкувань, тощо.

Ваші щедрі датки на наш пресфонд уможливають нам видавати наш журнал і в майбутньому, а зокрема випускати його періодично, на час, щоб інформувати Вас про наш Пласт і про всі важливі пластові події.

Редакція й Адміністрація
журналу «Пластовий шлях»

ДАТКИ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

(За час від 1 січня 1995р.
до 31 червня 1996р.)

Роман Волчук, Оксана Коропецька, Галина й Іван Костюки (залишено в завіщанні покійних), Ярослав Кравчук, Володимир Лучкань, Володимир Мерещак, Уршуля Панасюк, Катерина Пацула, Омелян Плешкевич, Володимир Шкільник, Олександра Школьнік, Ліля Шавяк, Курінь УПС-ок «Ті, що Греблі Рвуть» — плавня Нью Йорк/ Нью Джерзі, Осередок Праці УПС — Боффало.

Замість квітів на могилу бл.п.Льва Винницького Редакції, Адміністрація і друкарня «Українського Тижневика» та «Свободи».

В пам'ять бл.п.пл.сен.кер.Яра Гладкого, ЧМ

Тереса Бень, Вячеслав Вишневецький, Володимир Гладкий, Ірена Гладка, Володимир Гнатковський, Мирослава Гук, Теодозій і Любомира Крупи, Юрій і Христина Навроцькі, Ірена Пік, Роман Рогожа, Любомир Романків, Юрій і Авра Слюсарчуки, Святослав Цибрух, Олександра Юзенів, Ватага УПС «Бурлаки».

В пам'ять бл.п.пл.сен.Миколи Кавки

Осип Врублівський, Адріян і Марта Галяревич, Мирослава Гук, Богдан і Марта Ковч, Арета Надозірна, Родіон і Оріся Палажій, Євген Палка, Ірена Пік.

В пам'ять бл.п.пл.сен.Дарії Мосори-Франкен

Тереса Бень, Володимир Вальчук, Марта Волчук, Роман Гавриляк, Арета Галібей, Володимира Ганкевич, Роман Герасимович, Володимир Гнатковський, Джеймс і Уляна Кемпбелл, Богдан і Марта Ковчі, Микола і Оксана Коропецькі, Яромир і Оксана Крупки, Григорій Кузьма, Люба Лапичак, Марія Лешчишин, Оксана Лобачевська, Василь Мисак, Ада Осінчук, Ярослава Панчук, Любомира Печанська, Володимир Процик, Богдан і Ірена Рабії, Євгенія Ратич, Анатоль і Ліда Сінкель, Марія Фішер Слиж, Юрій і Христина Ференцевичі, Мирослав Шарко, Богдан Яців.

В пам'ять св.п.батьків Дмитра і Євдокії Рак

Володимир і Анна Рак.

В пам'ять бл.п.Зіни Раковської

Роман Волчук.

В пам'ять бл.п.Володимира Саляка

Пластова Фундація.

В пам'ять покійної пл.сен.Ярослави Яросевич

Софія Витвицька, Ольга Гаєцька, Стефан і Володимира Ганкевичі, Володимир і Богданна Гнатковські, Євстахія Гойдиш, Лев і Арета Добрянські, Івван і Ірена Дорожинські, Володимир і Ольга Зазулі, Андрій і Лідія Закревські, Ірена Мороз, Андрій і Рома (Мокрівська) О'Гара, Святослав і Стефанія Шеремети.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

ч.4 (112) 1996

Виходить кварталньо

Редакція		
Головний редактор	пл.сен.	Любомир Онишкевич
Співредактори	ст.пл.	Сергій Юзик
	пл.сен.	Володимир Соханівський
	пл.сен.	Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП	ст.пл.	Андрій Ганкевич
Представники Булави УПС	пл.сен.	Тоня Горохович
	пл.сен.	Роман Барановський
Представники країв		
США	ст.пл.	Галя Кузишин-Голуб
УКРАЇНА	ст.пл.	Сергій Юзик
ПОЛЬЩА	ст.пл.	Петро Тима
БРАЗИЛІЯ	пл.сен.	Корнелій Шмулик
АВСТРАЛІЯ	пл.сен.	Ольга Дудинська
ЛАТВІЯ	ст.пл.	Людмила Бублик
Діловод видань при ГПБ:	пл.сен.	Юрій Сеньків
Мовні редактори-коректори		Надія Олейнюк, Оксана Бурбеца
Художнє оформлення, макет і верстка	ст.пл.	Сергій Юзик

Адреса Редакції Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470

Адреса Адміністрації Plastovi Shliakh
в США: P.O.Box 303
Southfields, New York, 10975-0303, USA

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до заміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими.

Просимо своєчасно повідомляти про зміни адреси адміністрацію в США. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.

На першій сторінці обкладинки — Вправи на катамарані в часі Першого Українського Джемборі, Невицьке, 15 — 25 серпня 1996 р. Проект обкладинки Сергія Юзика.